

Voorjaarsnota 2024

gemeente
Het Hogeland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Inleiding	4
Samenvatting	6
Eerste Bestuursrapportage 2024	14
1. Veiligheid	16
2. Bereikbaarheid	18
3. Economie & Werkgelegenheid.....	20
4. Leefbaarheid & Voorzieningen.....	22
5. Sociaal Domein & Volksgezondheid	26
6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid	28
7. Burger & Bestuur.....	32
8. Bedrijfsvoering	34
9. Algemene Dekkingsmiddelen	38
10. Personeel & Organisatie.....	42
11. Mutaties Investerings.....	46
Reservemutaties	52
Paragraaf Aardbevingen.....	58
Paragraaf Grote Projecten en Programma's	60
Taakstellingen	72
Kaderstelling 2025 – 2028	74
Autonome ontwikkelingen.....	76
Coalitieakkoord	77
Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen	86
Bijlagen	94
Mutaties Bestuursrapportage 2024	95
Voorstellen Kaderstelling 2024	111
Mutaties investeringslijst 2024-2028	112
Instellingscriteria nieuwe bestemmingsreserves.....	113

Inleiding

Het doel van de voorjaarsnota is tweeledig. In het eerste deel van de nota geven wij u een weergave van de voortgang op de begroting 2024. In het tweede deel van de nota vindt u de kaderstelling voor de begroting 2025. Met het tweede deel van de nota stellen wij u voorafgaand aan de begrotingsvoorbereiding in staat u uit te spreken over de verwachtingen die u heeft en de kaders die u aan ons wilt meegeven voor de opstelling van de begroting 2025-2028. U kunt aangeven welke zaken u, gegeven de maatschappelijke context en opgaven, graag verwerkt ziet in begrotingsvoorstellen en met welke inhoudelijke en financiële uitgangspunten wij daarbij rekening moeten houden.

De kaderstelling hoeft, anders dan een begroting, meerjarig in financiële zin (nog) niet sluitend te zijn. Wel moet er een reëel inhoudelijk en financieel perspectief worden vastgesteld. Op basis hiervan kunnen wij u in het najaar een (sluitende) begroting presenteren. Wij nodigen u uit om, tegen de achtergrond van de inhoud van deze kadernota uw wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

Sinds het opstellen van de Programmabegroting 2024 is er weinig veranderd aan de grote opgaven die we te doen hebben. Financieel gezien lijkt er qua kostenontwikkeling een stabielere tijd aan te komen, nu de inflatie terug is op een normaal niveau. De rijksinkomsten blijven echter een grote onzekere factor. Er bestaat nog veel onzekerheid over het beleid dat het nieuwe kabinet gaat voeren en de gevolgen voor gemeenten van een mogelijke bezuinigingsopgave. In de kaderstelling bouwen we uiteraard voort op het coalitieakkoord.

De rijksinkomsten bepalen voor een groot deel de ruimte in het meerjarenperspectief. Zoals gebruikelijk wordt de bijstelling van de algemene uitkering duidelijk bij het verschijnen van de meicirculaire. De effecten van deze circulaire hebben we meegenomen in deze nota. Hieruit blijkt een structureel voordeel vanaf 2026 en een éénmalig nadeel in 2025. De belangrijkste onderwerpen uit de meicirculaire zijn:

- Het definitief schrappen van de opschalingskorting met ingang van 2026, waardoor de gemeenten extra € 675 miljoen ontvangen.
- Hiertegenover staat dat de nieuwe financieringssystematiek (bbp-systematiek) al vanaf dit jaar wordt ingevoerd in plaats van per 2027. Het besluit tot het vervroegd invoeren van de nieuwe financieringssystematiek heeft invloed op de lopende begroting van gemeenten en provincies.
- Ook wordt gesproken over een gedeelde (Rijk en gemeenten) verantwoordelijkheid om aan de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht te werken.
- Tot slot wordt aangekondigd dat een plan wordt uitgewerkt om te komen tot een vermindering van het aantal (nieuwe) specifieke uitkeringen. Dit om in de toekomst verantwoordingslasten te beperken en bestedingsvrijheid te bevorderen.

U ziet in deze nota dat wij ambitieus blijven in hetgeen wij willen bereiken. Daarvoor hebben we incidenteel geld beschikbaar. Niet alleen de NPG en CDOKE, maar ook 'Nij Begun' biedt de mogelijkheid om de regio weer perspectief te geven. Structureel krijgen wij echter te weinig middelen van het Rijk. Dat stelt ons voor de nodige uitdagingen in de komende jaren. Wij willen echter voorkomen dat we de lasten voor onze inwoners moeten verhogen, anders dan de gebruikelijke inflatie. Ook willen we geen drastische keuzes maken in het sluiten van essentiële voorzieningen. We zullen dus slimme keuzes moeten maken om toch zoveel mogelijk te kunnen doen met een zo efficiënt mogelijk werkend gemeentelijk apparaat.

Daarbij zullen we alles blijven doen om het rijk te overtuigen van de noodzaak dat de financiering van gemeenten anders moet, willen we samen met het rijk de maatschappelijke opgaven aangaan. Immers, elke regio telt. Met deze gedachte in het achterhoofd gaan we er vanuit dat we met de partijen die de nieuwe regering vormen komen tot de nodige aanpassingen in de financiering van gemeenten met een betere verdeelsystematiek.

Winsum, 11 juni 2024

Samenvatting

In dit hoofdstuk geven we u een kort overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in deze voorjaarsnota en de gevolgen voor ons financieel perspectief. Daarna geven wij u een voortgang op de begroting 2024. In het tweede deel van de nota schetsen wij de stand van zaken van diverse thema's, die van invloed zijn op de begroting 2025 en die we daarom aan u voorleggen.

Het startpunt voor het financieel perspectief is het structureel gepresenteerde meerjarige saldo in de vastgestelde begroting 2024. Dit perspectief wordt op basis van de ontwikkelingen die in deze nota zijn gepresenteerd bijgesteld en geeft een beeld van waar we nu staan. In de inleiding hebt u reeds kunnen lezen dat wij voor grote opgaven staan. Hier moeten wij ons op voorbereiden. Tegelijkertijd blijven er veel zaken in ontwikkeling en moeten we accepteren dat er de nodige onzekerheden aanwezig blijven en dat de begroting dus aan verandering onderhevig zal zijn.

Zoals u weet heeft de vastgestelde begroting 2024 door het bekende 'ravijnjaar' geen structureel sluitend meerjarenperspectief. Wij doen u in deze nota voorstellen in het kader van de grote opgaven waar wij voor staan, die ook gevolgen hebben voor onze organisatie. Gezien het gebrek aan structurele begrotingsruimte, pakken wij de opgaven programmatisch aan en dekken we ze uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve. Andere uitzettingen in deze nota hebben we kunnen dekken door inzet van de stelpost voor loon- en prijseffecten en een aantal aanvullende dekkingvoorstellen, zoals het structureel ramen van de onderuitputting op kapitaallasten en geraamde OZB inkomsten uit onze Eemshaven. Zodoende blijft ons meerjarig perspectief vergelijkbaar met hetgeen we hebben geschetst in de begroting 2024.

Effecten voorjaarsnota

Het totaalbeeld na verwerking van de gepresenteerde mutaties uit de bestuursrapportage van deze nota ziet er als volgt uit:

Ontwikkeling meerjarig perspectief					
Bedragen x € 1.000,-	2024	2025	2026	2027	2028
Huidig perspectief	1.806	2.896	-3.659	-781	-781
Bestuursrapportage (Structureel)	971	-3.277	-1.276	-1.726	-1.676
Bestuursrapportage (Incidenteel))	1.043	-272	62	-	-
Kaderstelling (structureel)		346	270	257	155
Kaderstelling (Incidenteel)		-786	-1.255	-920	-475
Dekking Incidenteel	-1.043	1.058	1.193	920	475
Bijgesteld perspectief	2.777	-35	-4.665	-2.250	-2.302

Met de voorstellen uit deze nota is het structureel financieel perspectief in vergelijking met de begroting 2024 voor het lopende jaar verbeterd. Het komende begrotingsjaar geeft door de negatieve effecten van de meicirculaire (algemene uitkering) voor het jaar 2025 een negatiever beeld. Voor de jaren daarna blijft het beeld vergelijkbaar met het beeld dat we bij de begroting 2024 hadden. Een korte samenvatting van de relatief grote mutaties en ontwikkelingen die aan deze verschuiving ten grondslag liggen vindt u in onderstaand overzicht. Wij lichten de meest opvallende posten in deze samenvatting toe. Voor een uitgebreid overzicht en een toelichting op de ontwikkelingen en de mutaties verwijzen wij u naar de programma's, de kaderstelling en de bijlagen.

Belangrijkste structurele mutaties voorjaarsnota 2024 (Bedragen x € 1.000,-)						
Bestuursrapportage (Bedragen x € 1.000,-)						
Omschrijving	Afweegbaar?	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene Uitkering	N	2.065	-1.521	891	517	1.053
CAO	N	-2.157	-2.157	-2.157	-2.157	-2.157
Dekking stelpost Loon/Prijs	N	2.157	2.157	2.157	2.157	2.157
Formatie	J	-260	-118	-118	-118	-74
Griffie	J	-46	-183	-183	-183	-183
Openbaar Groen (Str.)	J	-852	-852	-852	-852	-852
Subsidie Dorpshuizen	N	-60	-60	-60	-60	-60
VTH (milieu en waterbodemonderzoek)	N	-65	-100	-75	-75	-75
Treasury	N	803	803	803	803	803
Aangepaste mutatie voorziening riolen	N	-500	-500	-500	-500	-500
Kapitaallasten investeringsvoorstellen	N		-340	-662	-662	-1.165
Overige posten		-114	-406	-520	-596	-623
Totaal bestuursrapportage		971	-3.277	-1.276	-1.726	-1.676
Kaderstelling begroting 2024 (Bedragen x € 1.000)						
Sportstimulering Huis voor de Sport	J		-41	-125	-125	-125
Jeugd: Woon , leer en werktrajecten	N		-100	-100	-100	-100
Maatschappelijke Opvang/Vrouwen opvang	N		-297	-297	-297	-407
VTH software	N		-65	-65	-65	-65
Personeel	J		-381	-381	-381	-381
Verwerkte voorstellen ter dekking tekort:						
Onderuitputting kapitaallasten	J		1.500	1.500	1.500	1.500
Stelpost fluctuatie Lok. Heffingen geschrapt	J		250	250	250	250
Overige posten		-	-520	-512	-525	-517
Totaal kaderstelling		-	346	270	257	155
Totaal effect Voorjaarsnota		971	-2.931	-1.006	-1.469	-1.521
Huidig meerjarenperspectief		1.806	2.896	-3.659	-781	-781
Bijgesteld structureel perspectief		2.777	-35	-4.665	-2.250	-2.302

Toelichtingen:

Van een aantal grotere mutaties ziet u hieronder een korte toelichting. Voor een uitgebreide beschrijving van alle voorgestelde mutaties verwijzen wij u naar de bestuursrapportage en kaderstelling in deze nota.

Algemene Uitkering

Zoals gebruikelijk nemen we de effecten van de meicirculaire mee in de voorjaarsnota. Dit is noodzakelijk omdat de effecten van de circulaire op de te ontvangen Algemene Uitkering over het algemeen een behoorlijke impact hebben. Wij zien dat ook weer terug in deze voorjaarsnota. Voor het huidige begrotingsjaar zien wij een verhoging van de uitkering, waardoor het positieve begrotingssaldo nog wat positiever wordt. Voor 2025 zien we echter een behoorlijke verlaging ten opzichte van de verwachting bij de septembercirculaire. Het eerder verwachte overschot voor het komende begrotingsjaar wordt mede door deze ontwikkeling een stuk minder positief.

Vanaf 2026 zien we een licht positief effect op de Algemene Uitkering. Dit komt voornamelijk doordat het restant van de 'opschalingskorting' dat nog zou worden doorgevoerd, is geschrapt. Dit geeft een positief effect vanaf 2026.

CAO

Als gevolg van de CAO die het afgelopen jaar is overeengekomen, moeten de geraamde personeelskosten naar boven worden bijgesteld met bijna € 2,2 miljoen. Deze verhoging kan worden gedekt uit de stelpost voor loon/prijs effecten die wij in de begroting hadden opgenomen. Voor deze nota is dit daardoor budgetneutraal.

Formatie

In de personele paragraaf ziet u diverse formatieve claims. Wij hebben geprobeerd deze zoveel als mogelijk te dekken binnen de afgesproken financiële personele kaders. Wij hebben daarbij wel onderscheid gemaakt tussen taakmutaties en andere uitzettingen. Concreet betekent dit dat de inzet op onze opgaven wordt gedekt uit de daarvoor beschikbare incidentele middelen. Dat kan zijn: dekking uit de bestemmingsreserve opgaven, de bestemmingsreserve Sociaal Domein, of de bestemmingsreserve Fictie personeelskosten. Per saldo is de uitzetting in 2028 beperkt tot ruim € 70.000 in de bestuursrapportage en € 380.000 in de kaderstelling voor de komende begroting. Gezien de aanwezige taakmutaties een beperkte stijging.

Onderdeel van de voorstellen op het personele vlak is ook de vorming van een stelpost 'Overhead' voor noodzakelijke toekomstige formatieve claims bij de ondersteunende teams. Bij de gevraagde budgetten in het kader van de diverse grote opgaven wordt er over het algemeen budget gevraagd voor de teams die rechtstreeks aan de desbetreffende opgave werken. Indirect hebben deze opgaven echter ook een behoorlijke impact op de werkdruk bij de ondersteunende en adviserende teams. Om dit probleem op te lossen en ook daar te kunnen schakelen als dat nodig is, stellen wij voor bij de gevraagde budgetten voor de grote opgaven ook budget te vragen voor 'overhead'.

Deze overhead is over het algemeen echter moeilijk één op één toe te wijzen aan de projecten en programma's. Daarom stellen wij voor deze middelen van de projectbudgetten af te romen en te reserveren op een stelpost ter dekking van mogelijke claims. Er zijn echter reeds diverse opgaven, waarvoor budgetten beschikbaar zijn gesteld. Wij stellen daarom in deze nota voor om met terugwerkende kracht een stelpost voor overhead te vormen. De dekking daarvoor komt uit dezelfde bron als waar ook de opgave uit wordt gedekt. Voor deze nota is het daardoor budgetneutraal.

Griffie

Uw raad wil ruim vijf jaar na de herindeling (nog) beter in positie komen en/of worden gebracht. De griffie is in deze een belangrijke hulptroep van en voor de raad. De ambities en het profiel van de raad vormen de basis voor de benodigde omvang van de griffie.

De ambitie van de raad maakt dat de werkgeverscommissie voorstelt om de capaciteit op de griffie uit te breiden, waarbij wordt geopteerd voor een strategische griffie. Daarom is reeds aan u voorgesteld om de formatie op de griffie structureel uit te breiden met 2.4 fte en hiervoor een bedrag van € 183.200 structureel beschikbaar te stellen.

Openbaar groen

Door uw raad is het Plan van Aanpak 'Vervolg Evaluatie Groenbeleidsplan 2024' besproken en vastgesteld. Met dit Groenbeleidsplan willen we goed invulling kunnen geven aan het vastgestelde beleid en een impuls geven aan het groen in onze gemeente. We willen meer groen in dorpen, meer bomen en planten, het meer bio divers inrichten en meer ruimte geven aan sporten en spelen in de openbare ruimte. Hiervoor is zowel structureel, als ook incidenteel in 2024, vanwege achterstanden, extra budget benodigd.

Treasury en voorziening riolering

Door de dalende rente op langlopende leningen in de afgelopen jaren, zien we dat het omslagpercentage dat wordt gebruikt voor de doorbelastingen van de rente ook neerwaarts bijgesteld moet worden. Daardoor drukt er echter ook minder rentelast op de posten voor riolering. Aangezien riolering een gesloten systeem is, waarbij de opbrengsten niet meer mogen zijn dan de lasten, betekent een lagere rente op riolering een hogere dotatie aan de voorziening riolering. Per saldo geeft de lagere rentelast in de begroting en de hogere dotatie aan de voorziening riolering een positief effect van ruim € 300.000 op onze begroting.

Kapitaallasten investeringsvoorstellen

In het hoofdstuk Mutaties investeringen ziet u verschillende voorstellen voor (aanvullende) investeringskredieten voor 2024 en de komende jaren. Deze voorstellen geven vanaf het jaar dat volgt op de geraamde investering een verhoging van de kapitaallasten. Deze loopt op van een verhoging van € 340.000 in 2025 naar bijna € 1,2 miljoen in 2028. De achtergrond van deze stijging zit voor een groot gedeelte in de opgevoerde kredieten voor het Duurzaam Integraal Huisvestingsplan (DIHP) voor het onderwijs.

Naast bovengenoemde posten in de bestuursrapportage worden er ook diverse voorstellen met een structureel karakter gedaan in het kader stellende deel van deze nota. Een toelichting op de belangrijkste posten vindt u hieronder:

Maatschappelijke opvang/Vrouwen Opvang

De MO/VO wordt uitgevoerd door centrumgemeente Groningen. De vergoeding die de centrumgemeente hiervoor ontvangt wordt echter niet geïndexeerd. Deze is opgenomen in de algemene indexatie van het gemeentefonds. Hierdoor kan vanaf 2025 het tekort binnen de MO/VO niet meer gedekt worden vanuit de middelen die de centrumgemeente ontvangt. Het overschot van voorgaande jaren kan nog worden ingezet als gedeeltelijke dekking voor de jaren 2025 tot en met 2027. Vanaf 2028 zal de bijdrage daardoor stijgen. Het aandeel voor Het Hogeland bedraagt € 296.905 voor 2025 en loopt op naar ca. € 407.000 in 2028.

Personeel

Ook in de kaderstelling voor de begroting 2025 ziet u enige uitzetting in de formatie. Dit heeft onder andere te maken met een versterking van de directie en het continueren van de 'Vroegsignalering'. Voor wat betreft 'Vroegsignalering' is de huidige personele bezetting gedekt tot en met 2024. In de meicirculaire worden we hiervoor deels gecompenseerd, maar onvoldoende om de kosten te kunnen dekken. In de personele paragraaf vindt u een overzicht en nadere toelichting.

Incidentele posten

Naast de benoemde structurele mutaties, zijn er ook incidentele voorstellen met een behoorlijke omvang. Deze hebben we deels direct gedekt uit de reserves die reeds voor genoemde doelen zijn bestemd. Dat geldt ook voor de voorstellen die we te laste willen brengen van het positieve rekeningresultaat, zoals wij u ook in de jaarstukken 2023 hebben gemeld. Het resterende incidentele saldo wordt zoals gebruikelijk gedekt uit de Algemene Reserve.

Belangrijkste incidentele mutaties voorjaarsnota 2024 (Bedragen x € 1.000,-)						
Bestuursrapportage (Bedragen x € 1.000,-)						
Omschrijving	Afweegbaar?	2024	2025	2026	2027	2028
Subsidieregeling Centrumplannen Uithuizen en Bedum	J	-1.000				
Dekking Subsidieregeling Centrumplannen uit rek. res. 2023	J	1.000				
Cofinanciering Masterplan Regiokernen	J	-4.000				
Dekking Masterplan uit rek. res. 2023	J	4.000				
BR aankoop gronden	J	-1.500				
Dekking BR aankoop gronden uit rek. res. 2023	J	1.500				
Openbaar Groen (Inc.)	J	-1.740				
Dekking inc. kosten groenbeheer uit rek. res. 2023	J	1.740				
Cofinanciering Visserij Ontw. Plan	J	-450				
Dekking inc. kosten Visserij Ontw. Plan uit rek res. 2023	J	450				
Doorontwikkeling Erfgoedvisie	J	-850				
Dekking doorontwikkeling Erfgoedvisie uit rek res. 2023	J	850				
Wegen, revitaliseringsfonds	J	-250	-250			
Facilitair: Onderhoud gemeentehuizen	J	-693				
Speeltoestellen	J	-300				
Kunst en Cultuur	J	-115	-25	-5		
Lagere dividend Enexis	N	-230				
Treasury, Hogere rentebaten	N	1.400				
Onderuitputting kapitaallasten	N	2.000				
Overige posten		-769	3	67	-	-
Totaal bestuursrapportage		1043	-272	62	0	0
Kaderstelling begroting 2024 (Bedragen x € 1.000)						
Programma Eemshaven	J		-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
Dekking Programma Eemshaven BR opgaven	J		1.400	1.400	1.400	1.400
DIHP, onderwijshuisvesting	J		-171	-770	-875	-475
Roadmap informatiebeveiliging	J		-175	-175		
Ontwikkelbanen	J		-115	-115		
Personeel	J		-195	-195	-45	
Overige posten		-	-130	-	-	-
Totaal kaderstelling		0	-786	-1255	-920	-475

Doordat bovenstaande posten direct of indirect uit de reserves worden gedekt, hebben bovenstaande voorstellen geen invloed op ons meerjarenbeeld. Wel hebben de voorstellen een grote invloed op de stand van de diverse reserves. Vooralsnog zijn deze van voldoende omvang om de voorstellen te dekken. Een overzicht van de stand en het verloop van de reserves 'Opgaven', Sociaal Domein en Fictie Personeel, alsmede de Algemene Reserve, vindt u in het hoofdstuk 'Reserves' van deze nota.

Een aantal grote posten lichten we kort toe:

Subsidieregeling Centrumplannen

Eén van de onderdelen van de centrumplannen is een subsidieregeling voor het verplaatsen en opknappen/transformeren van winkelpanden. Deze regeling is zeer succesvol gebleken: de hiervoor beschikbare middelen zijn uitgeput. We hebben geconstateerd dat er in Uithuizen en in Bedum nog aanvragen in de wacht staan en in de pijplijn zitten, dit in tegenstelling tot Winsum en Uithuizermeeden waar het beoogde resultaat bereikt is. Om deze nieuwe aanvragen te kunnen gaan honoreren, hebben we in de jaarrekening 2023 aangekondigd een deel van het rekeningresultaat te willen inzetten voor het voortzetten van de subsidieregeling voor Uithuizen en Bedum.

Masterplan Regiokernen

Het programma centrumplannen heeft een directe relatie met de Regiodeal Masterplan Regiocentra. Deze Regiodeal met het Rijk is geïnitieerd door de provincie voor 11 regiocentra in de provincie Groningen. Voor onze gemeenten zijn de kernen Uithuizen en Bedum opgenomen.

De Regiodeal is inmiddels toegekend en bestaat uit twee fasen:

Fase 1 is verwerkt in deze nota. Voor fase 2 is in totaal € 20 miljoen beschikbaar waarvoor projecten uitgevoerd kunnen worden, over dit bedrag moet nog een verdelingsafspraken gemaakt worden. Voor de cofinanciering van deze Regiodeal hebben we in de jaarrekening 2023 aangekondigd een deel van het rekeningresultaat voor in te willen zetten.

Bestemmingsreserve aankoop gronden

Er wordt gewerkt aan een nieuwe notitie grondbeleid. Hierin zal ook een strategie gepresenteerd worden om snel en adequaat te kunnen handelen bij strategische grondaankopen. Wij hebben u bij de jaarstukken 2023 aangekondigd een deel van het rekeningresultaat voor de vorming van deze reserve in te willen zetten.

Doorontwikkeling Erfgoedvisie

Op dit moment wordt de doorontwikkeling van ons erfgoedbeleid volop voorbereid, om deze rond de zomer aan uw raad voor te kunnen leggen. We gaan aan de slag met onder meer een erfgoedcampagne, participatie en het verkennen van een innovatiebudget om erfgoed nog beter mee te nemen naar de toekomst. Voor de uitwerking van de Erfgoedvisie stellen we voor een bestemmingsreserve te vormen. Kosten die voortvloeien uit de Erfgoedvisie kunnen worden gedekt uit deze bestemmingsreserve.

Hogere rentebaten

Op het moment van schrijven staat er ca. € 30 miljoen geparkeerd bij het Rijk via het zogenaamde schatkist bankieren. Dit komt o.a. doordat wij veel subsidies als voorschot hebben ontvangen, maar die nog niet besteed zijn. Door de stijgende rentepercentages is de verwachting dat de te ontvangen rente over 2024 fors toeneemt. Aangezien de rentepercentages in de afgelopen jaren laag waren, is hier in de begroting nog geen rekening mee gehouden. Dit geeft een incidenteel voordeel in deze nota.

Onderuitputting kapitaallasten

Naast de kleine uitzetting in kapitaallasten voor 2025 e.v., zien we een fors voordeel in het lopende jaar. Dit is zoals gebruikelijk het gevolg van het niet volledig inzetten van de beschikbare investeringskredieten in het voorgaande jaar. Aangezien investeringskredieten veelal een langere looptijd dan één boekjaar hebben, is dit niet vreemd.

Voor de overige nog niet toegelichte afwijkingen verwijzen wij graag naar de nota.

Reële opgave en risico's

Wanneer we kijken naar het bovenstaand geschetste financiële perspectief, dan lijkt de financiële opgave van beperkte omvang te zijn. Wij hebben echter wel de behoefte om te schetsen dat er nog de nodige onzekerheden in deze voorjaarsnota zitten. Deze onzekerheden maken dat de feitelijke opgave mogelijk groter is dan de formele prognose die we hier presenteren.

Onderwerpen die niet in het financiële perspectief zitten, maar waar wel invulling aan gegeven moet worden betreffen onder andere:

- **Taakstelling Jeugdzorg:** De taakstelling van € 2,2 miljoen heeft een grote positieve invloed op het financiële beeld. Wanneer (een deel van) de taakstelling niet haalbaar blijkt te zijn, dan zal dit het meerjarig begrotingssaldo sterk negatief beïnvloeden;

- *MJOP gemeentelijke gebouwen:* In de nota wordt geschetst dat we werken aan een actualisatie van het meerjarig gebouwen onderhoudsplan (MJOP). De financiële consequenties zijn nog niet in de voorliggende cijfers verwerkt, omdat er nog geen besluitvorming over dit plan heeft plaats gevonden. Wel is duidelijk dat dit plan een structureel nadelig effect op ons meerjarig begrotingssaldo zal hebben;
- *Incidenteel gedekte structurele personeelslasten:* Met de vele opgaven waar wij aan werken, zien wij dat we hiervoor veel menskracht nodig hebben. De dekking van de te maken kosten en inzet voor deze opgaven bestaat uit incidentele financiering vanuit het rijk of uit onze daarvoor bestemde reserves. Omdat incidentele inhuur op deze opgaven een dure oplossing is, vullen wij een groot deel van de benodigde menskracht wel in door personeel aan te trekken. Om dit incidenteel te kunnen dekken hebben we stelposten opgenomen om na afronding van de opgave ook weer af te schalen in de personele omvang. Dit beïnvloed uiteraard het structurele financiële beeld.
- *Diverse PM posten:* In deze nota ziet u ook verschillende ontwikkelingen die worden beschreven, maar waarvoor we op dit moment nog geen goede financiële vertaling kunnen maken. Daarvoor moeten de plannen nog verder worden uitgewerkt. Een aantal voorbeelden uit deze nota:
  - Effecten omgevingswet;
  - Circulaire economie;
  - Participatiewet;
  - Netcongestie;
  - Warmtetransitieplan;
  - Opgavegericht werken.

Wanneer we de bovenstaande elementen zouden betrekken bij ons perspectief, dan komt de daadwerkelijke opgave er anders uit te zien. We kunnen constateren dat we, hoewel we er financieel redelijk voor staan, we een forse opgave voor de boeg hebben.

Algemene reserve

De algemene reserve is onze belangrijkste risicobuffer. We kunnen er onverwachte risico's mee opvangen zonder dat beleidsdoelen moeten worden aangepast. Voorwaarde is dat de hoogte van de algemene reserve toereikend is en toereikend blijft om de risico's met financiële gevolgen te dragen. De effecten van met name de tijdelijke extra middelen in het gemeentefonds hebben geleid tot positieve rekeningresultaten en hebben daarmee de algemene reserve aangevuld. Het positieve saldo van 2024 voegen we vooralsnog toe aan de algemene reserve. Er is zodoende voldoende buffer om de extra risico's die ook in deze nota zitten, op te kunnen vangen.

Conclusie

Wanneer we op basis van het bovenstaande de balans opmaken en kijken naar de opgaven die voor ons liggen, dan kunnen we concluderen dat er een nota voorligt met veel ambitie, die we deels met incidentele middelen dekken. We blijven daarom waakzaam voor de toekomst. Ons toekomstbeeld is immers onzeker, doordat de rijksvergoeding vanaf 2026 onder druk staat. Het financiële 'ravijn' vanaf 2026 komt snel dichterbij en zekerheid over de invoering van een nieuw financieringssysteem en de gevolgen van de doorgevoerde herijking van het gemeentefonds is er nog niet. Daarom blijven wij druk zetten op het ministerie, om duidelijk te maken dat de opgaven en de 'brede welvaart' vragen om voldoende structurele middelen.

Eerste Bestuursrapportage 2024

1. Veiligheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Veiligheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

VTH

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Dit heeft ertoe geleid dat er eind 2023 zeer veel aanvragen ingediend werden die aan de oude regelgeving getoetst worden en waarvan een deel per 1 mei 2024 nog niet afgerond is.

De nieuwe behandelsoftware voor het proces omgevingsvergunning is omgevingswetproof gebleken en de aansluiting ervan op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO, de online omgeving voor het indienen van aanvragen) werkt ook naar behoren. De inrichting van dit DSO (landelijke overheid) is echter nog in ontwikkeling waardoor we te maken hebben met zeer veel klantvragen.

De Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen is met de Omgevingswet in werking getreden voor een eerste categorie van lichtere bouwwerken. Het gebrek aan kwaliteitsborgers in de markt leidt tot een zeer beperkt aantal gemelde bouwwerken op basis van deze wetgeving en problemen voor initiatiefnemers om hun plan te realiseren. Het is afwachten hoe zich dit verder ontwikkelt.

Voor wat betreft de inkomsten vanuit leges bestaan op dit moment (2024) geen zorgen. Waar in voorgaande jaren rond 1 mei zo'n € 800.000 binnen was, gaat het op 1 mei 2024 om circa € 1,5 miljoen aan inkomsten waar de raming voor het gehele boekjaar € 1,8 miljoen bedraagt. Dit wordt mede veroorzaakt door het grote aantal aanvragen van december 2023.

In het verlengde hiervan valt te melden dat de termijnen voor het integraal afhandelen van aanvragen vrij kort zijn in verhouding tot het aantal en de aard van de adviezen die in- en extern verkregen moeten worden. Dit vormt nog een uitdaging voor het procesteam dat zich hiermee bezig houdt.

OOV

Ondermijnende criminaliteit

De ontwikkeling van beleid en de bijbehorende uitvoeringsplanning voor deze vorm van criminaliteit is in volle gang en ook de bijbehorende personele capaciteit komt wat meer op niveau, zowel wat betreft de ambtelijke advisering als in de sfeer coördinatie en toezicht.

Veiligheidsregio

De kostenstijgingen en – verdeling met betrekking tot de Veiligheidsregio Groningen (VRG) zijn nog onderwerp van gesprek. Er is bezwaar aangetekend tegen de uitwerking van de herverdeling van de gemeentelijke bijdrage op basis van het cluster B&R in het gemeentefonds (CEBEON-rapport). Dat geschil is nu voorgelegd ter beslechting bij Gedeputeerde Staten. Vooralsnog is de bijdrage geraamd conform de huidige verdeelsleutel.

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Veiligheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
			6.134 81 14			
Structureel Begroting (actueel)	7.765	5.786		6.040	6.176	6.313
Structureel Voorjaarsnota				88	88	88
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota				-	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
			-			
Structureel Begroting (actueel)	4.469	15		-	-	-
Structureel Voorjaarsnota				-	-	-
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota				-	-	-

2. Bereikbaarheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Bereikbaarheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Bereikbaarheid, mobiliteit en verkeersveiligheid

We zijn bezig met het opstellen van de diverse onderdelen voor de uitvoering van het mobiliteitsprogramma.

Mutatie: geen

Trekweg Warfhuizen

De Trekweg tussen Warfhuizen en Leens vertoont scheuren en verzakkingen door instabiliteit van de steile oevers langs het Warfhuisterloopdiep en de slechte toestand van de oude beschoeiing. De voormalige gemeente De Marne heeft in 2018 krediet beschikbaar gesteld voor vervanging van verouderde beschoeiing op vier locaties, waaronder de Trekweg. Later is in 2021 aanvullende krediet beschikbaar gesteld voor vervangen beschoeiingen. Op beide kredieten staat per saldo nog een restkrediet van € 1.263.000. Deze restanten willen we inzetten voor de Trekweg Warfhuizen.

Momenteel wordt gewerkt aan de technische uitwerking van dit project. Daarbij wordt gekeken naar twee opties: een traditionele oplossing en een duurzaam alternatief. De traditionele oplossing omvat vervanging van de beschoeiing en grootschalige reconstructie van de weg. Bij het duurzame alternatief wordt eerst een nieuwe weg aangelegd naast de bestaande weg. Daarna wordt de oude weg verwijderd, zodat ruimte ontstaat voor een natuurvriendelijke oever waarbij geen beschoeiing meer nodig is. In beide gevallen is naast het krediet voor beschoeiing/oever aanvullend krediet nodig voor herstel/vernieuwing van de weg. Vooruitlopend op de begroting 2025 ontvangt u een separaat raadsvoorstel met bijbehorende begrotingswijziging.

Mutatie: geen

Parkeerplaats WEC

In de begroting is een opbrengst van € 188.000 geraamd voor de pacht van de parkeerplaats bij het Werelderfgoedcentrum. Aangezien de parkeerplaats nog niet is aangelegd, wordt er ook geen pacht ontvangen in 2024. Aan de andere kant hebben we ook nog geen kosten voor de exploitatie. Per saldo geeft dit een nadeel van ruim € 110.000.

Mutatie: € 110.065 incidenteel nadeel

Planschade Kortsluiting Ranum

Binnen het projectkortsluiting Ranum zijn ook de planschadevergoedingen en planschadekosten opgenomen. Planschade mag echter niet gekapitaliseerd worden. Wij stellen voor € 125.000 beschikbaar te stellen voor dekking van de reeds uitbetaalde en nog te betalen planschadevergoedingen en planschadekosten.

Mutatie: € 125.000 incidenteel nadeel

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Bereikbaarheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	8.679	9.672	12.694	13.426	13.237	13.136
Structureel Voorjaarsnota			78	78	78	78
Incidenteel Begroting (actueel)			35			
Incidenteel Voorjaarsnota			367	250	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	942	325	325	325	325	325
Structureel Voorjaarsnota			-	-	-	-
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			188	-	-	-

3. Economie & Werkgelegenheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Economie & Werkgelegenheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Cofinanciering Visserij Ontwikkel Plan (VOP)

Voorgesteld wordt om € 450.000 voor het Visserij Ontwikkel Plan beschikbaar te stellen als gemeentelijke cofinanciering, aanvullend op het bedrag van 4 miljoen euro dat het Rijk beschikbaar stelt voor visserijgemeenschappen die worden geraakt door de ingrijpende veranderingen in de kust- en Noordzeevervisserij. Het geld is bedoeld voor investeringen in aanpassing en vernieuwing in de visclusters en visserijgemeenschappen. De toekomstige visserij kan zodoende de kweek van waardevolle producten op de toekomstige markt voor vis brengen. Ook de provincies Groningen en Fryslân, de gemeente Noard East Fryslân, het Waddenfonds en Hogelandster ondernemers dragen financieel bij.

Er zijn plannen voor Lauwersoog en Zoutkamp ontwikkeld. Een van de plannen is een opslagloods met koelcapaciteit, waar ondernemers van Lauwersoog gebruik van kunnen maken. Ook is er een plan voor het opzetten van een centrale marktplaats voor de verkoop van verse vis en visproducten. Zoutkamp wil graag het visserijmuseum uitbreiden en verduurzamen. Zo blijft het visserijverleden in beeld. Ook is het de bedoeling om er jaarlijkse culturele festiviteiten te organiseren.

Zoals we bij de vaststelling van de jaarstukken 2023 aan u hebben voorgesteld, willen we deze lasten dekken uit het positieve rekeningresultaat van 2023. Wij stellen voor hiervoor een bestemmingsreserve te vormen, waaruit de kosten die voortkomen uit dit plan gedekt kunnen worden.

Mutatie: € 450.000 nadeel incidenteel (mutatie is opgenomen bij de reserves) (dekking AR, rekeningresultaat 2023)

Cofinanciering programma Cultuurlandschappen Waddengebied

Voorgesteld wordt om € 200.000 beschikbaar te stellen als cofinanciering van een aantal projecten in Zoutkamp in het kader van het programma Cultuurlandschappen Waddengebied. De projecten zijn onderdeel van een te ontwikkelen IKW-programma met als titel 'Programmaplan Cultuurlandschap Waddenkust'.

Het programma leunt op 3 programmalijnen: de slaperdijken, de kreken en maren, en de voormalige eilanden. Voor alle drie programmalijnen liggen er goede kansen in de gemeente het Hogeland. Het Waddenfonds ziet graag in de aanvraag voor de 1e twee jaar concrete uitgewerkte projecten en voor de jaren erna moet inzichtelijk worden gemaakt welke projecten nog verder uitgewerkt worden, wie hierbij zijn aangesloten en wat de verwachte output en cofinanciering is.

Het totale programma omvat € 7 miljoen, verdeeld over 3 provincies. Hierbij wordt er samengewerkt met Landschapsbeheer van Groningen, Friesland en Noord-Holland. Groningen heeft de lead en is penvoerder.

Mutatie: € 200.000 nadeel incidenteel

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Economie & Werkgelegenheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	1.809	2.769	1.620	1.620	1.620	1.620
Structureel Voorjaarsnota			2.239	3.959	2.730	2.806
Incidenteel Begroting (actueel)			150	100	100	-
Incidenteel Voorjaarsnota			15.933	1.780	1.599	841
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	1.973	848	924	924	924	924
Structureel Voorjaarsnota			(3.369)	(849)	(1.621)	(1.246)
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			(18.551)	(1.548)	(1.450)	(631)

4. Leefbaarheid & Voorzieningen

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Leefbaarheid & Voorzieningen'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Onderwijsachterstanden beleid

De voorlopige beschikking 2024 voor de Specifieke Uitkering (SPUK) in het kader van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid bedraagt € 857.669. Dat is € 209.333 hoger dan nu is opgenomen in de begroting. De lasten worden met hetzelfde bedrag verhoogd.

Mutatie: € 209.333 incidenteel budgetneutraal

Samenwerkingstraject Waddensemusea

We willen de samenwerking tussen de zes Groninger Waddensemusea versterken. Hiervoor willen we € 70.000 inzetten om bij te dragen aan het opstellen van een gezamenlijke visie en strategie voor de musea. Dit gebeurt onder leiding van een creatief adviesbureau. Deze strategische investering zal zowel de positie van de individuele musea als hun onderlinge samenwerking versterken. Op lange termijn draagt dit bij aan de vergroting van de culturele uitwisseling en toeristische aantrekkingskracht van de regio, met ook positieve economische effecten. Ook de gemeente Westerkwartier is voornemens bij te dragen aan de samenwerking.

Mutatie: € 70.000 incidenteel nadeel

Administratieve wijzigingen exploitatie begroting de Tirrel

De Tirrel in Winsum is sinds augustus 2023 in gebruik. De gemeente is mede-eigenaar van het object en betaalt mede daardoor een bijdrage aan de exploitatie. Aangezien de Tirrel een multifunctioneel gebouw is, moeten de lasten verantwoord worden op de bijbehorende taakvelden en programma's. Dit heeft in dit programma een nadelig effect en in het programma Sociaal Domein & Volksgezondheid een voordelig effect. In de totale begroting heeft dit per saldo een beperkt financieel effect. Ook is er een effect op de geraamde mutaties op de reserve Groot Onderhoud Gebouwen. Dit wordt verantwoord bij de reservemutaties.

Mutatie: In dit programma € 220.000 structureel nadeel

Plan van aanpak vanuit Evaluatie Groenbeleidsplan

Door de raad is het Plan van Aanpak Vervolg Evaluatie Groenbeleidsplan 2024 besproken en vastgesteld. Met dit Groenbeleidsplan kunnen we een goede invulling geven aan het vastgestelde beleid. En een impuls geven aan het groen in onze gemeente. In zowel kwaliteit als kwantiteit. We willen meer groen in dorpen, meer bomen en planten, het meer biodivers inrichten en meer ruimte geven aan sporten en spelen in de openbare ruimte. Bij de behandeling van de Jaarstukken 2023 hebben we bij u aangegeven dat we een deel van het rekeningoverschot hier graag voor zouden willen inzetten.

Mutatie: € 1.740.000 incidenteel nadeel (Dekking uit rekeningresultaat 2023)

Onderhoud naar aanleiding van plan van aanpak vanuit Evaluatie Groenbeleidsplan

Het onderhouden van het Groenbeleid en het Plan van aanpak binnen de gemeente. Zie ook bovenstaande in verband met Evaluatie Groenbeleidsplan.

Mutatie: € 851.550 structureel nadeel

Onderhoud van openbare speeltoestellen en beweegtuinen

Het onderhouden van het Groenbeleid en het Plan van aanpak binnen de gemeente. Zie ook bovenstaande in verband met Evaluatie Groenbeleidsplan.

Mutatie: € 300.000 incidenteel nadeel

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

In 2024 is er een start gemaakt met het verduurzamingsprogramma voor het maatschappelijk vastgoed. Er is gevolg gegeven aan de wens van uw raad om ook het niet gemeentelijke maatschappelijk vastgoed de mogelijkheid te bieden om te zoeken naar manieren om de gebouwen te verduurzamen. Zodra het onderzoek van het verduurzamingsprogramma is afgerond, worden aan uw raad mogelijk extra middelen aangevraagd om de maatregelen te gaan uitvoeren. Inmiddels bent u of wordt u zeer binnenkort geïnformeerd, met een memo, over de stand van zaken.

Mutatie: PM

Erfgoedvisie 'Erfgoed op Hogelandster wijze'

In 2021 is de Erfgoedvisie 'Erfgoed op Hogelandster wijze' vastgesteld. Bij de behandeling van de erfgoedvisie in 2021 legde de raad een brede wens voor de doorontwikkeling van erfgoedbeleid neer. Begin 2024 is de vaste formatie op erfgoed uitgebreid. In 2024-2025 gaan we daarom van start met de doorontwikkeling van erfgoedbeleid in Het Hogeland. Op dit moment wordt deze doorontwikkeling volop voorbereid, om deze rond de zomer aan de raad voor te leggen. We gaan aan de slag met onder meer een erfgoedcampagne, participatie en het verkennen van een innovatiebudget om erfgoed nog beter mee te nemen naar de toekomst.

Doorontwikkeling Erfgoedvisie

In 2021 is de Erfgoedvisie 'Erfgoed op Hogelandster wijze' gepresenteerd. De gemeenteraad heeft daarop gevraagd om een meer programmatische uitwerking. Sinds maart 2024 is de vaste formatie op erfgoed uitgebreid en bestaat de vakgroep erfgoed uit 3 vaste medewerkers. Vanaf 2024-2025 zetten we daarmee een breed gewenste plus op de wettelijke taken. Die plus bestaat uit bijvoorbeeld het ontwikkelen van een cultuurhistorische waardenkaart, een onderzoeksagenda archeologie, participatie (bijvoorbeeld een klankbordgroep of erfgoedplatform) een bewustwordingscampagne en een monumenteninspecteur. De kosten voor dit pakket worden geraamd op € 100.000.

Aan de Erfgoednota willen we een budget Erfgoedinnovatie ter grootte van € 750.000 in de vorm van een bestemmingsreserve koppelen. Hiermee wordt voorzien in bijvoorbeeld hulp bij kleur- en bouwhistorisch onderzoek, gevelherstel en hergebruik van historisch materiaal. Het innovatiebudget kan ook dienen om incidenteel erfgoedknelpunten op te lossen. In de afgelopen jaren zijn diverse monumenten en projecten (molen Aeolus Adorp, Freytagorgel Warffum, Onstaborg Sauwerd) mede gered dankzij een bijdrage van de gemeente. Naar verwachting zullen monumenten onze hulp blijvend nodig hebben, zoals onlangs weer bleek uit de hulpvraag van molen Goliath in de Eemshaven.

Op dit moment wordt de doorontwikkeling van ons erfgoedbeleid volop voorbereid, om deze in het najaar aan uw raad voor te leggen. We gaan aan de slag met onder meer een erfgoedcampagne, participatie

en een innovatiebudget om erfgoed nog beter mee te nemen naar de toekomst. Voor de uitwerking van de Erfgoedvisie stellen we voor een bestemmingsreserve te vormen. Kosten die voortvloeien uit de erfgoedvisie kunnen worden gedekt uit deze bestemmingsreserve.

Mutatie: € 850.000 incidenteel nadeel (mutatie bij reserves)

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Leefbaarheid en Voorzieningen (x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	17.798	21.734	20.059	19.830	20.091	19.982
Structureel Voorjaarsnota			1.109	1.092	1.080	1.096
Incidenteel Begroting (actueel)			296	250		
Incidenteel Voorjaarsnota			2.766	25	5	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	3.363	4.331	1.869	1.869	1.869	1.869
Structureel Voorjaarsnota			(191)	(188)	(186)	(184)
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			(319)	-	-	-

5. Sociaal Domein & Volksgezondheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Sociaal Domein & Volksgezondheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Dorpshuizen

Er is een nieuwe subsidieregeling voor Dorpshuizen. Deze subsidieregeling sluit beter aan op de individuele verschillen tussen dorpshuizen en is belangrijk voor het voortbestaan van onze dorpshuizen.

Mutatie: € 60.000 structureel nadeel

Jeugdsozen

De stichting Jongerencentrum Uithuizen is per 1 januari 2024 opgeheven. Bij de opheffing van de stichting moet het vermogen van de stichting zoveel mogelijk ten goede komen aan het doel waarvoor de stichting (destijds) is opgericht. De stichting maakt het saldo over aan de gemeente zodat zij hier uitvoering aan kan geven.

Mutatie: € 100.000 incidenteel budgetneutraal

Opvang Oekraïners

Uitgaande van 150 plekken in de Gemeentelijk opvang en 15 personen in de particuliere opvang komen we tot een vergoeding van ongeveer € 3,5 miljoen. De verwachten uitgaven voor de uitvoering van de regeling voor de opvang voor Oekraïners bedragen € 2 miljoen. Het gaat om uitgaven voor leefgeld, huisvesting, coördinatie en begeleiding.

Mutatie: € 3.500.000 incidenteel budgetneutraal (overschot wordt gestort in de reserve opvang vluchtelingen)

Wet Inburgering

De voorlopige beschikking voor de Wet Inburgering (Sisa G10) bedraagt € 996.314 voor 2024 op basis van 63 nieuwe statushouders in 2024. De oude ramingen, zowel inkomsten als uitgaven, zijn daarom aangepast.

Mutatie: € 708.314 structureel budgetneutraal

Nieuwkomersonderwijs

Voor de zowel de huisvesting als het geven van onderwijs aan nieuwkomers wordt een vergoeding ontvangen. Het bedrag voor onderwijs wordt doorbetaald aan de onderwijsinstellingen.

Mutatie € 120.000 incidenteel budgetneutraal

Administratieve wijzigingen exploitatiebegroting de Tirrel

De Tirrel in Winsum is sinds augustus 2023 in gebruik. De gemeente is mede-eigenaar van het object en betaald, mede daardoor een bijdrage aan de exploitatie. De exploitatiebijdrage is administratief gewijzigd, dit heeft in programma 4 een nadelig effect en in programma 5 een voordelig effect. In de

totale begroting heeft dit bijna geen financieel effect. Daarnaast heeft het een effect op de reserve Groot Onderhoud Gebouwen. Dit wordt verantwoord bij de reservemutaties.

Mutatie: In dit programma € 210.000 structureel voordeel

Boekwaarde Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl

Het dorpshuis in Oldenzijl, Lutje Brussel is in 2024 overgedragen aan de stichting. In 2021 is vanuit het dorpshuizenbeleid de ambitie uitgesproken dat panden van de gemeente waarin dorpshuizen gevestigd zijn overgedragen worden aan verenigingen en stichtingen. Een jaar later is besloten dat dit dorpshuis voor € 1,- overgedragen zou worden. De boekwaarde moet derhalve worden afgeboekt.

Mutatie: € 97.000 incidenteel nadeel

Schuldhelpverlening

Als deelnemer van de Gemeenschappelijke regeling VKB moeten we rekening houden met een bijdrage in het exploitatie tekort 2024 van € 93.100. Oorzaak zijn de stijgende loonkosten en een aantal noodzakelijke incidentele uitgaven.

Mutatie: € 93.100 nadeel in 2024, vanaf 2025 € 46.600 structureel nadeel

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Sociaal Domein & Volksgezondheid (x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	85.954	87.957	87.180	85.495	85.372	84.857
Structureel Voorjaarsnota			968	1.015	1.016	1.009
Incidenteel Begroting (actueel)			2.364	2.022	421	47
Incidenteel Voorjaarsnota			2.322	52	20	20
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	23.569	24.447	24.311	23.603	23.410	23.316
Structureel Voorjaarsnota			(494)	(486)	(477)	(469)
Incidenteel Begroting (actueel)			430	266	75	47
Incidenteel Voorjaarsnota			(3.758)	(20)	(20)	(20)

6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

SPUK LAI

In januari 2024 heeft u het raadsvoorstel lokale aanpak woningisolatie vastgesteld. Hiermee heeft u € 1.885.608 incidenteel beschikbaar gesteld voor de opschaling van de verduurzamingsaanpak van de particuliere woningvoorraad. Dit met als doel om in 2035 alle gebouwen in de gemeente niet meer met aardgas te verwarmen.

Intussentijd heeft de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening met een wijziging van de regeling de bedragen die per woning beschikbaar worden gesteld verhoogd. Door deze toekenning van € 1.712.732 op de SPUK LAI kunnen we nog meer werkzaamheden uitvoeren zoals beschreven is in het voorstel.

Nu ook maatregel 29 (Ny Begun) bekend is geworden helpt deze aanvulling om onze inwoners nog beter te ondersteunen om te komen tot de verduurzaming van hun woningen.

Mutatie: € 1.712.732 baten en lasten (neutraal)

Kosten afvoeren niet bruikbare grond

Wierden en Borgen heeft recentelijk projecten voltooid waarbij woningen aan de Prinses Beatrixstraat en Beukemastraat in Leens en aan de Julianastraat in Zoutkamp zijn gesloopt en vervangen door nieuwe woningen. Als onderdeel van deze projecten hebben we de openbare ruimte heringericht en nieuwe parkeerplaatsen aangelegd.

De hierbij vrijgekomen grond is tijdelijk opgeslagen op het voormalige Heiploegterrein in Zoutkamp. De intentie was om deze grond te benutten voor bermonderhoud binnen onze gemeente. Echter, door milieu hygiënische redenen is deze grond niet geschikt om te gebruiken voor bermonderhoud. Als gevolg hiervan moet de grond worden afgevoerd naar een grondbank. De geraamde kosten hiervan zijn € 100.000. Deze extra kosten kunnen niet volledig worden opgevangen in het beschikbare budget. Daarom vragen we € 65.000 extra budget.

Mutatie: € 65.000 incidenteel nadeel

Revitaliseringsfonds

Het voorstel is een soort van Revitaliseringsfonds in het leven te roepen waarbij de achterliggende gedachte is om een fonds op te richten dat, als zich een kans of wens voordoet, snel gehandeld kan worden. Mogelijkheden om snel te kunnen handelen zijn er bijvoorbeeld in het geval van twee ruimtelijke projecten die net niet op elkaar aansluiten waardoor een deel openbare ruimte tussen wal en schip dreigt te vallen of dat onze voetpaden/ trottoirs qua straatwerk deels in matige staat zijn (maar nog wel binnen onze norm). Daar kunnen we voor onze inwoners relatief snel een kwaliteitsslag maken.

Mutatie: € 250.000 (2025 en 2026) incidenteel nadeel

Geluidverdeelplannen Eemshaven

Dit betreft een budget voor externe kosten voor een akoestisch adviseur. Deze toetst of toevoeging van bedrijfsruimte mogelijk is op basis van het zogenaamde geluidverdeelplan. Dit plan verdeelt als het ware de akoestische ruimte in de Eemshaven. Deze specialistische kennis hebben wij zelf niet in huis en de ODG ook niet. De kosten worden gemaakt in het kader van de bestemmingsplantoets voor bedrijvigheid waarvoor wij zelf dan wel de provincie het bevoegd gezag zijn. De kosten zijn onvermijdbaar.

Mutatie: € 35.000 structureel nadeel (vanaf 2025 € 70.000)

Centrumplannen

Voor de centrumplannen stellen we voor om € 1.000.000 aanvullende middelen beschikbaar te stellen voor de subsidieregeling voor het verplaatsen en opknappen/transformeren van winkelpanden. De voorlopige verdeling is de helft voor Uithuizen en de helft voor Bedum. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de Paragraaf Grote projecten en Programma's.

Mutatie: € 1.000.000 neutraal, dekking door onttrekking Algemene reserve (Resultaat 2023).

Regiodeal Masterplan Regiocentra

Het programma centrumplannen heeft een directe relatie met de Regiodeal Masterplan Regiocentra. Wij vragen u nu om voor het opstellen van de integrale gebiedsvisie per kern een bedrag van € 210.000 beschikbaar te stellen. Dekking is de provinciale bijdrage per kern ad € 140.000 en € 70.000 per kern uit de Algemene reserve (Rekeningresultaat 2023). Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de Paragraaf Grote projecten en Programma's.

Voor fase 2 is totaal € 20 miljoen beschikbaar waarvoor projecten uitgevoerd kunnen worden, over dit bedrag moet nog een verdelingsafspraken gemaakt worden. Voor de cofinanciering van deze Regiodeal hebben we in de jaarrekening 2023 aangekondigd een deel van het resultaat in te willen zetten van 2 maal € 2 miljoen.

Mutatie: neutraal, € 420.000 incidentele lasten, € 280.000 incidentele baten (provinciale bijdrage), € 140.000 onttrekking reserve.

Mutatie: incidenteel nadeel van € 4.000.000 (dekking AR, rekeningresultaat 2023).

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid (x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
		2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	21.100	29.953	19.247	19.219	20.147	20.125
Structureel Voorjaarsnota			41	343	399	458
Incidenteel Begroting (actueel)			951	960		
Incidenteel Voorjaarsnota			6.594	(62)	(87)	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
		2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	23.321	27.305	17.772	18.240	18.308	18.656
Structureel Voorjaarsnota			341	341	341	341
Incidenteel Begroting (actueel)			951	960		
Incidenteel Voorjaarsnota			(1.650)	-	-	-

7. Burger & Bestuur

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Burger & Bestuur'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen

Voortgang begroting 2024

Opbrengst leges rijdocumenten

Door een herziene raming nieuwe rijdocumenten RDW is de begrote opbrengst rijdocumenten te hoog voorgesteld. De verwachte opbrengst in 2024 is lager dan begroot. En daarmee ook de afdracht van de rijksleges.

*Mutatie: € 68.500 structureel nadeel baten (bedrag voor 2024)
€ 5.000 structureel voordeel lasten (bedrag voor 2024)*

Raad zet stap voorwaarts naar strategische griffie

De gemeenteraad van Het Hogeland wil ruim vijf jaar na de herindeling (nog) beter in positie komen en/of worden gebracht. De griffie is in deze een belangrijke hulptroep van en voor de raad. De ambities en het profiel van de raad vormen de basis voor de benodigde omvang van de griffie.

Bij de start van de gemeente is gekozen voor een compacte griffie. De griffie kan op basis van de huidige omvang onvoldoende ondersteuning bieden aan de raadsleden, fractieassistenten en de fracties. De ambitie van de raad maakt dat de werkgeverscommissie voorstelt om de capaciteit op de griffie uit te breiden, waarbij wordt geopteerd voor een strategische griffie. Daarom is voorgesteld om de formatie op de griffie structureel uit te breiden met 2.4 fte en hiervoor een bedrag van € 183.200 structureel beschikbaar te stellen en deze kosten te dekken uit de algemene middelen.

Mutatie: €46.000 structureel nadeel (2024) (€ 183.000 vanaf 2025)

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Burger & Bestuur (x € 1.000)

Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	4.429	4.459	4.475	4.497	4.554	4.548
Structureel Voorjaarsnota			57	195	193	193
Incidenteel Begroting (actueel)			19	11		
Incidenteel Voorjaarsnota			154	-	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	1.070	620	893	921	1.052	1.043
Structureel Voorjaarsnota			69	80	104	115
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			-	-	-	-

8. Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2024 binnen het programma 'Bedrijfsvoering'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 60.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen

Voortgang begroting 2024

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

In 2024 is er een start gemaakt met het verduurzamingsprogramma voor gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed. In programma 4 Leefbaarheid en Voorzieningen gaan we in op het niet gemeentelijke vastgoed zoals bijvoorbeeld sportaccommodaties. Zodra het onderzoek van het verduurzamingsprogramma is afgerond, worden aan uw raad mogelijk extra middelen aangevraagd om de maatregelen te gaan uitvoeren.

Mutatie: PM

Uitbreiding licenties

Door groei van de organisatie is uitbreiding van licenties nodig voor diverse applicaties als iBeheer, iCollect, Microsoft 365. Daarnaast krijgen we te maken met kostenverhoging als gevolg van het verbeteren van onze digitale dienstverlening (zowel intern als extern).

Mutatie: € 40.000 structureel nadeel (2024) en € 85.000 structureel nadeel (vanaf 2025)

Sloop voormalig WA school en gymzaal Uithuizen

Voor het realiseren van de nieuwe school in Uithuizen waarbij drie bestaande scholen in één gebouw zijn gehuisvest, is in het verleden een provinciale subsidie ontvangen. Van deze subsidie resteert nog een bedrag van € 250.000 voor de sloop van twee van de oude scholen: de Koninklijke Willem Alexander school en OBS Brunwerd. Deze subsidie is al in 2021 ontvangen maar nog niet formeel beschikbaar gesteld. De sloop van de WA-school en de bijbehorende gymzaal vindt dit najaar plaats, op deze locatie komt woningbouw terug. Het bestemmingsplan hiervoor heeft u onlangs vastgesteld.

Mutatie: € 100.000 incidenteel nadeel

Huisvesting

Met het project Huisvesting wordt gehoor gegeven aan de wens om een nieuw gemeentehuis te bouwen. We maken in ieder geval nog 5 jaar gebruik van de huidige gemeentelijke locaties in Winsum, Uithuizen en Leens. Voor de locaties Winsum en Uithuizen hebben we getracht om de vloerbedekking te reinigen maar gezien de staat van de vloerbedekking in beide locaties is dit niet haalbaar.

De huidige staat van de vloerbedekking en de algehele uitstraling van beide bovengenoemde locaties is niet representatief door de diverse kleuren en kwaliteiten van de vloerbedekking die op de verschillende locaties gebruikt zijn. Daarnaast zullen er verschillende cosmetische aanpassingen gedaan worden in de gebouwen die niet genoemd staan in het meerjarenonderhoudsplan, maar wel noodzakelijk zijn om een en ander weer op te frissen en/of aan te passen. Het vervangen van de vloerbedekking en het doen van verschillende cosmetische aanpassingen draagt bij aan eenheid in het

gebouw, gastvrijheid naar alle gebruikers, gasten en bezoekers en een betere beleving van een bezoek aan een van de gemeentelijke locaties.

Mutatie € 600.000 incidenteel nadeel

ICT en Informatievoorziening

Vanuit ICT en informatievoorziening zijn we bezig met de voorbereidingen voor de invoering en adoptie van Microsoft 365. We willen na de zomer de organisatie bekend maken met de nieuwe functionaliteiten van Microsoft 365 via een opleidings- en adoptietraject. Ons doel is om de digitale vaardigheden van medewerkers te verbeteren, de samenwerking te bevorderen en de informatiehuishouding te verbeteren. We liggen op schema met de voorbereidingen.

Vanuit de opgaven en programma's zoals o.a. Transformatie Sociaal Domein en Dienstverlening wordt ook bijdrage gevraagd voor technische, organisatorische en inhoudelijke informatiekundige ondersteuning. Hierbij zien dat 'informatie' en de 'informatievoorziening' steeds meer impact hebben op de kwaliteit en continuïteit en doorontwikkeling van de bedrijfsvoering en de dienstverlening. Onze eigen opgaven en ambities, de gevolgen van nieuwe wet- en regelgeving en nieuwe technologische ontwikkelingen moeten worden geïntegreerd in onze informatievoorziening. We willen gericht en weloverwogen keuzes maken door het Vanuit ICT en informatievoorziening zijn we bezig met de voorbereidingen voor de invoering en verfijnen en verder invoeren van portfoliomanagement. Momenteel hebben we onvoldoende capaciteit om de noodzakelijke ondersteuning te organiseren. Om dit aan te pakken en te voldoen aan de informatiekundige uitdagingen nu en in de toekomst, breiden we het team IM uit met twee fte en stellen we budget beschikbaar voor specifieke taken. Deze uitbreiding is voorlopig gepland tot en met 2027.

Door gelijktijdige uitval bij zowel BAG als WOZ zijn de werkzaamheden om de verschillen tussen BAG en WOZ weg te werken enigszins achterop geraakt. We hebben software aangeschaft om deze verschillen gemakkelijker op te lossen en de continuïteit te waarborgen. Echter, de kwetsbaarheid is zodanig dat er een vacature is opengesteld. Wat betreft de ontwikkeling en ondersteuning op het gebied van data-analyse en data gedreven werken, hebben we te maken met een aantal personele uitdagingen. Als aanvullende maatregelen nodig zijn, zullen deze worden opgenomen in de najaarsrapportage 2024/begroting van 2025.

Binnen het vakgebied Informatiebeheer hebben we vanwege ziekte noodgedwongen een aantal aanpassingen moeten doorvoeren, waardoor we nog niet de gewenste kwaliteit behalen. In de najaarsrapportage 2024 en begroting van 2025, komen we met voorstellen die er voor moeten zorgen het informatiebeheer toekomstbestendig wordt. Hierin zullen we ook de verbinding maken met dienstverlening en het op orde brengen van de informatiehuishouding d.m.v. digitalisering, invoering Microsoft 365 en zaakgericht werken.

Wat betreft de technische infrastructuur zijn we in control. De uitvoering van projecten ligt op schema. De maatregelen die we vorig jaar hebben genomen via de voorjaarsnota en begroting van 2024 werpen hun vruchten af.

Arbodienstverlening

Het structurele budget voor arbodienstverlening blijkt jaarlijks niet voldoende. In 2023 is daarom bij de najaarsnota incidenteel € 147.000 bij geraamd. Voorgesteld wordt dit budget nu structureel te verhogen met € 150.000.

De helft van het budget geven we ongeveer uit aan verzuimbeleiding en re-integratie, inzet van arbeidsdeskundige en 2de spoorbegeleiding. De gemeente Het Hogeland is als werkgever eigen

risicodragers voor de WW, WGA en ZW. Een adequate en zorgvuldige begeleiding van zieke medewerkers is essentieel. Dit om een aanzienlijke kostenpost te voorkomen. De intensieve samenwerking met de arbodienstverlening Medprevent vanaf 2022 draagt hier aan bij, door o.a. de teamleiders en werkleiders te ondersteunen in de verzuimbegeleiding.

De andere helft van het budget geven we uit aan inzetbaarheidsbeleid en het uitvoeren van RI&E onderzoeken en de daaruit voortvloeiende maatregelen.

Vitaliteit en inzetbaarheid

In gemeente Het Hogeland willen we graag dat medewerkers vitaal zijn. Dat ze hun vak verstaan. Dat ze goede prestaties leveren. En dat ze plezier hebben in hun werk. Dat is een gezamenlijk belang. Al het werk dat we als gemeente Het Hogeland doen is namelijk mensenwerk. De kwaliteit van ons werk en de tevredenheid van onze inwoners en afnemers hangt af van de wijze waarop wij met elkaar samenwerken. De gemeente is als werkgever verantwoordelijk voor het 'inzetbaarheidsbeleid'. Vanaf 2022 biedt gemeente Het Hogeland de mogelijkheid om gebruik te maken van preventiecoaches (ergonoom, psycholoog, loopbaancoach, stress-/burn-out-coach, budgetcoach, diëtist). Deze preventiecoaches ondersteunen de medewerker in hun inzetbaarheid en vitaliteit, met als doel om (langdurig) uitval te voorkomen. Ook de vitaliteitsscan en bedrijfsmaatschappelijk werk is onderdeel van het inzetbaarheidsbeleid.

Risico Inventarisatie en Evaluatie

Een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) is een inventarisatie van de risico's en gevaren binnen je organisatie op het gebied van de veiligheid en gezondheid van werknemers. Iedere organisatie met personeel moet volgens de Arbowet beschikken over een RI&E. In 2022 is een start gemaakt met de RI&E op beleidsniveau. De RI&E is inmiddels uitgevoerd op de locaties van IBOR en het Ontwikkelplein. De gemeentehuizen staan voor 2024 in de planning. De maatregelen die daaruit voortvloeien en nodig zijn om veilig en gezond te kunnen werken vragen om tijd, aandacht en budget.

Mutatie: € 150.000 structureel nadeel

Opgavegericht werken

Binnen twee van de deelprogramma's binnen opgave gericht werken kan in 2024 niet de verwachte inzet van interne collega's gerealiseerd worden. In plaats daarvan wordt externe expertise ingehuurd. Hiervoor is een aanvullend budget nodig van € 100.000. Waar mogelijk zorgen we er in de loop van 2024 voor dat we de inzet van deze externe adviseurs terugbrengen door een deel van de taken alsnog aan interne medewerkers over te dragen.

Mutatie: € 100.000 incidenteel nadeel (2024)

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Bedrijfsvoering (x € 1.000)

Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	28.175	36.535	34.320	34.829	34.917	34.290
Structureel Voorjaarsnota			2.711	2.635	2.635	2.635
Incidenteel Begroting (actueel)			1.287	412	311	
Incidenteel Voorjaarsnota			2.167	1.308	1.204	611
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	1.123	1.339	845	790	790	789
Structureel Voorjaarsnota			16	16	16	16
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			(10)	(13)	-	-

9. Algemene Dekkingsmiddelen

Effecten Algemene uitkering (inclusief uitwerking Meicirculaire)

Accres

In de meicirculaire is de nieuwe financieringssysteematiek vervroegd van 2027 naar 2024. Het volume accres wordt vanaf 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp (bruto binnenlands product). Door de accres-tranches vanaf 2025 te baseren op het bbp valt het accres voor de jaren 2024 en 2025 lager uit dan op basis van de 'trap-op-trap-af' systematiek. Daarvoor vindt in 2024 een volledige compensatie plaats en voor de jaren 2025 en volgende een gedeeltelijke compensatie. Daarmee leveren gemeenten voor 2025 een bijdrage aan de rijksbegroting.

BTW compensatiefonds

De gemeenten zijn in 2023 onder het BTW compensatiefonds (BCF) gebleven met de declaraties. Bij de meicirculaire wordt de definitieve afrekening BCF, voor onze gemeente een bedrag van € 584.000 incidenteel in 2024 uitgekeerd.

Opschalingskorting

Sinds 2015 worden we geconfronteerd met een opschalingskorting op het gemeentefonds. Deze korting is opgelegd, omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. In de meicirculaire is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 structureel geschrapt, dat een structurele toename van de algemene uitkering geeft van € 1,8 miljoen.

Taakmutaties

In deze circulaire staan een aantal taakmutaties. De bedragen van de taakmutaties houden we op de stelpost beschikbaar voor het doel waarvoor wij ze ontvangen.

- *Besparing Jeugd*

De geraamde rijks besparing van € 500 miljoen op de jeugdzorg in 2025 kan nog niet worden gerealiseerd, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Om die reden wordt in 2025 incidenteel € 500 miljoen, voor ons een bedrag van € 1,6 miljoen, toegevoegd aan de algemene uitkering. Deze middelen zouden ingezet kunnen worden ter dekking van het waarschijnlijk niet realiseren van de taakstelling op de jeugdzorg in onze begroting.

- *Werkdrukverlaging jeugdbescherming*

Voor de verlaging van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering ontvangen we € 100.000 structureel.

- *Voogdij 18+*

In 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Dit restbudget wordt nu voor 2025 en volgende jaren overgeheveld naar de algemene uitkering en komt voor onze gemeente uit op ruim € 100.000 structureel vanaf 2025.

- *Vroegsignalering armoede/schuld*

Voor een betere dienstverlening door gemeenten in het kader van vroegsignalering op het gebied van armoede en schulden ontvangen we vanaf 2024 structureel ruim € 109.000. Hierdoor worden we in staat gesteld om strategisch en doelgericht te handelen en activiteiten uit te breiden zoals het vergroten van het gebruik van schuldhulpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden. In de personele paragraaf van deze nota doen wij u een voorstel voor het continueren van

het huidige beleid voor vroegsignalering. Wij zetten deze middelen in ter gedeeltelijke dekking van dit voorstel.

IU/DU/SU

Een aantal integratie- decentralisatie- uitkeringen zijn nieuw of bijgesteld in de meicirculaire.

- *Uitvoeringskosten Omgevingswet*
In de transitie voor het aansluiten, oefenen, inregelen en voldoen aan de Omgevingswet gestelde eisen ontvangen we incidenteel een bedrag van € 400.000 in 2024. De implementatie heeft inmiddels plaatsgevonden voor de invoering van de Omgevingswet ingaande 1 januari 2024.
- *Faciliteitenbesluit opvangcentra*
Daarnaast ontvangen we in 2024 een bedrag van € 196.000 voor de beschikbare opvangcentra voor asielzoekers in de gemeente.

Algemene uitkering					
<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027	2028
AU Septembercirculaire (BGR 2024 primair)	117.110	120.792	114.943	118.688	118.688
AU Meicirculaire	119.975	120.399	116.143	119.526	122.774
 Bruto effect Meicirculaire	 2.865	 -393	 1.200	 838	 4.085
 Reservering stelpost Loon-/prijsontwikkeling					-2.700
<i>Taakmutaties</i>					
- Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-96	-99	-97	-101	-105
- Voogdij 18+		-102	-100	-105	-109
- Besparingsverlies Jeugd		-1.591			
- Uitvoeringskosten Omgevingswet	-400				
- Faciliteitenbesluit opvangcentra	-196				
 Netto effect Meicirculaire	 2.173	 -2.185	 1.002	 632	 1.172

Meeropbrengst rente

In het voorjaar van 2024 staat gemiddeld een bedrag van € 30 miljoen geparkeerd bij het Rijk via het zogenaamde schatkist bankieren. Dit komt o.a. doordat wij veel subsidies als voorschot hebben ontvangen die nog besteed moeten worden. Over het geparkeerde bedrag in de schatkist wordt rente ontvangen. Verwachting is dat de te ontvangen rente € 1,4 miljoen over 2024 zal zijn. Hiermee is geen rekening gehouden in de begroting 2024.

Mutatie: € 1.400.000 incidenteel voordeel in 2024

Betaalde rente van overige geldleningen

De te betalen rente is te hoog ingeschat in de begroting. De afgelopen jaren is de rentelast gedaald en steeds meer oude leningen met hoge rentepercentages worden afgelost. De te betalen rente over de opgenomen overige geldleningen vallen daardoor lager dan was opgenomen in de begroting.

Mutatie: € 803.000 structureel voordeel

Correctie rente / voorziening riolen

De verlaging van de te betalen rente (zie hierboven) betekent ook een lagere doorbelasting van rente aan de riool gerelateerde producten. Als gevolg daarvan vindt er een hogere dotatie aan de voorziening riolen plaats. Rioolheffing betreft immers een gesloten systeem, waarbij de baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn.

Mutatie: € 500.000 structureel nadeel

Ontvangen dividend

De ontvangen dividendgelden uit deelnemingen, met name Enexis, valt lager uit. Het dividend per aandeel Enexis bedraagt over boekjaar 2023 € 0,242. Het totaal aantal aandelen Enexis bedraagt 624.792.

Mutatie: € 230.000 incidenteel nadeel

Financiële mutaties

Lasten en baten programma Algemene Dekkingsmiddelen (x € 1.000)							
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota					
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	1.290	4.872	4.483	9.884	11.629	14.935	
Structureel Voorjaarsnota			(2.593)	(1.270)	(2.543)	(2.534)	
Incidenteel Begroting (actueel)							
Incidenteel Voorjaarsnota			(1.247)	456	456	210	
Baten	Rekening	Voorjaarsnota					
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel Begroting (actueel)	140.109	141.120	146.999	152.368	149.197	154.421	
Structureel Voorjaarsnota			(3.115)	(633)	(1.450)	(1.088)	
Incidenteel Begroting (actueel)			951	960			
Incidenteel Voorjaarsnota			(1.220)	-	-	-	

10. Personeel & Organisatie

In de Voorjaarsnota 2023 beschreven wij de personele ontwikkelingen in het licht van de verschillende grote organisatieontwikkelingen. Daar komen de grote maatschappelijke opgaven bij. Ook deze vragen veel personele inzet, maar gaan veelal gepaard met incidentele dekking vanuit het rijk of onze reserves. Dit vraagt een organisatie die klaar is voor de toekomst en maakt dus ook dat de organisatie in beweging is. Dat vraagt ook continue bijsturing en aanpassing in de personele bezetting.

Bij de voorjaarsnota van 2023 hebben wij u in dit kader om extra personele ruimte gevraagd om in dit krachtenveld te kunnen anticiperen. Wij proberen daarom de noodzakelijke bijsturing in onze personele bezetting zo veel als mogelijk binnen de financiële kaders die uw raad heeft gesteld uit te voeren. Dat betekent concreet dat wij uitgezonderd taakmutaties, COA wijzigingen en periodieken, ons proberen te houden aan de beschikbare personele budgetten.

In de voorjaarsnota 2023 schreven wij het volgende over de te volgen lijn:

We zoeken de balans door

1. *Nu extra inzet te organiseren en vanaf 2026 weer deels af te bouwen*
2. *Capaciteit waar mogelijk toe te rekenen aan de programma's en projecten die incidenteel gefinancierd worden.*
3. *Een structurele flexibele schil op organisatieniveau te definiëren om de wendbaarheid van onze organisatie te vergroten;*
4. *Overschotten in de loonsom te voorkomen door meer reële structurele vacatureruimte te voorspellen*
5. *In de risicoparagraaf van de begroting 2024 een bedrag op te nemen om frictie- en transitiekosten te kunnen dekken wanneer we onverhoopt van vast personeel gedwongen afscheid moeten nemen.*

Deze lijn ziet u ook terug in de voorstellen die wij in deze Voorjaarsnota doen. Wij proberen de inzet in het kader van onze opgaven te dekken uit de incidentele middelen die daarvoor beschikbaar zijn en nemen in de risicoparagraaf in de begroting een bedrag op voor het risico op mogelijke frictie en transitiekosten wanneer opgaven tot een einde komen.

Onderstaand ziet u een overzicht van de personele uitzettingen die in deze bestuursrapportage zijn opgenomen. Voor een goed beeld van de ontwikkelingen merken wij op dat er ook nog een aantal voorstellen voor 2025 e.v. worden gedaan. Deze laatste vindt u als financiële voorstellen terug in het kaderstellende deel van deze nota.

Personele mutaties eerste bestuursrapportage 2024							
Bestuursrapportage:							
Bedrijfsvoering en Dienstverlening	Taakmutatie	2024	2025	2026	2027	2028	Toelichting
Versterking Directie							
Directeur a.i. 0,4 fte + vrijspeel TL (met toelage)	J	100					Uitzetting
HRM							
HRM-adviseur A (a.g.v. opgaven)	J	50	100	100	100	100	Dekking stelpost overhead
Taakstelling					-100	-100	
Salarisadministratie/personeelsbeheer versterken:							
salarisadministrateur in s11 ipv s9 werven	N	20	40	40	40	40	Kwaliteitsimpuls, Uitzetting
extra salarisadministrateur (dakpantraine) vanaf s9	N	40	80	80	80		Dekking BR Frictie Personeel
extra impuls inrichting Youforce	N	50	50				Dekking BR Frictie Personeel
Extra investering in arbeidsrecht-jurist	N	35	65	30			Dekking BR Frictie Personeel
ICT							
Informatieadviseur A	N	56	112	112	112		Dekking BR Frictie Personeel
Informatieadviseur C (trainee)	N	45	90	90	90		Dekking BR Frictie Personeel
Stelpost extra investering Informatiemanagement	N	38	75	75	75		Dekking vacatureruimte/BR Frictie pe
Dekking uit vacatureruimte	N		-40	-40	-20		
P&C							
Procesadviseur AO/IC (0,8 fte)	N	32	64	64	64	64	Uitzetting
Communicatie							
Extra fte voor opgaven	J	pm	pm	pm	pm	pm	
Projecten/programma's							
Dienstverlening programma	N	100	200	200			Dekking BR Opgaven
Toekomstbestendige organisatie programma	N	100	250	250			Dekking BR Opgaven
Opgavegericht werken (tekort in programma)	N	100	100	100			Dekking BR Opgaven
Overig							
Sociaal Domein							
WMO-kwaliteit	N	40					Dekking BR Frictie Personeel
Functioneel beheer SD	N	30	125	125	125	125	Dekking Taakstelling en vrijval
Taakstelling bij Fin. Adm.	N		-45	-45	-45	-45	
Vrijval restformatie Team BSS	N	-30	-80	-80	-80	-80	
Extra inzet IST's/WMO (2,56 fte)	J	102	205	205	205	205	Autonome groei volume
Flexibele Schil IST's/WMO	J	80	160	160	160		Dekking BR Sociaal Domein
Vervanging SW-Voorman Verpakken (OHH)	N	pm	pm	pm	pm	pm	
IBOR (kwaliteit)							
Functioneel beheer IBOR	N	42	85	85	85	85	Uitzetting
Administratieve ondersteuning (midoffice)	N	42	55	55	55	55	Uitzetting
Vervanging SW-medewerker (0,5 fte)	N		pm	pm	pm	pm	
Hoeveel fte nog vanwege kwaliteitsimpuls?	N		pm	pm	pm	pm	
RO							
Senior adviseur Economie	J	55	110	110	110		Uitzetting
Al gedekt in Programma Eemshaven	J	-33	-66	-66	-66		Uitzetting
Grondzaken	J	pm	pm	pm	pm	pm	
Dekking Programma Aardbevingen	J	pm	pm	pm	pm	pm	
Archeoloog	J	pm	pm	pm	pm	pm	
Totaal personele claims Bestuursrapportage		1.094	1.735	1.650	990	449	
Dekking claims bestuursrapportage:							
Dekking directeur a.i. + TL met toelage uit overhead opgaven		-100					T.I.v. stelpost overhead opgaven
Dekking HR adviseur A uit overhead opgaven		-50	-100	-100			T.I.v. stelpost overhead opgaven
Dekking extra salarisadministrateur uit Frictiepot personeel		-40	-80	-80	-80		T.I.v. BR Frictie Personeel
Dekking inrichting Youforce uit Frictiepot personeel		-50	-50				T.I.v. BR Frictie Personeel
Dekking arbeidsrechtjurist uit Frictiepot personeel		-35	-65	-30			T.I.v. BR Frictie Personeel
Dekking uit Frictiepot personeel		-139	-237	-237	-257		T.I.v. BR Frictie Personeel
Dekking programma Dienstverlening uit BR Opgaven		-100	-200	-200			T.I.v. BR Opgaven
Dekking Toekomstbestendige organisatie uit BR Opgaven		-100	-250	-250			T.I.v. BR Opgaven
Dekking uit BR maatschappelijke opgaven		-100	-100	-100			T.I.v. BR Opgaven
Dekking WMO kwaliteit uit frictiepot		-40					T.I.v. BR Frictie Personeel
Dekking Flexibele schil WMO uit BR Sociaal Domein		-80	-160	-160	-160		T.I.v. BR SD
Vervallen boventalligheid ten gunste concern			-375	-375	-375	-375	
Totaal dekking claims Bestuursrapportage		-834	-1617	-1532	-872	-375	
Uitzetting Bestuursrapportage per saldo		260	118	118	118	74	

Wanneer wij kijken naar bovenstaande voorstellen op onze formatie, dan zien we dat het overgrote deel van de personele claims kan worden gedekt uit beschikbare (incidentele) middelen. De grootste niet gedekte uitzetting zit in het Sociaal Domein.

Formatie Sociaal Domein

In het Sociaal Domein is de dubbele vergrijzing (binnen de groep 65+ neemt het deel 80+ toe) in de samenleving duidelijk merkbaar en zal de komende jaren verder doorzetten.

Naast deze dubbele vergrijzing vraagt de toegenomen complexiteit meer tijd om de ondersteuningsvraag goed af te handelen. Zo is er een toename te zien van het aantal dementerenden, een stijging van de intensieve behandeling van gezinnen met specifieke problematiek en zien we dat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering die intensieve begeleiding nodig heeft naar werk/participatie toeneemt.

De afgelopen jaren heeft er slechts incidenteel een uitbreiding van formatie binnen het Sociaal Domein plaatsgevonden, die vooral ingezet is t.b.v. het directe contact met de inwoner en door het incidentele karakter minder op het verbeteren van de werkprocessen.

Door de formatie structureel in lijn te brengen met de toegenomen ondersteuningsvragen kunnen wij zowel de inwoners beter en eerder van dienst zijn, maar ook de (digitale) werkprocessen optimaal hierop te laten aansluiten waarmee we meer uitvoering kunnen geven aan data gedreven werken. Door deze manier van werken willen we met een passende formatie de verwachte exponentiële groei van de (zorg)kosten minder laten stijgen.

Naast de bovenstaande personele claims stellen wij u in deze nota nog een aantal mutaties voor die ook raken aan het personeelsbudget. Dit betreft onder andere de CAO effecten en een aantal budget neutrale mutaties die binnen de beschikbare budgetten zijn gedaan.

Caο-ontwikkeling

Er is voor 2024 sprake van een nieuwe CAO voor gemeenteambtenaren. De gevolgen van deze CAO zijn nog niet opgenomen in de primaire begroting 2024. We hebben de impact voorlopig berekend op ca. € 2.150.000 structureel. Deze wordt overigens gedekt uit de hiervoor opgenomen stelpost voor looncompensatie.

Mutatie: € 2.150.000 structureel (budgetneutraal door dekking stelpost)

Stelpost Overhead

Als gevolg van de veelheid aan (maatschappelijke)opgaven zien we ook een sterk oplopende werklast bij de teams in de bedrijfsvoering. Bij de ramingen voor deze opgaven blijven de gevolgen voor de bedrijfsvoering veelal buiten beschouwing. Om binnen de bedrijfsvoering te kunnen anticiperen op deze toenemende werklast is het nodig om budget beschikbaar te hebben voor het oplossen van personele knelpunten.

Wij stellen daarom voor om bij toekomstige budgetaanvragen in het kader van onze grote opgaven, ook budget aan te vragen voor de ondersteunende team in de bedrijfsvoering. Daarbij willen we uitgaan van 15%. Dit budget willen we dan samenvoegen tot een stelpost ter dekking van knelpunten in de overhead. Op deze wijze kan ook hier worden geanticipeerd op de momenten dat dit noodzakelijk is.

Bovenstaande geeft echter nog geen oplossing voor de reeds lopende programma's en grote projecten. Wij stellen hiervoor een 'reparatieslag' voor door te kijken naar de reeds vrijgegeven budgetten. Wanneer er in deze budgetten geen rekening is gehouden met overhead, dan stellen wij voor dit alsnog

te ramen. De dekking komt dan uit dezelfde bron als waar het betreffende programma of project ook uit wordt gedekt. Op deze wijze is het effect voor deze nota budgetneutraal.

In onderstaand overzicht ziet u een overzicht van de wijze waarop we deze stelpost 'Overhead' in deze nota willen voeden.

Programma	Budget 2024	Overhead 15%	Looptijd	Dekking overhead uit programma	Op te nemen de Opmerkingen
Transformatie Sociaal Domein	€ 1.730.000	€ 259.500	2024-2026	€ 0	€ 259.500 Extra onttrekking uit BR SD
Ontwikkelplein	€ 600.000	€ 90.000	2024	€ 0	€ 90.000 Extra onttrekking uit BR SD
Eemshaven+	€ 1.400.000	€ 210.000	2024-2028	€ 22.723	€ 187.277 Extra onttrekking uit BR opgaven
CDOKE	€ 951.000	€ 86.900	2024-2026	€ 95.000	€ 0 Is geraamd in projectbudget
Opgavegericht werken	€ 415.000	€ 62.250	2024	€ 0	€ 62.250 Extra onttrekking uit BR Opgaven
Toekomstbestendige organisatie	€ 40.000	€ 6.000	2024	€ 0	€ 6.000 Extra onttrekking uit BR Opgaven
Huisvesting Ontheemden	€ 40.000	€ 6.000	2024	€ 0	€ 6.000 Extra onttrekking uit BR Opvang Vluchtelingen
Woon- en Leefomgeving	€ 60.000	€ 9.000	2024	€ 0	€ 9.000 Extra onttrekking uit BR opgaven
Waddenkust	€ 60.000	€ 9.000	2024	€ 0	€ 9.000 Extra onttrekking uit BR opgaven
Van Stad tot Wad	€ 40.000	€ 6.000	2024	€ 0	€ 6.000 Extra onttrekking uit BR opgaven
Dienstverlening	€ 60.000	€ 9.000	2024	€ 0	€ 9.000 Extra onttrekking uit BR opgaven
Regiodeal	€ 100.000	€ 15.000	NNB	€ 0	€ 15.000 Extra onttrekking uit BR opgaven
Huisvesting gemeentehuis	€ 499.000	€ 74.850	2024	€ 52.000	€ 22.850 Extra onttrekking uit BR opgaven
Totaal	€ 5.995.000	€ 843.500		€ 169.723	€ 681.877
		Extra onttrekking uit BR SD			349.500
		Extra onttrekking uit BR Opgaven			326.377
		Extra onttrekking uit BR Opvang Vluchtelingen			6.000
			totaal		681.877

Overige personele mutaties

In de bijlage van dit document ziet u naast de hier bovengenoemde personele mutaties nog diverse kleinere mutaties staan. Deze geven doordat ze veelal zijn gedekt een beperkte uitzetting voor onze begroting. Hierbij kunt u denken aan de periodieke onderhoudsronde in het kader van de functiewaardering, mutaties die worden toegerekend aan programma's of formatie die wordt gedekt door een detacheringsvergoeding.

Strategische griffie

De gemeenteraad van Het Hogeland wil ruim vijf jaar na de herindeling (nog) beter in positie komen en/of worden gebracht. De griffie is in deze een belangrijke hulptroep van en voor de raad. De ambities en het profiel van de raad vormen de basis voor de benodigde omvang van de griffie. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar programma Burger en Bestuur.

Mutatie: Zie programma Burger en Bestuur

11. Mutaties Investerings

Naast de mutaties in de gemeentelijke exploitatie, zijn er ook diverse budgettaire ontwikkelingen in de investeringskredieten. Deze mutaties stellen we u voor in dit hoofdstuk. De mutaties van deze investeringen vindt u ook terug in de bijlage 'Mutaties Investeringslijst 2024-2028'. De kapitaallasten worden ook in deze bestuursrapportage meegenomen en hebben effect vanaf het jaar na investering.

SV Bedum

Voor het project SV Bedum krijgt de gemeente een specifieke uitkering om de BTW te compenseren.

Mutatie: Budgetneutraal

VV Winsum

De nieuwe accommodatie op sportpark Winsum West is opgeleverd en in gebruik. Er lijken problemen te zijn met het grondwater. Hiernaar wordt op dit moment onderzoek gedaan naar de oorzaak. Mogelijk zijn hier herstelwerkzaamheden noodzakelijk. De aard en omvang is op dit moment nog niet in te schatten.

Mutatie: PM

Onderwijs huisvesting

In de begroting 2024 is een investeringsbedrag opgenomen voor het herstel van de constructiefout bij basisschool De Noordkaap in Uithuizermeeden. Bij de aanvraag is van een andere wijze van herstel uitgegaan. Met de planvorming is nader onderzoek gedaan. Hoe de constructiefout nu hersteld wordt, is minder ingrijpend, maar wel afdoende om de problemen op te lossen. Hierdoor kan het beschikbaar gestelde krediet worden verlaagd van € 150.000 naar € 60.000.

Mutatie: verlaging investeringskrediet € 90.000

Renovatie sportvelden

Diverse kunstgrasvelden (7 stuks) in de gemeente zijn aan groot onderhoud/vervanging toe. Dit blijkt uit meerdere inspecties en onderzoeken die zijn uitgevoerd. Er is budget beschikbaar gesteld op basis van een globale inspectie, het verdiepende onderhoudsadvies heeft echter zwaardere maatregelen voorgeschreven, waarbij een sporttechnisch laag ook vervangen moet worden. De sportvelden(kunstgrasmatten) zijn fors duurder geworden ten opzichte van de periode dat de budgetten zijn vastgesteld.

Daarnaast heeft S.V. de Heracliden te Uithuizermeeden ook de wens om een kunstgrasveld aan te leggen. De budgetten voor dit veld zijn hierin meegenomen, wel wordt geprobeerd om hier ook budget vanuit PAWOZ beschikbaar te stellen. Echter, hier kunnen we niet op wachten om de doorloop van de werkzaamheden te kunnen garanderen. Mocht de subsidie verstrekt worden dan kan dat later weer terugvloeien. In deze voorjaarsnota hebben de financiële ruimte gereserveerd, wij zullen met een afzonderlijk raadsvoorstel inhoudelijk terug komen op deze investering.

Mutatie: nieuw krediet: € 1.560.000 (€ 780.000 (2024) en € 780.000 (2025))

Molenweg Bedum

Een aanvullend krediet in verband met de Molenweg te Bedum. In het bestaande budget zat de revitalisering van het Boterdiep Zz nog niet in verwerkt. Het herstel van de Kade aan het Boterdiep Zz zou deels gefinancierd worden door het Waterschap Noorderzijlvest, aangezien er een

natuurvriendelijke oever beoogd was. De budgetten zijn nog voor de coronaperiode vastgesteld en in de periode na corona zijn de bouwprijzen fors gestegen.

De Molenweg en het Boterdiep Zz staan al langere tijd om een metamorfose te ondergaan. Het project is onderdeel van de centrumplannen om een betere verbinding te krijgen tussen het winkelgebied Veen en de Scheve Toren. Daarnaast is het ook de bedoeling om de waterrecreatie te stimuleren zodat de omgeving een mooi ommetje langs het water kan maken, en de “bootjesmensen” een goede locatie krijgen om af te meren en even in het gebied te verblijven om ook een bezoek aan de winkels in Bedum te maken. Het gebied zal een groenere uitstraling krijgen met een parkachtige omgeving langs het water.

Het verblijfsgebied wordt ruim ingericht met diverse picknickbanken en veel groen. De aanwezige riolering in de Molenweg is aan vervanging toe, deze wordt vervangen door een nieuw gescheiden rioolstelsel om ook klimaat adaptief te zijn voor de toekomst. De weg varieert nu veel in breedte, en wordt eenduidiger ingericht. Het Boterdiep Zz wordt volledig herstraat met een goede wandelvoorziening aan de zijde van de woningen. Daarnaast worden er diverse parkeervakken gerealiseerd om zo het wild parkeren en daarmee samenhangend overlast te verminderen. Langs het water komt een lange steiger, met een gelijksoortige uitstraling als aan het Boterdiep Wz. Ook worden de walbeschoeiingen grootschalig onderhouden zodat het hele gebied weer in een goede staat verkeert.

Het schetsontwerp is inmiddels enthousiast door de omgeving ontvangen.

In deze voorjaarsnota hebben de financiële ruimte gereserveerd, wij zullen met een afzonderlijk raadsvoorstel inhoudelijk terug komen op deze investering.

Mutatie: verhoging krediet: € 1.400.000

Boterdiep Wz

De werkzaamheden aan de herinrichting Boterdiep Wz vorderen gestaag. Volgens de oorspronkelijke planning had het werk eind maart opgeleverd moeten zijn. Door het slechte weer in het najaar van vorig jaar en verschillende onvoorziene zaken is de verwachting nu dat de oplevering eind mei zal zijn.

Dit levert op zich geen problemen op. Het contact met de bewoners verloopt vooral via de klankbordgroep en de bewoners geven aan dat ze uitermate tevreden zijn over de werkzaamheden, de aannemer en het uiteindelijke resultaat van de herinrichting.

In de voor- en najaarsnota van 2023 is al aangegeven dat er uiteindelijk wel een overschrijding van het beschikbare budget zal volgen. Inmiddels hebben we beter zicht op de verwachte financiële situatie na afronding van de werkzaamheden.

In het meest slechte scenario vragen we de raad om een eenmalige extra bijdrage van € 650.000,-.

Dit wordt deels veroorzaakt doordat het project een lange periode van voorbereiding heeft gehad. De raming dateert van 2018 terwijl de uitvoering is gestart in 2023. Daarnaast is tijdens de uitvoering gebleken dat er verschillende aanpassingen op het bestek gedaan moesten worden die extra kosten met zich meebrengen. Tijdens werkzaamheden aan de riolering in de Julianalaan bleek dat er plaatselijk sprake was van verontreiniging in de bodem. Ook dit brengt extra kosten met zich mee die vooraf niet waren voorzien. We zijn nog in overleg met de provincie over een bijdrage in de kosten voor het woonrijp maken van de voormalige gasfabriek locatie. Daardoor zou het op dit moment geraamde tekort van € 650.000 uiteindelijk lager kunnen uitvallen. Bij de najaarsnota, na afronding van de werkzaamheden, kunnen we aangeven wat het uiteindelijke tekort op dit project zal zijn.

Mutatie: verhoging krediet van € 650.000

Aanschaf twee dienstauto's BOA's

In verband met uitzetting van het aantal BOA's zijn de beschikbare voertuigen niet afdoende. Daarom wordt krediet gevraagd voor de aanschaf van twee extra dienstauto's ten behoeve van de BOA's.

Mutatie: nieuw krediet € 70.000

Herinrichting De Snik Uithuizen

Als gevolg van aardbevingen moet in de wijk Menkema in Uithuizen een groot aantal woningen worden gesloopt en nieuw gebouwd. Het stedenbouwkundigplan voorziet in een tweede ontsluitingsweg voor de wijk aansluitende op De Snik. Deze tweede ontsluitingsweg is zeer wenselijk voor de veiligheid van de bewoners van de wijk Menkema. De ontsluiting vraagt een investering van € 360.000. Gelijktijdig wordt ook de riolering aangepakt.

Mutatie: nieuw krediet: € 360.000

Duurzame verkeersoplossing Onderdendam

Naar verwachting zal het project kortsluiting Ranum een positief resultaat hebben van ruim € 1 miljoen. Onlangs heeft uw raad via een motie verzocht een eventueel overschot op dit project te reserveren voor een duurzame verkeersoplossing voor Onderdendam. Omdat het project kortsluiting Ranum nog niet administratief afgesloten kan worden zou het nog geruime tijd duren voordat dit geld beschikbaar komt voor Onderdendam. Daarom wordt voorgesteld om nu € 1 miljoen van het krediet voor de Kortsluiting Ranum over te hevelen naar een nieuw krediet voor een duurzame verkeersoplossing voor Onderdendam. Een eventueel restant na afronding van dit project kan daar op termijn aan toegevoegd worden. Zie ook de toelichting in paragraaf Grote Projecten en Programma's.

Mutatie: € 1.000.000 budgetneutraal

Fietspad Waldadrift

Sinds de aanleg van het vrij liggende fietspad langs de Waldadrift in 2018 zijn er problemen/klachten over de structuur van het beton van dit fietspad. In de afgelopen jaren zijn er door de aannemer diverse herstelwerkzaamheden uitgevoerd.

Uiteindelijk is er door en voor rekening van de aannemer een coating op het betonnen fietspad aangebracht met het idee dat dit alle problemen zou moeten oplossen. Dat blijkt niet het geval.

De coating laat los en er zijn nog steeds veel klachten van gebruikers van het fietspad.

Verwachting is dat het opnieuw aanbrengen van een coating (kosten € 40.000) niet zal leiden tot een structurele oplossing van het probleem

In overleg met de aannemer hebben we gezocht naar alternatieve oplossingen die meer zekerheid bieden voor een goed resultaat:

- overlagen van de bestaande betonverharding met 11 cm vezelbeton. Kosten € 180.000;
- frezen van de toplaag van het beton en overlagen met 11 cm vezelbeton. Kosten € 205.000;
- het compleet vervangen van de bestaande betonverharding door een nieuwe. Kosten € 200.000.

Onze voorkeur gaat er naar uit om voor de laatste optie te kiezen. De aannemer is bereid de kosten van het aanbrengen van een nieuwe coating, zijnde € 40.000, bij te dragen. Hiermee komen onze kosten op een bedrag van € 160.000. Wij realiseren ons dat dit een forse investering is, maar het is naar onze mening de enige maatregel die garantie geeft op een goed resultaat.

Mutatie: nieuw krediet van € 160.000

Verhoging voorbereidingskrediet verkennende grondexploitatie woonplan en haven Zoutkamp.

In de najaarsnota van 2022 heeft uw raad een voorbereidingskrediet van € 60.000,- toegekend voor de ontwikkeling van plannen op het voormalige Heiploegterrein in Zoutkamp. Met dit krediet zijn diverse onderzoeken uitgevoerd, is een stedenbouwkundige schets opgesteld en is een verkennende grondexploitatie opgesteld. Op 5 juli 2023 heeft uw raad, gelet op de motie "Steun woningbouw en leefbaarheid in kleinere kernen", besloten de verkennende GREX die bij het stedenbouwkundig plan hoort vast te stellen. Voor het verwachte tekort van 2,3 miljoen op deze GREX is een bestemmingsreserve ingesteld.

Momenteel zijn we actief bezig met de verdere ontwikkeling, uitwerking, optimalisatie en fasering van de plannen. In de afgelopen periode zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. We streven ernaar om in 2025 een omgevingsplan met bijbehorende grondexploitatie ter goedkeuring aan uw raad voor te leggen. Met name het opstellen van dit omgevingsplan blijkt duurder dan het opstellen van een bestemmingsplan. Zowel de gemeente als de adviesbureaus moeten meer tijd en middelen investeren in deze nieuwe procedure. Het project wordt daarnaast aangegrepen als pilotproject voor Opgavegericht werken, hier zijn proceskosten mee gemoeid. Verder is aanvullend budget benodigd om de onderzoeken met betrekking tot de constructie van de haven, die een integraal onderdeel vormt van de stedenbouwkundige schets, uit te voeren. Daarom verzoeken wij uw raad om het voorbereidingskrediet te verhogen met € 110.000. Wanneer dit een grondexploitatie wordt, dan zullen deze kosten daar ingebracht worden. Een tekort van de toekomstige GREX zal worden gedekt uit de bestemmingsreserve.

Mutatie: nieuw krediet € 110.000, wordt t.z.t. opgenomen in een grondexploitatie

Vorbereidingskrediet bedrijfsterrein Bedum

Uw raad heeft in maart 2022 de Bedrijventerreinenvisie Het Hogeland 2021/2025 vastgesteld. Uit deze visie blijkt dat de economische situatie in Het Hogeland zich in de afgelopen jaren sneller heeft ontwikkeld dan voorzien, en dat er daardoor nauwelijks nog vestigingsmogelijkheden voor bedrijven zijn binnen onze gemeente. Daarom wordt geadviseerd om de bedrijventerreinen in Bedum, Winsum en Uithuizen uit te breiden. De bedrijventerreinenvisie is uitgewerkt in een Uitvoeringsagenda Bedrijventerreinenvisie Het Hogeland 2021/2025. Daarin wordt de hoogste prioriteit gegeven aan uitbreiding van bedrijventerreinen in Bedum, omdat in Bedum momenteel geen vestigingsmogelijkheden meer zijn voor bedrijven. Met het voorgestelde voorbereidingskrediet kan een plan ontwikkeld worden voor nieuw bedrijventerrein in Bedum. Op termijn zullen een omgevingsplan, een stedenbouwkundig plan en een GREX aan uw raad voorgelegd worden.

Mutatie: nieuw krediet € 200.000, wordt t.z.t. opgenomen in een grondexploitatie

Centrumplan Bedum

In 2022 en in mindere mate ook in 2023 zijn de prijzen van bouwmaterialen en uurlonen sterk gestegen. Op basis van een prijsindex van respectievelijk 15% en 2,8% wordt het krediet van het centrumplan Bedum hiervoor gecorrigeerd.

Mutatie: verhoging krediet € 443.325 (dekking extra kapitaallast vanuit de stelpost voor inflatie).

Tweede ontsluiting Lauwersoog

Voor de aanleg van de tweede ontsluitingsweg naar de haven van Lauwersoog is door de raad een totaalkrediet beschikbaar gesteld van ruim € 1,8 miljoen. De aanleg van deze tweede ontsluitingsweg is voor het grootste gedeelte klaar. Alleen de asfaltdeklaag moet nog worden aangebracht naast wat kleinere afwerkpuntjes. De weg zal worden opgeleverd en in gebruik worden genomen als de dijkversterking klaar is. Dat zal zijn in 2026.

Er zijn extra kosten voor de voorbereiding en engineering van de uitvoering gemaakt. Hierbij gaat het om een bedrag van € 140.000.

Mutatie: verhoging krediet € 140.000

Reservemutaties

In deze Voorjaarsnota staan een aantal mutaties die dan wel onttrokken dan wel toegevoegd worden aan de reserves. In dit hoofdstuk vindt u de voorgestelde mutaties per reserve weergegeven. Om inzicht te geven is het meerjarig verloop van de reserves die gemuteerd worden in deze nota opgenomen. Voor een nadere toelichting per mutatie verwijzen we naar de mutaties zoals ze zijn opgenomen bij de verschillende programma's.

Reservemutaties m.b.t. Programma 3 Economie en werkgelegenheid

Verloopoverzicht Nieuwe reserve Visserij ontwikkelplan (VOP)					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	0	450.000	450.000	450.000	450.000
<u>Toevoegingen VJN:</u>					
Storting	450.000				
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Dekking uitgaven VOP	PM	PM	PM	PM	PM
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	0	0	0	0	0
Geprognostiseerd eindsaldo	450.000	450.000	450.000	450.000	450.000

Reservemutaties m.b.t. Programma 4 Leefbaarheid en Voorzieningen

Verloopoverzicht Nieuwe doorontwikkeling erfgoed					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	0	850.000	850.000	850.000	850.000
<u>Toevoegingen VJN:</u>					
Storting	850.000				
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Dekking uitgaven erfgoed	PM	PM	PM	PM	PM
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	0	0	0	0	0
Geprognostiseerd eindsaldo	850.000	850.000	850.000	850.000	850.000

Reservemutaties m.b.t. Programma 5 Sociaal Domein en Volksgezondheid

Verloopoverzicht reserve Opvang vluchtelingen					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	1.831.000	3.285.000	3.285.000	3.285.000	3.285.000
<u>Toevoegingen VJN:</u>					
Verwachte saldo 2024	1.500.000				
<u>Totaal Toevoegingen</u>	1.500.000				
<u>Onttrekkingen BGR:</u>					
BGW005 grote projecten	-40.000				
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Stelpost overhead	-6.000				
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	-46.000	0	0	0	0
Geprognotiseerd eindsaldo	3.285.000	3.285.000	3.285.000	3.285.000	3.285.000

Verloopoverzicht reserve Sociaal Domein					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	6.437.736	5.480.589	3.305.089	2.539.089	2.379.089
<u>Toevoegingen primaire BGR:</u>					
Extra middelen Jeugdzorg	495.000				
Voordeel BUIG 2024	709.353				
<u>Totaal Toevoegingen</u>	1.204.353				
<u>Onttrekkingen primaire BGR:</u>					
Programma Transformatie Sociaal Domein	-1.732.000	-1.756.000	-346.500		
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Stelpost overhead	-349.500	-259.500	-259.500		
Dekking incidentele formatie	-80.000	-160.000	-160.000	-160.000	
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	-2.161.500	-2.175.500	-766.000	-160.000	
Geprognotiseerd eindsaldo	5.480.589	3.305.089	2.539.089	2.379.089	2.379.089

Reservemutaties m.b.t. Programma 8 Bedrijfsvoering

Verloopoverzicht reserve Groot onderhoud gebouwen					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	3.412.881	3.047.161	3.271.739	2.507.931	2.260.137
<u>Toevoegingen primaire BGR:</u>					
Jaarlijkse storting voor onderhoud	2.128.343	2.657.543	2.657.543	2.657.543	2.657.543
<u>Totaal Toevoegingen</u>	2.128.343	2.657.543	2.657.543	2.657.543	2.657.543
<u>Toevoegingen VJN:</u>					
Verlaging toevoeging ivm sluiten accommodaties	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000
<u>Totaal Toevoegingen</u>	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000
<u>Onttrekkingen primaire BGR:</u>					
Dekking onderhoud	-2.521.918	-2.477.026	-3.475.249	-2.950.860	-2.950.860
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Verlagen onderhoudskosten ivm sluiten/verkoop	80.855	97.061	106.898	98.523	230.917
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	-2.441.063	-2.379.965	-3.368.351	-2.852.337	-2.719.943
Geprognostiseerd eindsaldo	3.047.161	3.271.739	2.507.931	2.260.137	2.144.737

Reservemutaties m.b.t. Algemene dekkingsmiddelen

Verloopoverzicht Algemene reserve					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	23.482.181	10.557.750	9.922.696	9.399.267	9.387.267
<u>Onttrekkingen primaire BGR:</u>					
Dekking incidenteel posten BGR	-2.987.821	-523.054	-411.429		
Dekking vm Winsum	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
BGW005 grote projecten	-100.000				
BGW009 Gebiedscooperatie	-100.000	-100.000	-100.000		
BGW011 IST Bedum	-44.610				
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
VJN24 Integrale gebiedsvisie Bedum	-70.000				
VJN24 Integrale gebiedsvisie Uhz	-70.000				
VJN24 Aanvulling subsidie CP Uhz en CP Bedum	-1.000.000				
Dekking Groenbeleidsplan	-1.740.000				
Dekking Visserij ontw.plan (VOP)	-450.000				
Dekking Doorontwikkeling erfgoedvisie	-850.000				
Dekking Cofin. Masterplan Bedum en Uhz	-4.000.000				
Dekking vorming BR aankoop gronden	-1.500.000				
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	-12.924.431	-635.054	-523.429	-12.000	-12.000
Geprognostiseerd eindsaldo	10.557.750	9.922.696	9.399.267	9.387.267	9.375.267

Verloopoverzicht reserve Frictiepersoneelskosten					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	2.498.243	2.080.279	1.534.315	1.073.351	622.387
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Dekking Beleidsmedewerker verkeer en vervoer	-59.514	-59.514	-59.514	-59.514	
Dekking Functioneel beheerder MS365	-54.450	-54.450	-54.450	-54.450	
Strategische portfoliotafel	-304.000	-432.000	-347.000	-337.000	
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	-417.964	-545.964	-460.964	-450.964	
Geprognostiseerd eindsaldo	2.080.279	1.534.315	1.073.351	622.387	622.387

Verloopoverzicht reserve Opgaven					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	4.534.996	2.723.835	2.877.099	3.597.363	4.867.627
<u>Toevoegingen primaire BGR:</u>					
Storting	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
<u>Onttrekkingen primaire BGR:</u>					
Gebiedsprogramma Eemshaven+	-1.400.000				
Dekking grote projecten	-260.000				
Budgetoverheveling	-250.000	-250.000			
Plan van aanpak nieuw gemeentehuis	-499.000				
Dekking Programmamanagers	-317.000	-317.000			
Dekking inhuur IT-architect	-67.000				
Dekking Project uitvoeringskosten MS365	-186.000				
Dekking Bibliotheek als centraal ontmoetingspunt	-250.000				
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Gebiedsprogramma Eemshaven+		-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000
Eemshaven+ Budgetoverheveling	-347.356				
Uitvoeringskosten MS365 Budgetoverheveling	-150.000				
Versnelling woningbouw Budgetoverheveling	-150.000				
Dekking deelprogrammamanager Eemshaven+	-119.736	-119.736	-119.736	-119.736	
Dekking personeelslasten	-113.969				
Strategische portfoliotafel	-300.000	-550.000	-550.000		
Stelpost overhead	-401.100	-210.000	-210.000	-210.000	-210.000
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	-4.811.161	-2.846.736	-2.279.736	-1.729.736	-1.610.000
Geprognostiseerd eindsaldo	2.723.835	2.877.099	3.597.363	4.867.627	6.257.627

Verloopoverzicht Nieuwe reserve aankoop gronden					
	2024	2025	2026	2027	2028
Beginsaldo	0	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
<u>Toevoegingen VJN:</u>					
Storting	1.500.000				
<u>Onttrekkingen uit de VJN:</u>					
Dekking aankoop strategische gronden	PM	PM	PM	PM	PM
<u>Totaal Onttrekkingen</u>	0	0	0	0	0
Geprognostiseerd eindsaldo	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000

Paragraaf Aardbevingen

Algemeen

Actualisatie begroting

De middelen die aan onze gemeente beschikbaar gesteld worden voor extra organisatiekosten die direct te maken hebben met de versterkingsopgave (de zgn. lumpsum gaswinning) en de NPG-middelen nemen we budgetneutraal in onze begroting op. Hiertoe hebben we een aantal administratieve correcties doorgevoerd in deze voorjaarsnota.

Sociaal en gezondheid

Vanuit de bestuurlijke afspraken 2020 is er € 10 miljoen aan de regio toegezegd voor inzet van noodzakelijke ondersteuning op sociaal en emotioneel vlak. Onze gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks € 204.150 voor de periode 2021 tot en met 2025. Van deze middelen betalen we de inzet van aardbevingscoaches en aardbevingsconsulenten. We willen in 2024 extra inzetten op aardbevingscoaches omdat is gebleken dat hier behoefte aan is. Binnen de beschikbare middelen is hier nog ruimte voor vanuit onderuitputting in voorgaande jaren.

Versterking

Bijdrage Knelpunten

Zoals we al hebben opgenomen in de jaarrekening 2023 is met het Rijk overeengekomen dat de aardbevingsgemeenten een extra bijdrage ontvangen om knelpunten te kunnen oplossen die niet elders of door anderen zoals NCG of IMG worden opgelost. Onze gemeente heeft in 2023 als eerste tranche een bedrag van € 2.880.000 (excl. btw) ontvangen voor overige uitgaven die gerelateerd en/of ondersteunend zijn aan de versterkingsopgave. Wij zullen dit bedrag inzetten bij de verschillende projecten/situaties om zaken die niet thuis horen bij de inpassingskosten en/of te maken hebben met het oplossen van knelpunten die rand voorwaardelijk zijn voor de voortgang van de versterking. Wij stellen u voor dit bedrag als krediet beschikbaar te stellen zodat we dit later gericht kunnen inzetten. Over de verdeling zullen we in de reguliere rapportages verslag doen.

Gebiedsgerichte aanpak woningen

In Kantens, Zandweer en Uithuizen Noord is de bouw van de vervangende woningen gestart. In de Wilgenbuurt in Uithuizen zijn de woningen van fase 1 gereed. In de Menkemabuurt in Uithuizen gaan de eerste bewoners dit voorjaar verhuizen.

Zorgprogramma

De realisatie van het zorgprogramma (versterking zorggebouwen) is in handen van de NCG. De versterking in Bedum is in uitvoering waarbij gebruik gemaakt wordt van de tijdelijke huisvesting nabij de weg Ter Laan in Bedum. In Uithuizen is de bouw van tijdelijke zorgwoningen in voorbereiding zodat later de versterking van de zorgpanden kan starten. De versterking van Hunsingoheerd is in voorbereiding. De nieuwbouw op de plek van De Tille wordt nu georganiseerd door Cosis en Lentis; hiervoor is de bestemmingsplanprocedure gestart.

Scholenprogramma

Uitvoering van het Scholenprogramma is beschreven in de betreffende paragraaf.

Blok B

In 2022 is de regeling Blok B van start gegaan voor de niet uitlegbare verschillen. Er is een bedrag van € 30.000 per woning beschikbaar, Verdeeld in een vrij besteedbaar bedrag van € 13.000 en een bedrag van € 17.000 voor verduurzamingsmaatregelen. In onze gemeente gaat het om in totaal 326 woningen. Hieronder zijn ook huurwoningen (voornamelijk in het bezit van woningcorporaties) inbegrepen. De

uitvoering is uitbesteed aan SNN. Vanuit het Rijk hebben we hiervoor in 2021 en 2022 middelen ontvangen die vervolgens zijn doorgeboekt naar het SNN. Onderstaande tabel geeft het aantal toegekende bijdrages en de liquiditeit per januari 2024 weer.

Liquiditeitsoverzicht januari 2024	Aantal aanvragen/ adressen	Totaal
SPUK-uitkering tranche 2021		€ 4.837.378
SPUK uitkering tranche 2022		€ 5.115.021
		€ 9.952.399
Vrij besteedbaar € 13.000	168	-/- € 2.184.000
Verduurzamingsmaatregelen € 17.000	123	-/- € 2.091.000
Adressen op norm uit blok A	15	-/- € 260.275
Stand liquide middelen januari 2024		€ 5.417.124

Blok D / Inpassingskosten

De gelden uit blok D hebben betrekking op de werkzaamheden die we als gemeente in het kader van de gebiedsgerichte aanpak uitvoeren in het openbaar gebied. In de jaarrekening 2023 hebben we aangegeven dat in verband met de vertraging van de versterkingsopgave we minder hebben uitgegeven aan inpassingskosten. Afhankelijk van de voortgang van de versterkingsopgave zullen we in 2025 een nieuwe aanvraag moeten doen om een negatief saldo te voorkomen. De middelen die het Rijk hiervoor bestemd heeft, zijn ten gevolge van het uitwerken van Nij Begun geïndexeerd.

Nationaal Programma Groningen

Indexering Nationaal Programma Groningen

Vanuit het programmabureau Nationaal Programma Groningen heeft de gemeente Het Hogeland een indexatiebedrag van € 761.134 ontvangen. Dit bedrag wordt toegevoegd aan het gemeentelijk trekkingsrecht (eerste en tweede tranche). Het indexatiebedrag is bedoeld voor compensatie van gestegen kosten in het afgelopen kalenderjaar door toedoen van inflatie, zoals de bouwkosten. Het indexatiebedrag wordt naar rato verdeeld over het percentage Nationaal Programma Groningen-gelden dat ieder project heeft ontvangen.

Maatregelen uit Nij Begun

Op 25 april 2023 heeft het Kabinet Nij Begun gepresenteerd met daarin 50 maatregelen. Dit is het antwoord op de parlementaire enquête gaswinning Groningen. Een aantal maatregelen bevatten financiële afspraken tussen Rijk en regio. Het gaat dan om uitvoering van nieuwe maatregelen of over voortzetting van eerder gemaakte financiële afspraken. In regionaal overleg worden deze maatregelen samen met het Rijk vastgelegd en verder uitgewerkt. Besluitvorming door het Rijk zal naar verwachting plaatsvinden voor de zomer 2024. Over de verschillende maatregelen waarvan de uitvoering bij de gemeente ligt of waar de gemeente bij betrokken is, zullen we u afzonderlijk betrekken.

Paragraaf Grote Projecten en Programma's

Huisvesting

In december 2023 heeft de gemeenteraad in gestemd met het plan van aanpak voor de definitiefase. Tijdens de definitiefase wordt bepaald aan welke criteria het gemeentehuis voor het Hogeland moet voldoen. Inmiddels is het ambitedocument in concept gereed en krijgen we feedback van de projectorganisatie om het te finaliseren. Daarna wordt het ter besluitvorming aangeboden aan uw Raad. We beschouwen hierbij ook de verwachtingen op financieel vlak, zodat er een haalbare ambitie ontstaat.

De uitkomsten worden verder uitgewerkt in een Programma van Eisen (PvE), zodat er een helder opdracht aan ontwerpers wordt geformuleerd. Aan de hand van het PvE en ontwikkelingsplan worden investeringsramingen en exploitatieramingen opgesteld. Dit wordt integraal aan de Raad verstrekt ter besluitvorming in december 2024. Bij een passend besluit zal de planontwikkeling starten.

Op dit moment loopt het project volgens verwachting en planning.

Voorbereiding gemeentehuis bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	nieuw	Raming	Werkelijke	Verplichtingen Prognose		Raming	Werkelijke	Prognose
	uitgaven	uitgaven	uitgaven	raming	raming	Inkomsten	Inkomsten	inkomsten
Vorbereidingskosten	599	80	0	519	0	0	0	0
Totaal	599	80	0	519	0	0	0	0

Centrumplannen

Algemeen

Voor het programma Centrumplannen is voor de vier kernen Uithuizermeeden, Uithuizen, Bedum en Winsum in 2019 een NPG-bijdrage toegekend van € 11,6 miljoen. Deze is gebaseerd op de voorstellen zoals die zijn opgenomen in de aanvraag "Plus op vier centrumplannen". Een van de onderdelen is het in het leven roepen van een subsidieregeling voor het verplaatsen en opknappen/transformeren van winkelpanden. Deze regeling is zeer succesvol gebleken: de hiervoor beschikbare middelen zijn uitgeput. We hebben geconstateerd dat er in Uithuizen en in Bedum nog aanvragen in de wacht staan en in de pijplijn zitten, dit in tegenstelling tot Winsum en Uithuizermeeden waar het beoogde resultaat bereikt is. Om deze nieuwe aanvragen te kunnen gaan honoreren, dekken we deze middelen uit de AR (resultaatsbestemming 2023). Wij stellen u voor dit bedrag beschikbaar te stellen met de voorlopige verdeling van € 500.000 voor Uithuizen en € 500.000 voor Bedum.

Mutatie: zie bestuursrapportage programma 6 Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid

Centrumplan Uithuizen bedragen x € 1.000	Uitgaven				Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.100	1.085	15	0	1.100	824	276
De Blink	5.269	5.266	3	0	3.744	3.744	0
Molenerf	5.414	1.128	4.287	0	4.314	0	4.314
Schoolstraat	2.684	736	1.949	0	1.406	0	1.406
Totaal	14.468	8.214	6.254	0	10.563	4.568	5.995

Regiodeal Masterplan Regiocentra

Het programma centrumplannen heeft een directe relatie met de Regiodeal Masterplan Regiocentra. Deze Regiodeal met het Rijk is geïnitieerd door de provincie voor 11 regiocentra in de provincie Groningen. Voor onze gemeenten zijn de kernen Uithuizen en Bedum opgenomen.

De Regiodeal is inmiddels toegekend en bestaat uit twee fasen:

In fase 1 is een bedrag van € 140.000 per kern beschikbaar om een integrale gebiedsvisie op te stellen. Deze moet begin 2025 afgerond zijn.

Voor fase 2 is totaal € 20 miljoen beschikbaar waarvoor projecten uitgevoerd kunnen worden, over dit bedrag moet nog een verdelingsafspraken gemaakt worden. Voor de cofinanciering van deze Regiodeal hebben we in de jaarrekening 2023 aangekondigd een deel van het resultaat in te willen zetten van 2 maal € 2 miljoen.

Wij vragen u nu om voor het opstellen van de integrale gebiedsvisie per kern een bedrag van € 210.000 beschikbaar te stellen. Dekking is de per kern de provinciale bijdrage ad € 140.000 en € 70.000 uit de algemene reserve (resultaatbestemming 2023).

Als plannen en projecten te zijner tijd op basis van de vast te stellen integrale gebiedsvisie, verder zijn uitgewerkt, zullen we u vragen om het restant beschikbaar te stellen.

Mutatie: zie bestuursrapportage programma 6 Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid

Centrumplan Bedum

Na de verplaatsing van de nog resterende ondernemer in het te slopen pand aan De Vlijt, is dat pand inmiddels gesloopt. In mei start de aanleg van het plein op die plek; vooreerst in tijdelijke vorm en na afronding van alle bouwwerkzaamheden in en rond het centrum, zal deze ook definitief worden aangelegd. De ontwikkeling van Blok C is gestart. Voor de bouw van het gemeentelijk deel ten behoeve van de verplaatsing van de bibliotheek, hebben wij middels een apart voorstel het krediet gevraagd.

Om hier de koppelkansen te benutten om twee verouderde gymzalen (aan Schoolstraat en aan De Vlijt) te vervangen door een nieuwe dubbele die geïntegreerd wordt met Blok C ontstaat een gebouw dat voor meerdere doeleinden is te gebruiken. Het voorstel hiertoe is opgenomen in het kadernota deel van deze voorjaarsnota.

Mutatie: zie kadernota programma 6 Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid

Daarnaast wordt in verband met de Molenweg in het hoofdstuk 'Mutaties Investerings' aanvullende middelen gevraagd.

Uitgaven					Inkomsten		
Centrumplan Bedum bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	2.200	276	1.924	0	2.200	230	1.970
Openbare ruimte centrum Bedum	1.120	673	447	0	120	120	0
Reconstructie Molenweg	767	222	545	0			
Herinrichting Molenweg	204	43	161	0	186	39	147
Damwand Molenweg	500	0	500	0			
Uitvoering Bederawalda	1.294	682	612	0	261	261	0
BRP Centrumplan Bedum	134	68	66	0			
Centrumplan Bedum	1.499	1.187	312	0	589	589	0
Totaal	7.718	3.151	4.566	0	3.356	1.239	2.117

Centrumplan Leens

De NPG heeft ingestemd met een voorgestelde budgetverschuiving van € 220.000 van het onderdeel subsidies naar het onderdeel Herinrichting Breekweg.

Daarnaast willen wij u voorstellen € 250.000 gemeentelijke middelen beschikbaar te stellen bij de inrichting van De Marren in verband met een hoogwaardiger inrichting van de openbare ruimte, sfeervolle bestrating en meer groen. Hiervoor ontvangt u een separaat raadsvoorstel met bijbehorende begrotingswijziging.

Uitgaven					Inkomsten		
Centrumplan Leens bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.329	23	1.306	0	1.329	21	1.308
Totaal	1.329	23	1.306	0	1.329	21	1.308

Centrumplan Winsum

Uitgaven					Inkomsten		
Centrumplan Winsum bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	3.440	1.412	2.028	0	3.440	1.370	2.070
Infrastructuur centrum Winsum	1.500	237	1.263	0			
Versterking centrum Winsum	1.000	681	319	0			
Totaal	5.940	2.330	3.610	0	3.440	1.370	2.070

Centrumplan Uithuizermeeden

Uitgaven					Inkomsten		
Centrumplan Uithuizermeeden bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.700	416	1.284	0	1.700	303	1.397
Dynamiek aan het Lint	600	355	245	0	300	177	123
Totaal	2.300	771	1.529	0	2.000	480	1.520

De Tirrel

Investering

De onderdelen bouw en aanleg park van het project “De Tirrel” zijn volgens plan grotendeels aan het einde van 2023 afgerond. De afwerking van het park loopt nog door in 2024. Middels een apart voorstel, dat u op korte termijn ontvangt, wordt uw raad gevraagd om extra krediet voor de afwerking van het project.

Exploitatie

Vanaf 2023 hebben we voor het beheer en de exploitatie van het gebouw ‘De Tirrel’ jaarlijks bedragen opgenomen in de begroting. Dit conform eerdere besluitvorming door uw raad. De exploitatie van ‘De Tirrel’ staat los van de afronding van het project voor de bouw van het gebouw en de aanleg van het park.

Kortsluiting Ranum

Inleiding

In 2016 sloten de voormalige gemeente Winsum en de provincie Groningen een akkoord over diverse verkeerskundige projecten rondom Winsum. Een van die projecten was de aanleg van een kortsluiting

verbinding aan de noordkant van Winsum, om het centrum te ontlasten van doorgaand (vracht)verkeer en daarmee de verkeersveiligheid in Winsum te verbeteren. Na een moeizame start is de uitvoering van het project in 2021 van start gegaan.

Stand van zaken uitvoering

In mei 2023 is de nieuwe verbindingsweg opengesteld voor verkeer. De fysieke realisatie is daarmee afgerond. Momenteel worden de laatste restpunten uitgevoerd en wordt het project financieel afgerond.

Financiële stand van zaken

Voor dit project is een krediet beschikbaar van € 8,3 miljoen, waarvan € 5,7 miljoen voor rekening komt van provincie Groningen en maximaal € 2,5 miljoen voor rekening van gemeente Het Hogeland. Op dit moment is ruim € 7,2 miljoen uitgegeven.

Bijdrage provincie Groningen

Van de provinciale bijdrage is 80% uitbetaald. Via de SiSa in de jaarrekening 2023 wordt dit project gereed gemeld. De resterende 20% zal vervolgens in de loop van 2024 worden uitbetaald.

Motie Onderdendam

Naar verwachting zal dit project een positief resultaat hebben van ruim € 1 miljoen. Onlangs heeft uw raad via een motie verzocht een eventueel overschot op dit project te reserveren voor een duurzame verkeersoplossing voor Onderdendam. Omdat het project nog niet administratief afgesloten kan worden zou het nog geruime tijd duren voordat dit geld beschikbaar komt voor Onderdendam. Daarom wordt voorgesteld om nu € 1 miljoen van het krediet voor de Kortsluiting over te hevelen naar een nieuw krediet voor een duurzame verkeersoplossing voor Onderdendam. Een eventueel restant na afronding van dit project kan daar op termijn aan toegevoegd worden. Zie ook voorgestelde mutatie bij het hoofdstuk 'Mutaties Investerings'.

Planschade

Binnen het projectkortsluiting Ranum zijn ook de planschadevergoedingen en planschadekosten opgenomen. Planschade mag echter niet gekapitaliseerd worden. Wij stellen voor € 125.000 beschikbaar te stellen voor dekking van de reeds uitbetaalde en nog te betalen planschadevergoedingen en planschadekosten.

Mutatie: zie bestuursrapportage programma 2 Bereikbaarheid.

Uitgaven						Inkomsten		
Kortsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Algemene kosten	710	707	2	1	0	0	0	0
Onderdoorgang	5.200	4.312	0	4	884	0	0	0
Weg	1.050	1.002	0	15	33	0	0	0
Verkeersplein	420	382	0	0	38	0	0	0
Financiële buffer	920	818	0	20	82	0	0	0
Bijdrage provincie	0	0	0	0	0	5.700	4.560	1.140
Totaal	8.300	7.221	2	40	1.037	5.700	4.560	1.140

Werelderfgoedcentrum

Verkeer en parkeren Lauwersoog

Voor de uitwerking van het maatregelenpakket voor het verbeteren van de verkeersafwikkeling en het parkeren rond Lauwersoog/Nationaal Park Lauwersmeer worden we ondersteund door

Ingenieursbureau Sweco. Voor deze ondersteuning is in 2019 een krediet beschikbaar gesteld van € 58.500. Hiervan resteert nog een bedrag van ruim € 8.000.

Het uiteindelijke doel is het parkeren voor het Werelderfgoedcentrum en het parkeren voor de bezoekers aan Schiermonnikoog goed te regelen.

Het parkeren voor de bezoekers aan Schiermonnikoog willen we zoveel mogelijk realiseren aan de westzijde van de Robbengatsluis. Hiervoor kan het parkeerterrein op grondgebied van de provincie Friesland uitgebreid worden van 120 naar 250 parkeerplaatsen.

Dit kan alleen als er een veilige verbinding voor fietsers en voetgangers gemaakt wordt van het parkeerterrein naar de veerhaven. Hiervoor zijn aanpassingen nodig op de Robbengatsluis. Voor de provinciale weg geldt dat het snelheidsregime moet worden aangepast en de weg moet worden versmald. Voor deze uitwerking heeft Sweco een aanbieding gedaan van € 25.000

Voor verdere ondersteuning bij de uitwerking van de andere maatregelen ter verbetering van de verkeersafwikkeling en het parkeren is naar verwachting ook nog een bedrag nodig van € 25.000.

Door het nog beschikbare bedrag van € 8.000 te verhogen met € 50.000 kan verder gewerkt worden aan de uitwerking van het maatregelenpakket ter verbetering van de verkeersafwikkeling en het parkeren rond Lauwersoog/Nationaal Park Lauwersmeer.

Parkeren voor bezoekers

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) beslist over het beschikbaar stellen van het terrein van Rijkswaterstaat. Vanwege het tempo van het proces met de RVB is bij het WEC bezorgdheid ontstaan over het tijdig beschikbaar komen van de parkeergelegenheid. Het WEC heeft het aanbod gekregen van een andere grondeigenaar voor het gebruik van een nabijgelegen locatie als parkeergelegenheid voor bezoekers. Dit betreft Kustweg 22 te Lauwersoog waar reeds een parkeerterrein is gevestigd en deze locatie is ook geschikt voor parkeren voor bezoekers van het WEC. Het WEC heeft op 20 maart 2024 overeenstemming bereikt met de eigenaar. De benodigde ruimtelijke procedure is in voorbereiding. De verwachting is dat de gemeente minder kosten zal maken voor parkeren omdat het WEC de kosten rechtstreeks met de grondeigenaar van Kustweg 22 zal verrekenen.

Parkeren voor medewerkers

De voorbereiding van de realisatie van 45 parkeerplaatsen voor de medewerkers op het terrein van de provincie verloopt volgens de verwachting. De aanlegkosten van deze parkeerplaatsen, de jaarlijkse kosten voor beheer en onderhoud en de huur die de provincie de gemeente in rekening gaan brengen, worden volledig door de Stichting WEC betaald. Hiervoor wordt een huurovereenkomst afgesloten gemeente en Stichting WEC.

Door deze recente ontwikkeling ontstaat er een nieuwe situatie met betrekking tot parkeren op Lauwersoog. Het terrein Kustweg 22 wordt nu in de zomer vooral gebruikt door bezoekers aan Schiermonnikoog. Deze mogelijkheid vervalt in 2025 als dit terrein gebruikt wordt door bezoekers aan het WEC. Hiervoor moeten andere oplossingen worden gezocht. Dit kan door het parkeerterrein op grondgebied van de provincie Friesland uit te breiden van 120 naar 240 parkeerplaatsen. Deze mogelijkheid wordt op dit moment in overleg met provincie Friesland uitgewerkt.

Ook onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn als het terrein van het RVB binnenkort openbaar te huur wordt aangeboden. We zullen u hierover op een later moment informeren.

Scholenprogramma

Het Scholenprogramma om aardbevings- en toekomstbestendige schoolgebouwen te realiseren gaat richting afronding. Voor de eind 2022 opgeleverde scholen worden de komende tijd de onderhoudstermijnen en de laatste nog open staande punten afgedaan. Nog lopende projecten zijn het Hogeland College in Uithuizen (oplevering mei 2024, ingebruikname na de zomervakantie) en de gymzaal Zandeweer (start bouw najaar 2024). De tijdelijke school in Uithuizerveen is nog in gebruik

voor het geven van onderwijs aan vluchtelingen; de middelen voor het opruimen van dat gebouw blijven als verplichting staan.

Tweede ontsluiting Lauwersoog

Voor de aanleg van de tweede ontsluitingsweg naar de haven van Lauwersoog is door de raad een totaalkrediet beschikbaar gesteld van € 1.811.747

De aanleg van deze tweede ontsluitingsweg is voor het grootste gedeelte klaar. Alleen de asfaltdeklaag moet nog worden aangebracht naast wat kleinere afwerkpuntjes. De weg zal worden opgeleverd en in gebruik worden genomen als de dijkversterking klaar is. Dat zal zijn in 2026.

Er zijn extra kosten voor de voorbereiding en engineering van de uitvoering gemaakt die niet waren voorzien. Deze mutatie is opgenomen bij het hoofdstuk 'Mutaties Investerings'.

Uitgaven					Inkomsten		
Tweede ontsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Vorbereidingskosten	55	55	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	1.811	1.707	244	-140	0	0	0
Totaal	1.866	1.762	244	-140	0	0	0

Nieuwe Waterwerken Zoutkamp

Het project (nieuwe) waterwerken Zoutkamp is een project dat wordt gefinancierd vanuit de middelen van het Nationaal Programma Groningen en het Waddenfonds. De voorbereidingsfase van het project is afgerond. In maart 2023 is de eerste schep de grond in gegaan op de dijk in Zoutkamp. Aan het definitieve ontwerp voor zowel het gemaal als de sluis als de koppelkansen wordt nu vormgegeven.

Bij het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp wordt de pompcapaciteit van het gemaal verhoogd naar 1.600 m3 per minuut. Dit om droge voeten te houden in Het Hogeland. De prijsstijgingen als gevolg van economische ontwikkelingen hebben op dit project invloed. Zowel de provincie als het waterschap hebben extra middelen geraamd. Daarnaast is er een extra beroep gedaan op zowel het Waddenfonds als het NPG (thematisch) beiden zijn ook toegekend.

De Provincie Groningen start in 2024 met de aanleg van de fietsbrug over het Reitdiep en het vrij liggende fietspad langs de N388. Uitgangspunt is dat de werkzaamheden aan de koppelkansen van de Provincie Groningen en gemeente Het Hogeland gelijktijdig klaar zijn met de werkzaamheden aan het gemaal en de sluis in 2025.

Onderdeel van dit project is ook de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme in Zoutkamp.

Uitgaven					Inkomsten		
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
MMK 3 Fietsbrug Zoutkamp-Vierhuizen	57	5	52	0	57	13	44
MMK 4 Aanleg aanmeervoorziening Husingokanaal	197	24	173	0	197	182	15
MMK 5 Renovatie aanmeervoorziening Reitdiep Haven	511	58	453	0	511	457	54
MMK 6 Herstel muraltbekleding	25	3	22	0	25	25	0
MMK 7 Fietspad Zoutkamp-Electra	513	131	382	0	513	438	75
MMK 8 Toeristische ontsluiting Jachthaven	65	28	37	0	65	302	-237
MMK 9 Fietsverbinding Husingosluis-Reitdiep	83	0	83	0	83	0	83
MMK 10 Opbouw Rijksmonumentalesluis	372	0	372	0	372	0	372
Proceskosten NWW Zoutkamp	124	86	38	0	124	124	0
	1.947	335	1.612	0	1.947	1.541	406

SV Bedum

Inleiding

Het sportcomplex van SV Bedum voldoet niet meer aan de eisen en omvang die passen bij de grote en nog steeds groeiende sportvereniging. Door het toenemende aantal leden (en daarmee ook een toenemend aantal teams) bleek het niet meer mogelijk om alle teams in te roosteren voor trainingen op de bestaande velden. Daardoor ontstond de noodzaak voor een tweede kunstgrasveld, waarop veel meer uren per jaar gespeeld kunnen worden dan op een natuurgrasveld. Daarnaast is de huidige accommodatie van SV Bedum verouderd en te klein voor de groeiende vereniging. In juni 2021 heeft uw raad daarom twee kredieten beschikbaar gesteld voor aanleg van een nieuw kunstgrasveld en voor de voorbereiding van een nieuwe accommodatie. In november 2022 heeft uw raad twee kredieten beschikbaar gesteld voor de bouw van een nieuwe, toekomstbestendige accommodatie en voor (her)inrichting van de openbare ruimte rondom de oude en nieuwe accommodatie.

Het project SV Bedum bestaat dus uit drie deelprojecten:

- Aanleg van een nieuw kunstgrasveld.
- Bouw van een nieuwe accommodatie.
- Inrichting van de openbare ruimte bij de oude en nieuwe accommodatie (inclusief sloop van de oude gebouwen)

Wat hebben we gedaan t/m 2023?

Kunstgrasveld

In het voorjaar van 2022 is het nieuwe kunstgrasveld aangelegd. Deze is in september 2022 bij de start van het nieuwe voetbalseizoen in gebruik genomen.

Accommodatie

In de eerste helft van 2023 hebben we samen met SV Bedum een ontwerp gemaakt voor de nieuwe accommodatie en enkele inloopavonden georganiseerd. Vervolgens is een bestemmingsplan opgesteld, waar geen zienswijzen tegen zijn ingediend. Eind 2023 is een omgevingsvergunning verleend voor de bouw van de nieuwe accommodatie.

Openbare ruimte

In 2023 is een schetsontwerp gemaakt voor de openbare ruimte op de locatie van de oude accommodatie, rondom de nieuwe accommodatie en de fiets- en voetgangersroute daar tussendoor. De twee inloopavonden over dit ontwerp zijn drukbezocht. Uit deze inloopavonden en gesprekken met stakeholders is gebleken dat de omwonenden positief zijn over de plannen, maar dat er wel diverse wensen en knelpunten zijn die buiten de scope (begrenzing) van dit project vallen. Dit betreft met name de Sportlaan en het huidige parkeerterrein.

Wat gaan we doen in 2024 en 2025?

Kunstgrasveld

Het kunstgrasveld is gereed.

Accommodatie

Begin 2024 zijn we gestart met voorbereidende werkzaamheden op het terrein, waaronder aanleg van nutsvoorzieningen zoals elektriciteit, warmtenet en riolering. De bouwwerkzaamheden starten in juni 2024 en zullen in het voorjaar van 2025 gereed zijn.

Openbare ruimte

Gelet op de wensen en knelpunten die uit de inloopavonden en gesprekken met stakeholders naar voren zijn gekomen willen we in de komende periode een ontwerp maken voor een breder gebied dan alleen de oude en nieuwe accommodatie van SV Bedum. In de loop van 2024 zullen wij uw raad hiervoor

een voorstel voorleggen. De uitvoering van de werkzaamheden in de openbare ruimte zullen grotendeels pas plaatsvinden in 2025 nadat de nieuwe accommodatie in gebruik is genomen. Immers, de sloop van de oude gebouwen en de inrichting van dit terrein zijn onderdeel van het inrichtingsplan.

Financiële stand van zaken

Kunstgrasveld

Voor het kunstgrasveld is een (netto)krediet van € 700.000 beschikbaar. Rekening houdend met de SPUK uitkering heeft de aanleg ruim € 667.000 gekost. Daarmee zijn we binnen de beschikbaar gestelde middelen gebleven.

Accommodatie

Voor de accommodatie zijn een voorbereidingskrediet van € 90.000 en een (netto) uitvoeringskrediet van € 3.925.000 beschikbaar. Dit is na aftrek van de bijdrage van SV Bedum (€ 400.000) en een SPUK-bijdrage (€ 450.000). Bij het beschikbaar stellen van het uitvoeringskrediet was nog niet bekend of de aflopende SPUK-regeling na 31-12-2023 verlengd zou worden, wat een belangrijk financieel risico vormde voor dit project. Inmiddels is bekend dat de SPUK-regeling verlengd wordt, waarmee dit financiële risico grotendeels is komen te vervallen. De bouwwerkzaamheden zijn binnen het budget aanbesteed. De verwachting is dat het project binnen het beschikbare budget afgerond kan worden.

Openbare ruimte

Voor de (her)inrichting van de openbare ruimte inclusief sloop van de oude gebouwen is een krediet van € 375.000 beschikbaar. In geval van uitbreiding van de scope zal dit bedrag echter niet voldoende zijn. In de loop van 2024 zullen wij uw raad een voorstel voorleggen voor een bredere herinrichting, inclusief de bijbehorende financiële consequenties.

Uitgaven						Inkomsten		
bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Voorbereiding	90	89	0	0	1	0	0	0
Kunstgrasveld	818	785	0	0	33	0	0	0
SPUK kunstgrasveld	0	0	0	0	0	118	118	0
Accommodatie	4.775	476	3.684	615	0	0	0	0
SPUK accommodatie	0	0	0	0	0	450	0	450
Bijdrage SV Bedum	0	0	0	0	0	400	40	360
Openbare ruimte	375	21	0	354	0	0	0	0
Totaal	6.058	1.371	3.684	969	34	968	158	810

Programma Eemshaven+

In december 2023 heeft u het programma Eemshaven+ vastgesteld. Conform afspraak komen wij na de zomer bij u terug met een eerste evaluatie en doorkijk naar 2025. Eind dit jaar wordt u het nieuwe jaarplan voor 2025 aangeboden. Hierbij alvast een korte toelichting op de huidige werkzaamheden en lopende zaken.

De eerste maanden van dit jaar is gewerkt aan het verder opzetten van het programma en het instellen van het programmteam. De uitwerking van alle inspanningen (lopend als nieuw) verloopt conform planning. Gedurende de eerste helft van het jaar vindt werving plaats voor bepaalde functies, zodat we vanaf de zomer voortvarend aan de slag kunnen met een aantal specifieke inspanningen uit het programmaplan, zoals de dorpsplannen, de 'structuurvisie' voor het programmagebied en de projecten die voortvloeien vanuit de PAWOZ gelden. De planvormingsfase Oostpolder en het bestemmingsplan Eemshaven ronden we naar verwachting dit jaar af.

Gebiedsontwikkeling Oostpolder

Eind vorig jaar zijn het ontwerp PIP en de bijbehorende Project MER ter inzage gelegd samen met het exploitatieplan en het besluit Hogere waarden Geluid. Hierop zijn op verschillende onderdelen zienswijzen ingediend die worden uitgewerkt in een reactienota. De commissie mer heeft een voorlopig advies uitgebracht over het ontwerp PIP en tegelijkertijd ook over het bestemmingsplan Eemshaven. Er wordt nu gekeken wat het advies betekent voor de inhoud van de stukken en welke mogelijke aanvullende onderzoeken nodig gaan zijn om de vragen van de commissie mer op een zorgvuldige manier te kunnen beantwoorden.

Gebiedsinvesteringen in het kader van PAWOZ

Het ministerie van Economische Zaken heeft het Programma Aanlanding Wind Op Zee in voorbereiding. In dat programma worden meerdere potentiële routes van elektriciteitskabels en waterstofgasleidingen op hun doorkruising van de Noordzee en de Waddenzee haalbaarheid onderzocht, zodat deze (uiteindelijk) in de Eemshaven/Oostpolder kunnen worden verbonden met een hoogspanningsstation van TenneT of de H2-waterstof-backbone van Gasunie.

Het onderzoek naar de milieueffecten van alle tracé varianten wordt medio 2024 afgerond en eind 2024 zal de minister een besluit nemen over de Voor Keur Alternatieven (VKA) van routes die in de toekomst gebruikt gaan worden en daarvoor vanaf 2025 door TenneT in afzonderlijke project-MER's verder in detail worden onderzocht en voorbereid.

De bedoeling is dat voor 2031 in totaal 4,7 GW aan energie aan land wordt gebracht. Ook voor de energie van windparken die na 2031 tot 2024 ontwikkeld zullen gaan worden kan uit de mogelijke routes volgens het VKA te zijner tijd gekozen worden.

De uiteindelijke realisering van kabel- en leidingtrace's en de aansluitingen daarvan op ontvangende infrastructuur (hoogspanningsstations en elektrolyzers) gaat voor de nodige overlast zorgen. Waar schade ontstaat, zal deze binnen het kader van de uit te voeren projecten worden gecompenseerd. Het ministerie heeft, separaat van die compensatie, besloten om aan de vijf regio's in Nederland waar aanlandingen zullen gaan plaats vinden in de periode tot 2031 een bedrag van in totaal 500 miljoen euro toe te kennen om de leefbaarheid in die regio's te versterken. Dat zal in twee tranches beschikbaar komen. De eerste voor de periode tot 2026 betreft voor de aanlandregio Eemshaven een bedrag van 50 miljoen euro. Bij deze regio zijn twee provincies (Groningen en Friesland) en drie gemeenten (Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog) betrokken. In juni wordt door deze overheden met de minister een bestuursakkoord getekend over de besteding van het bedrag. Daarvoor is gezamenlijk een regioplan opgesteld en per gemeente een lijst met projecten die aan de voorwaarden voldoet voor de eerste tranche, namelijk dat projecten moeten zijn die voor 31 maart 2026 financieel verplicht moeten kunnen zijn. De uitvoering mag doorlopen tot 2028. Er is geen sprake van co-financiering en/of verplichte eigen bijdragen van de regionale overheden. De projecten zullen dan ook geen financiële gevolgen voor de gemeente hebben.

Aanvullende financiering

In het voorstel over het programma Eemshaven+ is aangegeven dat we er naar streven om met externe financiering het programma te kunnen draaien. Er is concreet gewezen op de CDOKE-middelen (in het kader van de energietransitie) en de PAWOZ gelden. Het besluit over toekenning van de CDOKE-middelen is nog niet genomen. Inmiddels is bekend dat we voor 2024 geen extra middelen CDOKE zullen ontvangen. De aanvullende middelen voor projectfinanciering van de PAWOZ-projecten wordt definitief gemaakt bij ondertekening van het bestuursakkoord. Deze middelen worden vanaf dat moment definitief beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn wij aan het onderzoeken welke andere financieringsbronnen interessant kunnen zijn voor financiering van het programma.

Beschikbaarstelling middelen programma Eemhaven+ 2025 en verder.

In december 2023 is door uw raad besloten om de voor dit programma benodigde middelen, € 1,4 miljoen per jaar voor de periode van 2025-2028 beschikbaar te stellen en te dekken middels een onttrekking uit de reserve grote opgaven.

Mutatie: zie kadernota Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen

Dienstverlening

Op dit moment ligt er een eerste conceptversie van de bestuursopdracht dienstverlening bij ons bestuur. We zitten nog in de voorbereidingen van het project. Op dit moment kan niet voldoende worden aangegeven met betrekking tot de mogelijk benodigde (financiële)middelen. De verwachting is dat dit jaar gestart wordt met de uitvoering van het project.

Huisvesting Integratie & Inburgering

Opvang Oekraïners

Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB)

Door de oorlog in Oekraïne is de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïners in werking getreden. De Europese Commissie heeft de Richtlijn een aantal keren verlengd. De huidige nationale wet en regelgeving waarin dit geregeld is blijft tot 4 maart 2025 van kracht. Op dit bekend is nog niet bekend wat er na deze datum gaat gebeuren. De berichtgeving is hier steeds wisselend in.

Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO)

Binnen de Gemeentelijke Opvang Oekraïners worden rond de 150 ontheemden opgevangen in de noodopvang. Voor het merendeel zijn dit gezinnen (moeders met kinderen). Hiermee voldoen we aan de opgelegde afspraken. Op dit moment is er geen sprake van uitbreiding.

Particuliere opvang (POO)

Binnen onze gemeente verblijven momenteel nog 15 ontheemden in de particuliere opvang. Dit zal in de toekomst naar verwachting afnemen.

Opvang COA

De beide noodlocaties van het COA in Winsum en Uithuizen zijn in 2023 volledig bezet geweest. De planning is dat de locaties in november 2024 gaan sluiten.

Inmiddels is er een onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om de noodlocatie Winsum langer op te houden. En er wordt onderzoek gedaan onder welke voorwaarden er een permanent AZC in onze gemeente zou kunnen komen.

Ten tijde van schrijven zijn de uitkomsten van beide onderzoeken niet bekend. Er kan dan ook nog niets gezegd worden over de periode na november 2024.

Onderwijs vluchtelingen

De Oekraïense basisschoolleerlingen opgenomen in het reguliere nieuwkomersonderwijs en krijgen ze les samen met andere anderstaligen. Ze gaan 3 dagen per week naar een taalklas (nieuwkomersonderwijs) en 2 dagen per week naar de school in het dorp waar zij verblijven. De zogenoemde moederschool.

Leerlingen die bij het COA verblijven gaan vanaf 5 jaar naar de Vlieger in Uithuizermeeden, een nieuwkomersschool voor verblijven.

Vanaf mei 2023 heeft het Hogeland College in Warffum een Internationale Schakelklas (ISK) gerealiseerd. Het ISK is nieuwkomersonderwijs voor het VO. Ook hier ontvangen de Oekraïense

leerlingen samen met leerlingen van het COA en andere anderstaligen nieuwkomersonderwijs. Het ISK is gevestigd in voormalig basisschool de Rank in Warffum.

Inburgering

Het nieuwe inburgeringsstelsel heeft als maatschappelijk doel dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig meedoen aan de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Gemeenten krijgen binnen het nieuwe stelsel de regierol over de uitvoering van de inburgering. Voor het uitvoeren van de nieuwe Wet Inburgering werken wij lokaal, regionaal en provinciaal samen met gemeenten en ketenpartners. Op deze wijze kunnen wij de beoogde doelen nastreven.

Binnen het team inburgering worden alle inburgeraars begeleid en ondersteund tijdens het inburgeringstraject. Naast het feit dat ze lessen volgen van de Nederlandse taal worden ze ook ondersteund bij het vinden van betaald werk. Dit kan door middel van vrijwilligerswerk, stage, een werkervaringsplek, een leerwerktraject of een opleiding. Inburgeraars worden hierin begeleid en ondersteund om binnen hun eigen mogelijkheden actief te kunnen zijn.

De gemeente heeft geen invloed op het aantal inburgeraars. Deze is gekoppeld aan de taakstelling huisvesting vergunninghouders (inclusief kinderen) dat we opgelegd krijgen. De taakstelling is de afgelopen jaren flink omhoog gegaan, er is dan ook geen schatting te maken over het aantal inburgeraars die we jaarlijks moeten gaan begeleiden.

Gebiedsopgave Reitdiep 'Van Wad tot Stad'

Inleiding

Het Reitdiepgebied is een eeuwenoud cultuurlandschap ontstaan langs de loop van de voormalige rivier de Hunze. Het gebied verbindt de haven van Lauwersoog met de Grote Markt; van Stad tot Wad. We zien dat het gebied wordt gewaardeerd om haar authenticiteit en schoonheid, maar nog niet ten volle alle (recreatieve) potenties benut.

Het Reitdiepgebied is bijzonder als noordelijke groene uitloper van de Stad Groningen, als rijke voortuin zoals we dat in de Omgevingsvisie hebben benoemd. In het gebied liggen veel kansen en even zoveel uitdagingen: water, natuur, wonen, recreatie. Wij willen met een gebiedsgerichte aanpak zorgen dat kansen en uitdagingen op een goede manier verbonden worden, zodat er voor het hele gebied meerwaarde ontstaat.

Wat doen we?

Vanuit verschillende kanten wordt er nagedacht over het Reitdiepgebied. We zijn met de inwoners, ondernemers en organisaties rond Lauwersoog zijn we al langjarig in gesprek over de toekomstbestendige ontwikkeling van het gebied. Daar werken we dit jaar ook aan verder.

In het kader van de 'transitie landelijk gebied' denken we met de provincie Groningen en vele andere organisaties en ondernemers in het landelijk gebied na over een duurzame toekomst voor het gebied waarbij in ieder geval de doelen rond stikstofreductie en verbeteren van de waterkwaliteit voorop staan. Dit leidt komend najaar tot een deelgebiedsplan voor het gebied 'Waddenland en Wierdenkust'.

Samen met het ministerie van BzK hebben we de TownDeal 'Sterke Streken' afgesloten. Naast onderlinge kennisuitwisseling en vergroten van het wederzijds begrip werken we in deze TownDeal aan een ambitiedocument voor het zuidelijk deel van het gebied: globaal tussen Bedum, Winsum en stad Groningen. Komend jaar wordt dit ambitiedocument opgeleverd.

Wonen en Leefomgeving

Om de opgaven op het gebied van wonen goed op te pakken, worden de plannen dit jaar verder uitgewerkt. Het plan met bijbehorende begroting zal in 2024 worden voorgelegd aan de raad.

Toekomstbestendige Organisatie

Na vaststelling van de bestuursopdracht is een aantal PSU's georganiseerd om het project scherper te krijgen. Daaruit is een projectplan opgesteld en deze wordt op route gebracht richting College en Raad. Dit volgens de methodiek van opgavegericht werken.

Ondertussen is de werving van een projectleider gestart en deze is geselecteerd. Een interne collega gaat dit oppakken met ingang van juni.

Er zijn drie onderdelen waar we mee aan de slag zijn/gaan:

- 1) Herijking besturingsvisie

Toekomstbeeld schetsen, waaruit:

- 2) Strategische personeelsontwikkeling (SPO) vormgegeven wordt
- 3) De organisatiestructuur en -inrichting opnieuw worden vormgegeven

Met de eerste twee onderdelen zijn we reeds gestart. De besturingsvisie staat voor 95% en er worden rondetafelgesprekken gevoerd met collega's om deze aan te scherpen en draagvlak te creëren. Daarnaast zijn er door een externe expert op SPO procesbegeleiders opgeleid vanuit HRM om SPO te kunnen begeleiden in de organisatie. En er is een ontwerpbijsluit georganiseerd. Vervolgens kan er gestart worden met de uitvoering in de teams.

Opgavegericht werken

Bestuursrapportage 2024

Huidige opgaven zoals de invoering van Oostpolder+, de woonopgave en de transformatie van het Sociaal domein vragen om nieuwe vormen van samenwerking die vraaggericht vanuit onze inwoners en betrokken organisaties worden opgezet. Die manier van werken aan opgaven vloeit op logische wijze voort uit onze visie 'Ruimte! Om daar goed in te worden is besloten om opgavengericht werken te professionaliseren. Dat doen we de komende jaren in het programma Opgavegericht werken.

Binnen twee van de deelprogramma's kan in 2024 niet de verwachte inzet van interne collega's gerealiseerd worden. In plaats daarvan wordt externe expertise ingehuurd. Hiervoor is een aanvullend budget nodig van € 100.000. Waar mogelijk zorgen we er in de loop van 2024 voor dat we de inzet van deze externe adviseurs terugbrengen door een deel van de taken alsnog aan interne medewerkers over te dragen.

Mutatie: zie bestuursrapportage programma 8 Bedrijfsvoering

Kadernota 2025

Op dit moment voeren we de jaarplancycclus nog uit met behulp van Excel. Omdat dit op termijn niet is vol te houden denken we erover om in 2025 een systeem aan te schaffen voor de Jaarplancycclus.

We willen voor het deelprogramma Processen in 2025 geen externe medewerkers inhuren maar extra interne capaciteit aantrekken. De vereiste kennis hebben we daarmee zelf in huis. Omdat we nu nog niet kunnen aangeven om hoeveel extra capaciteit het gaat kunnen we ook hier nog niet aangeven om welke bedragen het zal gaan.

Omdat we nu nog niet kunnen aangeven waaraan dit systeem precies moet voldoen en om hoeveel extra capaciteit het gaat, kunnen we in deze kadernota ook nog niet aangeven om welke bedragen het zal gaan.

Mutatie: PM

Taakstellingen

Stand van zaken taakstellingen begroting 2024

In de bouwstenennotitie uit 2020 en in de begroting 2024 hebben we een reeks aan taakstellingen opgenomen, die ertoe hebben geleid dat de begroting 2024 en het bijbehorende meerjarenperspectief met een begrotingsevenwicht aan u konden worden voorgelegd. Uiteraard vragen deze taakstellingen om nadere uitwerking en plannen om ze te kunnen realiseren. Wij schetsen u daarom in vogelvlucht de huidige stand van zaken, zodat u een beeld krijgt van waar we op dit moment in het proces van realisatie staan.

Jeugdzorg

Op het terrein van de Jeugdzorg hebben we een aantal taakstellingen in de begroting opgenomen. Deze taakstellingen zijn:

- Beheersmaatregelen Jeugdzorg: € 1,3 miljoen (netto, bruto € 1,9 miljoen);
- Korting door het rijk op middelen Jeugdzorg oplopend naar € 1,5 miljoen (in 2026);

We zien in de ontwikkeling van de kosten van de jeugdzorg al een aantal jaren dat we ten opzichte van de ramingen middelen over houden. In de Voorjaarsnota 2023 is daarom voorgesteld de budgetten structureel te verlagen met ruim € 460.000. In de jaarrekening 2023 zijn de jeugdbudgetten wederom afgesloten met een voordeel van om en nabij € 800.000. De acties die we doorvoeren lijken dus effect te sorteren, hoewel het moeilijk blijft dit effect te kwantificeren. Exogene factoren zijn immers ook van grote invloed op de te maken kosten in de jeugdzorg. We stellen voor om het budget voor de kosten van de jeugdzorg te verlagen met € 800 duizend (structureel) en daarmee ook de taakstelling in verband met door te voeren beheersmaatregelen voor hetzelfde bedrag te verlagen.

Personeel

In de Voorjaarsnota 2023 heeft uw raad ingestemd met het laten vervallen van de taakstellende bezuiniging op personeel. Een aantal functies zijn ingezet voor het bemensen van diverse programma's die lopen in onze gemeente. Daarbij valt te denken aan de woningbouwopgaven en Eemshaven+. Aangezien deze programma's een tijdelijk karakter hebben is voor deze functies vanaf 2026 een taakstellende bezuiniging opgenomen. Wij gaan ervan uit dat deze medewerkers op termijn weer teruggaan naar hun reguliere functie, dan wel ingezet gaan worden voor een ander programma. De taakstelling loopt op tot € 489.000.

Ook in deze nota zijn een aantal voorstellen gedaan voor inzet van personeel, een medewerker verkeer en vervoer, een beheerder MS365 en een deelprogrammamanager Eemshaven+. De taakstelling personeel is hiermee verhoogd.

Efficiency

In de begroting meldden wij u reeds dat de invulling van de taakstelling op efficiency grotendeels is ingevuld. Het restant van de taakstelling bedraagt nog ca. € 0,2 miljoen. Dit willen we invullen door het afstoten van één van de gemeentehuizen. De procedure van de verkoop van het gemeentehuis in Bedum bevindt zich in de laatste fase.

Overige taakstellingen

Voor wat betreft de overige taakstellingen kunnen een aantal redelijk eenvoudig worden gerealiseerd, maar zal voor een aantal ook nadere uitwerking noodzakelijk zijn. Zo is de structurele stelpost voor

onderuitputting vacatureruimte een ingeschatte verwachting, waar we maandelijks op sturen. Wij verwachten deze jaarlijks te zullen realiseren. In dat licht stellen wij voor deze te verhogen ter dekking van een deel van de personele taakstelling. Daarnaast hebben we nog een relatieve kleine taakstelling inzake de sportaccommodaties. Deze verwachten wij ook zonder ingrijpende maatregelen te kunnen realiseren.

In onderstaand overzicht hebben wij inzichtelijk gemaakt wat de mutaties zijn ten opzichte van de in de begroting 2024 opgenomen taakstellingen:

Stand van zaken taakstellingen										
Omschrijving	Oorspr.	Stand Begroting				Stand na Voorjaarsnota				
		2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2028
Onderuitputting vacatures	-350	-1.171	-1.086	-1.000	-1.000	-1.171	-1.086	-1.000	-1.000	-1.000
Efficiencyvoordeel (vanuit herindeling)	-1.400	-151	-151	-151	-151	-151	-151	-151	-151	-151
Bezuiniging op sport(accommodaties)	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Jeugd	-2.954	-1.610	-2.979	-2.979	-2.979	-810	-2.179	-2.179	-2.179	-2.179
Programmamanagers/personeel				-317	-489			-317	-489	-723
		-3.032	-4.316	-4.547	-4.719	-2.232	-3.516	-3.747	-3.919	-4.153

Kaderstelling 2025 – 2028

Naast de bestuursrapportage, zoals u die in het eerste deel van deze nota hebt kunnen lezen, kijkt de Voorjaarsnota ook vooruit richting de Begroting 2025. In dit deel van de nota leest u een aantal zaken waarvan wij voorstellen deze als input mee te nemen bij de op te stellen begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026 – 2028.

Wij hebben er in deze nota voor gekozen om de kaders voor de opstelling van de begroting 2025 te schetsen in een aantal stappen. Als eerste beschrijven we u een aantal autonome ontwikkelingen. Vervolgens presenteren we u verschillende ontwikkelingen waar we mee aan de slag willen, ingegeven vanuit het coalitieakkoord. In dit kader hebben wij onlangs met ons college een zogenaamde mid-term review uitgevoerd, waarbij wij gekeken hebben waar wij met name op in willen zetten in het restant van deze collegeperiode.

Als laatste vindt u diverse overige ontwikkelingen die niet direct voortvloeien uit het coalitieakkoord, maar waarvan wij wel denken dat inzet van mens en middelen noodzakelijk zal zijn.

Autonome ontwikkelingen

Algemene Uitkering

Zoals gewoonlijk verschijnt vlak voor de afronding van onze voorjaarsnota de meicirculaire over de algemene uitkering. Normaal gesproken heeft deze een grote invloed op onze financiële armslag, doordat deze circulaire een vertaling is van de voorjaarsnota van het Rijk vanuit het perspectief van gemeenten. Hiermee wordt dan ook vaak duidelijk wat het rijk aan de gemeenten bijdraagt in de opgaven die het rijk ziet voor de gemeenten. Het is dus cruciaal om deze circulaire bij ons perspectief voor de komende jaren te betrekken.

In de voorjaarsnota van het Rijk is bekend gemaakt dat de veel besproken opschalingskorting definitief geschrapt wordt. Dat heeft een voordelig effect op de hoogte van de Algemene Uitkering. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over de financieringssystematiek. Besloten is om met ingang van dit jaar de zogenaamde BBP-systematiek in te voeren. Dit wil zeggen dat de ontwikkeling van het gemeentefonds gekoppeld is aan de ontwikkeling van het BBP (Bruto Binnenlands Product). Daarmee wordt de financiering stabiel. Deze overgang heeft, op 2025 na, geen directe financiële gevolgen.

Voor een weergave van de belangrijkste effecten van de meicirculaire voor de jaren 2024 tot en met 2027 verwijzen we naar de algemene dekkingsmiddelen.

Loon- en prijsindexatie

In het deel Eerste Bestuursrapportage zijn een aantal mutaties voorgesteld voor loon- en prijsstijgingen. Hier is in de begroting rekening mee gehouden door een stelpost op te nemen voor deze ontwikkelingen. Waar de stijgingen vorig jaar fors te noemen waren, vallen ze voor het deel prijs dit jaar behoorlijk mee. Wel zien we een redelijke loonstijging vanuit de afgesloten CAO voor gemeenteambtenaren. Op basis van de gegevens zoals ze meerjarig zijn opgenomen in de meicirculaire verwachten we geen grote loon- en prijseffecten naast hetgeen waar we in de begroting al rekening mee hebben gehouden.

Voor uw beeld hebben we onderstaand de beschikbare stelposten in onze meerjarenramingen voor loon- en prijseffecten opgenomen en de inzet van deze posten in deze voorjaarsnota:

Stelpost loon/prijs					
Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Stelpost L/P begroting primair	2.017	5.834	7.877	10.610	10.610
Inzet in VJN (L/P)	-2.412	-2.459	-2.459	-2.459	-2.459
Aanvulling vanuit Meicirculaire (L/P)					2.700
Resterend stelpost L/P	-395	3.376	5.419	8.151	10.851

Uit bovenstaand overzicht valt af te leiden dat de stelpost voor 2024 niet voldoende is op de loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen. Bij het uitkomen van de septembercirculaire 2024 maken we de balans op, mocht blijken dat we dan niet voldoende middelen ontvangen om de loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen, dan komen deze stijgingen ten laste van algemene middelen.

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord hebben we onze ambities vertaald in vier pijlers. Deze pijlers zijn:

1. Verrijken van het dorpse leven
2. Verbinden in het landelijke gebied
3. Duurzaam ondernemerschap
4. Iedereen doet mee

Veel van de geschetste ontwikkelingen in deze kaderstelling kunnen uiteraard worden gekoppeld aan deze pijlers. Hieronder vindt u een weergave van de bouwstenen voor de begroting 2025, gekoppeld aan de genoemde pijlers. Daarbij geven we steeds eerst een aantal concrete voorstellen voor mutaties in de begroting 2025, gevolgd door een schets van een aantal ontwikkelingen die nu nog niet financieel vertaald kunnen worden, maar die op termijn wel onze inzet zullen vragen.

Pijler 1 – Verrijken van het dorpse leven

In onze dorpen gebeurt veel en staat veel te gebeuren, vooral in het kader van de versterkingsopgave en op het gebied van woningbouw. Wij willen deze ontwikkelingen benutten als een brede versterking van de hele leefomgeving met aandacht voor sport, bewegen, biodiversiteit en duurzaamheid.

In het kader van deze verrijking schetsen we u op diverse terreinen ontwikkelingen en indien mogelijk financiële consequenties die wij in de begroting 2025 zouden willen opnemen.

Sportstimulering

De sportstimulering wordt met name bekostigd uit specifieke bijdragen van het Rijk. Met deze bijdragen zijn o.a. de sport- en beweegcoaches aan de slag gegaan op scholen, bij verenigingen, met kwetsbare groepen, maar ook met ouderen. Vanaf 2025 willen we 0,5 fte extra inzetten voor sportstimulering (€ 41.000). En dit vanaf 2026 verhogen met nog een extra fte. In dat jaar komen we dan, ten opzichte van nu, op 1,5 fte extra wat neerkomt op ongeveer € 125.000 structureel per jaar. Met die extra formatie kunnen we de ambities verwezenlijken: meer sporten en bewegen, terugdringen van gezondheidsachterstanden én het bevorderen van de mentale gezondheid. Daarnaast versterken we de sociale basis en kunnen we meer verenigingsondersteuning bieden

Mutatie: € 41.000 structureel nadeel vanaf 2025

Mutatie: € 84.000 structureel nadeel vanaf 2026

Harmonisatie sport

Een speerpunt uit de visie sport en bewegen van de gemeente Het Hogeland is dat sporten en bewegen moet worden aangeboden door vitale sportaanbieders. Sportverenigingen moeten daarvoor toekomstbestendig zijn of worden en hun organisatie en financiën op orde hebben en houden. In de voormalige gemeenten werden sportverenigingen op verschillende wijze gesubsidieerd. Ons voorstel is dit verder te harmoniseren, waardoor voor alle verenigingen een gelijk speelveld ontstaat.

Mutatie: € 40.000 structureel nadeel

Harmoniseren en indexeren structurele subsidies musea

Musea vervullen een essentiële rol in het behoud en de verspreiding van cultureel erfgoed en spelen een belangrijke rol in het educatieve en sociale leven van gemeenschappen. Het ondersteunen van musea met voldoende financiële middelen is daarom van cruciaal belang om hun culturele en maatschappelijke impact te behouden en versterken.

Wij zijn daarom voornemens de structurele subsidies voor musea te harmoniseren en te indexeren. Een harmonisatie is nodig om een eerlijke en transparante structurele subsidieverdeling te verzekeren. Het indexeren van de structurele subsidies zal de musea ondersteunen bij toenemende operationele taken en het streven naar kwaliteitsverbetering. Bovendien willen we via deze harmonisatie ook de implementatie van de Fair Practice Code aan moedigen, waarbij eerlijke arbeidsvoorwaarden centraal staan. Bovenstaande kwesties vereisen extra financiële middelen die niet altijd beschikbaar zijn binnen de huidige subsidiestructuur.

Gezien de urgentie om stabiliteit binnen de culturele sector te bevorderen koersen we erop om de harmonisatie van de subsidies voor musea dit jaar rond te krijgen. We voorzien een uitbreiding van de structurele subsidies met € 100.000.

Mutatie: € 100.000 structureel nadeel

Uitvoeringsprogramma energie

Recent heeft uw raad de geactualiseerde begroting Energie (inzet CDOKE-middelen) vastgesteld voor 2024. Het uitvoeringsprogramma energie delen we in de tweede helft van 2024 met u. Op dat moment leggen we u ook een begrotingswijziging voor in verband met de besteding van de CDOKE-middelen 2025 en verder. Naast wat we nu al doen laten we in dit programma zien wat we willen bereiken, welke projecten daarvoor nodig zijn, met wie we samenwerken en welke investeringen daarbij horen. Dit programma is een levend document dat de jaren erna actualisatie zal behoeven.

Mutatie: De specifieke uitkering (SPUK) CDOKE wordt tot 2030 jaarlijks toegekend.

In maart van dit jaar is middels een raadsvoorstel (Z.HHL.079366) de resterende middelen van 2023 en 2004 vrij gegeven ter besteding.

In de 2e helft van 2024 volgt een voorstel omtrent besteding van deze middelen voor 2025 en verder.

Gebouwde omgeving en het Warmtetransitieplan

De ambitie is dat iedereen voor 2035 van het aardgas af kan zijn conform ons Warmtetransitieplan. Recent hebben we aangegeven welke vervolgstappen we (gaan) zetten. Het is een opgave met grote impact voor onze inwoners waarbij er ondermeer kansen liggen door de inzet van gelden die vanaf 2025 beschikbaar komen vanuit Nij Begun (maatregel 29). Dat is ook de reden om de verduurzaming van de particuliere woningen op te schalen en te professionaliseren via het loket Duurzaam Hogeland. Bij deze verduurzaming helpen we onze inwoners ook bij het maken van keuzes die bijdragen aan de circulaire economie, concreet bijvoorbeeld door het aanbod van biobased (isolatie)materiaal.

Gelet op de kansen vanuit Nij Begun en andere investeringsgeldten vanuit het Rijk is het van belang om op korte termijn duidelijkheid te geven aan de bewoners welke alternatieven voor de hand liggen en welke handelingsperspectieven daarbij horen. Dit traject tuigen we op samen met de dorpen, energiecoöperaties, woningcorporaties, Enexis, bedrijven en andere belanghebbenden zodat een gedragen perspectief wordt ontwikkeld waar iedereen naar kan gaan handelen.

Mutatie: PM

Netcongestie, opslag en opwek

Ook onze gemeente ontkomt niet aan de problemen die verduurzaming van de energievoorziening met zich meebrengt. Het afgelopen jaar zijn er stappen gezet die moeten bijdragen aan het verminderen van de netcongestie. Voor de lange termijn gaan Enexis en Tennet investeren in het vergroten van de capaciteit van hoogspanningsstations bij Ranum en de Eemshaven. Eveneens gaat Enexis de komende jaren stap voor stap in de hele gemeente de elektriciteitskabels verzwaren. Daar horen ook veel nieuwe transformatorhuisjes bij. Wij werken hiervoor intensief samen met Enexis om gebiedsgewijs de plannen en vergunningen rond te krijgen zodat er vaart gemaakt kan worden.

Via het programma Eemshaven+ geven we invulling aan de noodzakelijke groei van het duurzame energiesysteem in en rond de haven (zon/wind/batterij-opslag/elektrolyse/-restwarmte). Daarbij is de ambitie dat de rest van de woningen en bedrijven in de gemeente hiervan mee kan profiteren.

Mutatie: PM

Herinrichting centrum Baflo

Medio 2023 heeft Dorpsbelangen Baflo het Strategisch Dorpsplan Baflo Rasquert gepresenteerd. Dit dorpsplan bevat een agenda voor een termijn voor 10 tot 15 jaar met plannen voor wonen, voorzieningen, verduurzaming en kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Een van de eerste projecten in dit dorpsplan is een revitalisatie van het centrum (Heerestraat en parkeerplaats Wier-Kruisstraat).

Een werkgroep werkt al geruime tijd aan plannen voor verbetering naar de Heerestraat, samen met een student Bouwkunde uit Baflo. In september 2023 is een schetsontwerp gepresenteerd aan de gemeenteraad tijdens een bezoek van de raad aan Baflo.

Na afronding van dit project is het centrum van Baflo opgewaardeerd naar een gezellige en klimaat-adaptieve omgeving met meer groen, meer ruimte voor fietsers en voetgangers, betere begaanbaarheid en goede bewegwijzering.

Begroting

De investering voor de herinrichting bedraagt € 1.850.000 exclusief btw. Hiervan is € 1.300.000 bestemd voor de bovengrondse herinrichting en € 550.000 voor vervanging of herstel van de riolering. De investeringen in de riolering vinden plaats binnen het GRWP, waardoor aanvullend krediet voor deze investering niet nodig is.

In de bestuursrapportage wordt een voorbereidingskrediet gevraagd ter grootte van € 50.000.

Mutatie: € 1.250.000 nadeel (investeringskrediet)

Bouw van een nieuwe dubbele gymzaal als onderdeel van Blok C binnen het Centrumplan Bedum

De huidige gymzaal aan De Vliet staat tussen Blok C en de skatebaan (aangelegd op de oude locatie van de Togtemaarschool). Hetzelfde ontwerp gymzaal staat aan Schoolstraat. Voor beide gymzalen geldt dat ingrijpend onderhoud noodzakelijk is.

Door de bouw van een nieuwe dubbele gymzaal wordt efficiency winst behaald (minder gebouwoppervlak, dubbel gebruik van de sportzaal mogelijk en minder buitengevels). Door de gymzalen gecombineerd te bouwen met Blok C ontstaat er nog meer efficiency winst: minder gevels, totaal kleiner oppervlak gebouw en ruimtebeslag. Maar belangrijker is dat door de gebouwonderdelen te combineren er een multifunctioneel te gebruiken gebouw ontstaat. Intern is er een verbinding tussen de bibliotheekruimte en de sportruimte met mogelijkheid voor grote bijeenkomsten of voorstellingen. Door de hoogte van de gymzalen te gebruiken, ontstaat er ruimte om (in beperkte lengte) een tribune te bouwen.

In het ontwerp is rekening gehouden met het toevoegen van woningen langs De Vliet. De ingang en de kleedruimtes van de gymzaal liggen dan op de begane grond, de woningen in twee bouwlagen daarboven. Het hoge dak van de gymzaal wordt daarmee gecamoufleerd. Hiermee ontstaat ook ruimtelijk een grote kwalitatieve verbetering.

De plus door de gymzalen dubbel te bouwen is dat er één volleybalveld of basketbalveld overdwars inpast waarmee een extra competitieveld wordt gecreëerd in aanvulling op sporthal De Beemden. Hiermee wordt een al lang levende wens van verschillende verenigingen ingevuld.

De herinvulling van de vrijkomende locatie van de gymzaal aan Schoolstraat is nog niet uitgewerkt. Denkbaar is om dit om te zetten naar woningenbouw (grondgebonden of appartementen).

Combinatie Blok C en gymzalen

Door de gebouwen aaneen te bouwen en te integreren wordt een multifunctioneel gebouw gerealiseerd die als huiskamer voor het dorp fungeert (bibliotheek), geschikt is voor grote bijeenkomsten, voorstellingen en (sport)evenementen. Tevens wordt er ruimtelijk en financieel voordeel behaald. Er ontstaat een grote plus op de plannen met een hoge ambitie. En er is sprake van een dubbelslag omdat de bibliotheek centraal in het centrum komt en twee oude gymzalen worden vervangen door één duurzaam en gasloos, dus toekomstbestendig, gebouw.

Regiodeal Masterplan Regiocentra

Door de Provincie Groningen is deze Regiodeal gestart, voor onze gemeente voor de kernen Bedum en Uithuizen. Deze aanvraag is door het Rijk gehonoreerd, de uitwerking wordt nu opgepakt. Voor de provinciale verdeling van de middelen moeten per kern plannen opgesteld worden. De combinatie van bibliotheek-gymzalen met multifunctioneel gebruik, is dan zeker een van de mogelijke projecten die aan de criteria voldoet.

Mutatie: krediet € 5.700.000

Pijler 2 – Verbinden in het landelijk gebied

Wij kiezen voor verbinding in het landelijk gebied. We weten dat het landelijk gebied zal gaan veranderen door ontwikkelingen in de landbouw, in het watersysteem en rond verduurzaming. We gaan niet denken in eindbeelden, maar willen door de verbinding te leggen tussen deze ontwikkelingen stap voor stap vormgeven aan een toekomstbestendig landelijk gebied, samen met onze (agrarische) ondernemers, inwoners en partners.

Het Hogeland en haar omgeving: Nij Begun

Wij hebben eigen beleidsprioriteiten en met Nij Begun komt er een groot economisch programma met budgetten op ons af. We zien mogelijkheden om onze eigen beleidsprioriteiten te verbinden met in ieder geval 3 baanbrekers (circulair, energie, vrijetijdseconomie) en de 3 gebiedsontwikkelingen Eemshaven+, Reitdiep en Lauwersoog te koppelen aan de transitie van het landelijke gebied. De in Nij Begun onderstreepte focus op het mkb past volledig bij onze wens om de aandacht voor het eigen mkb te vergroten en de ondernemers in de gemeente actief te betrekken bij de robuuste planvorming gericht op de toekomst. Dit alles vanuit het perspectief van brede welvaartsontwikkeling. Natuurlijk doen we dit vanuit de samenhang met de sociale agenda Nij Begun.

Vrijetijdseconomie

Het vrijetijdsbezoek aan onze gemeente groeit!

Mede dankzij het ingezette beleid en samenwerking op lokaal en regionaal niveau. We zetten NPG middelen in op waterrecreatie. Specifieke aandacht gaat daarnaast naar de gebiedsontwikkeling Rietdiep. De toeristenbelasting wordt geactualiseerd en eventuele verhogingen willen we direct terug laten vloeien naar de toeristische sector.

Om de groei verder te brengen stellen we voor om de volgende acties op te pakken:

Data en monitoring

Een belangrijk actiepoint in het uitvoeringsplan is het uitvoeren van de economische impact monitor. De wens voor uitgebreidere data over de vrijetijdseconomie in Groningen leeft bij alle Groninger gemeenten. Dit wordt via de Vereniging van Groninger gemeenten gezamenlijk opgepakt met de provincie. Data is niet alleen interessant voor ons als overheden, maar voor alle stakeholders (inclusief ondernemers) in de sector. Het gaat onder andere om data over aantal en type bedrijven,

werkgelegenheid, kenmerken van de recreant en waardering. Begin 2024 vindt de aanbesteding voor een onderzoek plaats. In eerste instantie wordt dit onderzoek eenmalig uitgezet worden, met de nadrukkelijke intentie tot periodiek onderzoek bij tevredenheid van alle partijen. Om ontwikkelingen en trends te ontwaren is het wenselijk het onderzoek om de twee jaar te herhalen. Hiervoor moeten middelen gereserveerd worden.

Voorgestelde mutatie begroting 2025: incidenteel nadeel € 15.000. structureel nadeel vanaf 2026 € 7.500 (per 2 jaar inzet € 15.000).

Gastvrije ontvangst in openbare ruimte inclusief optimalisatie fietsknooppuntensysteem (en wandelnetwerk Waddenwandelen)

Op basis van het uitvoeringsplan Visie recreatie en toerisme Het Hogeland wordt in 2024, in samenwerking met de provincie Groningen, het Routebureau Groningen en Marketing Groningen, het project 'Gastvrij ontvangst in openbare ruimte' opgezet. Dit zal in eerste instantie leiden tot een voorstel rondom informatievoorziening (wat, waar en hoe) zodat bezoekers goed wegwijs gemaakt worden en Het Hogeland nog beter kunnen ontdekken en beleven. Dit voorstel willen we in Het Hogeland daarna door vertalen naar een concreet project in de fysieke ruimte voor het verbeteren van de informatievoorziening, onder andere op belangrijke punten langs het fiets- en wandelknooppuntennetwerk en bij de toeristische overstappunten (TOP's).

Onze inschatting is dat hier een eenmalige investering uit volgt, waarbij we zoeken naar verbinding en cofinanciering bij andere trajecten zoals onze gebiedsopgaven en het fietspadenplan. Uitgaande van een eerste inschatting van circa 20 locaties en een gemiddelde investering per locatie van € 12.500, verwachten we een totale investering van € 250.000.

Het fietsknooppuntensysteem in de provincie Groningen is in 2012 in gebruik genomen. Het knooppuntensysteem heeft zich door de jaren heen bewezen als een systeem aan de hand waarvan recreanten en toeristen hun weg kunnen vinden en op plekken komen waar ze anders niet zouden komen. Een groot deel van de recreatieve fietsers oriënteert zich op de fietsknooppunten tijdens een fietstochtje.

Ondanks een technische levensduur van zo'n 10 jaar, zien veel borden en panelen er nog (redelijk) goed uit. De afgelopen tijd hebben we gemerkt dat de kwaliteit van verschillende informatiepanelen en onderborden achteruit gaat. De antigraffiti laag wordt minder, waardoor verkleuringen ontstaan.

Over een aantal jaren is het systeem daadwerkelijk toe aan een grootschalige vervanging (wordt nu gericht op 2028). Zeker ook de informatiepanelen zijn dan toe aan vervanging. Er liggen op dat moment ook kansen om het netwerk/de tracés te optimaliseren/verbeteren en de panelen uit te voeren in een nieuwe look&feel (aansluitend bij het Merk Groningen).

Het wandelnetwerk in het noordelijke deel van Groningen is ook binnen een paar jaar toe aan vervanging. Dit kan tegelijk meegenomen worden.

Mutatie 2025: krediet voor 2025 € 250.000 en jaren 2026 en 2027 € PM.

Ruimtelijke ordening

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden en hebben gemeenten van rechtswege een zogenaamd tijdelijk omgevingsplan gekregen. Dit tijdelijke omgevingsplan bestaat onder andere uit de huidige bestemmingsplannen/beheersverordeningen, een pakket rijksregels (bruidsschat) en een aantal specifieke verordeningen. Dit tijdelijke omgevingsplan moet de gemeente voor 2030 transformeren in één gebiedsdekkend omgevingsplan voor de gemeente Het Hogeland dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Een complexe- en veelomvattende opgave die van de organisatie de komende jaren veel tijd en inspanning blijft vergen.

Transitieplan omgevingsplan

In 2023 heeft de gemeenteraad het transitieplan omgevingsplan vastgesteld. In dit transitieplan gaan we nader in op de opgave en leggen we een aantal keuzes en scenario's voor hoe we de transitie op inhoud en proces de komende jaren zouden kunnen insteken. In 2024 richten we ons in het omgevingsplan voor de kleine kernen.

Capaciteit

Tijdens de transitieperiode (2023 tot 2030) moet rekening gehouden worden met een extra belasting op de ambtelijke organisatie. Naast de opgave om te komen tot één omgevingsplan, gaan de reguliere werkzaamheden namelijk ook gewoon door. Denk hierbij aan het begeleiden ruimtelijke procedures en vergunningen om ontwikkelingen en initiatieven mogelijk te maken, maar ook aan het maken van nieuw beleid. Daarnaast ontstaan er onder de Omgevingswet nieuwe werkzaamheden waar nieuwe rollen voor nodig zijn zoals bijvoorbeeld die van regelanalist of geo-specialist.

De opbouw en systematiek van een omgevingsplan is totaal anders dan die van een bestemmingsplan. De technische en inhoudelijke omzetting van een bestemmingsplannen naar een omgevingsplan is een complexe opgave. Daarom is - naast voldoende interne capaciteit - ook externe ondersteuning van adviesbureaus nodig. Afhankelijk van de exacte volgorde van omzetting van de diverse deelgebieden (woongebieden, buitengebied, bedrijventerreinen) naar het omgevingsplan zijn er jaarlijks daarom extra financiële middelen nodig om dit te kunnen realiseren.

Middelen

Voor bovenstaande vraagstukken zijn de komende jaren extra middelen beschikbaar gesteld (in 2024, 2025 & 2027 € 100.000 en in 2026. €200.000). Tegelijkertijd is het proces rondom de Omgevingswet een leerproces. We leren met elkaar terwijl we de winkel open houden. Voor dit moment lijken de middelen nog toereikend. Echter, zoals ook aangegeven in het vastgestelde transitieplan is de kans groot dat de daadwerkelijke kosten hoger liggen. Ook maakt de groeiende uitraag van RO-capaciteit vanuit de diverse grote programma's en projecten de capaciteit kwetsbaar. Het is dus afwachten of deze middelen ook op de (middel)lange termijn toereikend zullen zijn om de uitwerking van de Omgevingswet verder vorm te geven. We blijven dit actief monitoren zodat we kunnen anticiperen op het moment dat het nodig is.

Mutatie: PM

Pijler 3 – Duurzaam ondernemerschap

Er liggen veel groeikansen in onze economie. Die ruimte willen we geven en die verantwoordelijkheid delen we met onze ondernemers. We kiezen de weg van duurzame en toekomstbestendige groei, waarbij we ondernemers ook aanspreken op hun mogelijkheden om te verduurzamen en hun groei en investeringen toekomstbestendig vorm te geven.

MKB en dorpscentra

Het toekomstbestendig maken van de diverse bedrijventerreinen in onze gemeente is volop in uitvoering op basis van door uw raad vastgestelde Bedrijventerreinvisie Het Hogeland 2021-2035. Hierin is de kwantitatieve behoefte aan en kwalitatieve behoefte op bedrijventerreinen beschreven. Voor acties m.b.t. de kwantitatieve behoefte is al eerder een Uitvoeringsagenda opgemaakt. Op basis van de pilots bedrijventerrein Edama en industrieterrein Bedum wordt het beeld voor de kwalitatieve Uitvoeringsagenda steeds scherper en deze delen we dit jaar met uw raad. Aanvullende financiering voorzien we op dit moment niet. We zien een duidelijke koppeling ontstaan met (de budgetten die beschikbaar komen binnen) de economische agenda Nij Begun.

Mutatie: incidenteel nadeel PM.

Circulaire economie

Binnen de economische agenda van Nij Begun is de circulaire economie een belangrijke pijler. Onze prioriteiten liggen de komende jaren op biobased (ver)bouwen en van afval naar grondstoffen. Concreet worden deze onderwerpen dit jaar verder uitgewerkt. Als we kansen zien om direct tot actie over gaan dan doen we dat. Een concreet voorbeeld hiervan is de toepassing van biobased isolatiematerialen. Met het oog op de verduurzamingsopgave voor onze inwoners en bedrijven onderzoeken we of en hoe dit materiaalgebruik (met veel economische en milieuvoordelen) veelvuldig toegepast kan gaan worden en er productieketens (van bouwland tot gebouw) kunnen ontstaan in onze regio. Om onze waardevol huishoudelijke afvalstoffen hoogwaardiger te hergebruiken onderzoeken we de mogelijkheid van nog betere voorscheiding op onze milieustraat.

Mutatie: PM

Pijler 4 – Iedereen doet mee

Voor ons geen onderscheid tussen mensen. Iedereen telt mee! We willen ervoor zorgen dat iedereen die dat wil ook mee kan doen in onze maatschappij. We stoppen met het denken in hokjes en werken samen met onze partners aan een sociaal domein waar onze inwoner echt centraal staat.

Beschermd Wonen - Lokale investeringen

Er wordt gewerkt aan de beweging van Beschermd wonen naar Beschermd thuis. Voor 2025 worden er nog geen tekorten verwacht, maar daarna wel. De verwachting is dat, mocht de invoering van het objectieve landelijke verdeelmodel doorgaan, de rijksbijdrage voor de Groninger gemeenten de komende 8 jaren stapsgewijs met € 6 miljoen gaat dalen. Het is dus van groot belang om de ingezette transformatie en de lokale inspanningen van preventie onverminderd door te zetten en te intensiveren. In 2025 zullen we daarom weer een bedrag van € 130.000 ontvangen om te werken aan lokale investeringen.

Mutatie: € 130.000 incidenteel (baten en lasten, budgetneutraal)

Maatschappelijke Opvang/ Vrouwen Opvang

De MO/VO wordt uitgevoerd door centrumgemeente Groningen. De vergoeding die de centrumgemeente hiervoor ontvangt wordt echter niet geïndexeerd. Deze is opgenomen in de algemene indexatie van het gemeentefonds. Hierdoor kan vanaf 2025 het tekort binnen de MO/VO niet meer gedekt worden vanuit de middelen die de centrumgemeente ontvangt. Het overschot van voorgaande jaren kan nog worden ingezet als gedeeltelijke dekking voor de jaren 2025 tot en met 2027. Vanaf 2028 zal de bijdrage daardoor stijgen.

Het provinciale tekort in 2025 bedraagt ruim 3,7 miljoen. Het aandeel voor Het Hogeland hierin bedraagt € 296.905 voor 2025 en loopt op naar ca. € 407.000 in 2028.

Mutatie 2025 t/m 2027: € 296.905 structureel

Mutatie 2028: € 407.000 structureel.

Woon- leer- werk traject.

Het college stelt voor

om het Woon-, leer-, werktraject in de basisondersteuning te behouden. Dit traject is in 2021 als pilot van start gegaan. Hiermee zogen we voor makkelijk bereikbare, goedkope zorg voor jongeren die in een lastige situatie zitten en die in hun ontwikkeling naar een zelfstandig leven een eigen woning nodig hebben. Dit gaat in het bijzonder om jongeren met behoefte aan ondersteuning. Jongeren krijgen begeleiding in het zelfstandig leren wonen.

Het traject is per 1 januari 2025 een vast onderdeel in de basisondersteuning. We voorkomen hiermee hogere kosten in Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Per jongere die niet in Beschermd Wonen of in de Maatschappelijke Opvang terecht komt besparen we respectievelijk € 34.000 of € 25.000. De woningbouwcorporaties stellen per jaar 6 woningen beschikbaar. De jongeren die niet in aanmerking komen voor een Woon-, leer-, werktraject worden ook geholpen bij het vinden van andere passende ondersteuning.

Mutatie: € 100.000 structureel nadeel

Ontwikkelbaan

Een van de nieuwe voorzieningen die we voornemens zijn op te nemen in het nieuwe re-integratiebeleid zijn de Ontwikkelbanen. Dit zijn banen voor mensen met een zeer kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. We willen onderzoeken of het bieden van een tijdelijke loonkostensubsidie van 50% van het wettelijk minimumloon de kans op betaald werk voor deze doelgroep inwoners vergroot.

De loonkostensubsidie zal op dit moment nog moeten worden bekostigd vanuit het re-integratiebudget.

Als we uitgaan van volume van 16 Ontwikkelbanen in 2025, dan zal dit een uitzetting met zich meebrengen van € 115.000 in 2025. Dit zal minimaal doorwerken in de 2 jaar erna, omdat we voorstellen de Ontwikkelbaan te maximeren tot 18 maanden. Binnen de arbeidsmarktregio wordt gewerkt aan een JTF subsidie aanvraag voor loonkostensubsidie voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt (regeling langdurig werkelozen). Mogelijk dat we in de toekomst voor de Ontwikkelbanen gebruik kunnen maken van JTF subsidie.

Mutatie: € 115.000 in 2025 en 2026 incidenteel nadeel

Wijzigingen 'Participatiewet in Balans'

Onder de noemer 'Participatiewet in Balans' zal de Participatiewet per 2025 op veel punten wijzigen. De wet wijzigt zowel puur wetmatig als in de bedoeling van de Participatiewet. Daarmee wordt een verandering bedoeld over hoe we aankijken tegen rechten en plichten in de Participatiewet.

De bedoeling is om de Participatiewet meer in Balans te brengen. De balans tussen aan de ene kant het recht op een bijstandsuitkering en aan de andere kant de verplichtingen die hiervoor gelden. De huidige Participatiewet wordt als hard ervaren, is teveel gebaseerd op wantrouwen, is ingewikkeld en gaat hiermee voorbij aan zijn eigen bedoeling. Met de Participatiewet in Balans worden de volgende doelen nagestreefd:

- I. De wet biedt een passend perspectief op werk en participatie.
- II. De wet (rechten en plichten) is begrijpelijk en goed na te leven.
- III. Mensen voelen zich ondersteund door de wet als het gaat om participatie en inkomen.
- IV. De wet biedt een doelmatig vangnet: zeker en voorspelbaar.
- V. De wet biedt een toereikend inkomen.
- VI. De wet sluit goed aan bij brede vormgeving sociaal domein en het inkomensstelsel.

Om bovenstaande doelen te bereiken, vinden er over de gehele linie van de wet wijzigen en veranderingen plaats. Dat heeft uiteraard impact op onze werkzaamheden. Zoals we nu kunnen overzien hebben de wijzigingen concreet invloed op:

- Re-integratie beleid
- Maatregelverordening
- Handhavingsbeleid - boete
- Mogelijkheden voor categoriale bijstand
- Toepassen van maatwerk

- Ruimte voor evenredigheidstoets/belangenafweging
- Wijze van denken – van wantrouwen/controle naar vertrouwen

De Participatiewet in Balans kent een lange termijn planning over 3 jaar. De verwachting is dat de eerste wijzigingen zullen plaatsvinden in 2025. Op dit moment is nog niet duidelijk welke financiële consequenties dit zal hebben.

Mutatie: PM

Nieuw re-integratiebeleid

Naar aanleiding van de wetswijzigingen in de Participatiewet vanuit het 'Breed Offensief' en komende ontwikkelingen binnen de Participatiewet in Balans, werken we aan nieuw re-integratiebeleid. Het re-integratiebeleid gaat over re-integratie naar werk en als dat niet direct lukt naar sociale activering. In eerste instantie voor mensen met een uitkering op grond van de Participatiewet (bijstandsuitkering), maar eigenlijk voor alle inwoners die dat nodig hebben. Bijvoorbeeld omdat het ze zelf niet lukt om werk te vinden of te behouden. Dit hangt uiteraard samen met bestaanszekerheid, zelfredzaamheid en het hebben van eigen regie in je leven.

De wettelijke taak rondom re-integratie is niet nieuw. Wat wel nieuw is sinds de invoering van het Breed Offensief, is dat er een grotere verplichting voor de gemeente is als het gaat om het aanbieden van voorzieningen om inwoners te ondersteunen bij hun re-integratie. Dit moeten we vastleggen in een verordening. Daarnaast hebben we als gemeente ambities als het gaat om de Transformatie van het Sociaal Domein en het Ontwikkelplein. Dat vraagt om een nieuwe visie op ons re-integratiebeleid en uitbreiding van de voorzieningen. Daarnaast sorteren we met het re-integratiebeleid voor op de wetswijzigingen vanuit de 'Participatiewet in Balans' waar persoonlijke aandacht en ondersteuning een grote rol in heeft. We verwachten dan ook meer financiële middelen nodig te hebben uit het re-integratiebudget (onderdeel van de BUIG) in 2025-2028.

Onderwijshuisvesting - Duurzaam Integraal Huisvestingsplan

In samenwerking met de schoolbesturen is een Duurzaam Integraal Huisvestingsplan (DIHP) opgesteld voor vervangende (ver)nieuwbouw van verouderde schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs. Alle scholen zijn beoordeeld op duurzaamheid, technische staat, functionele geschiktheid, ruimte behoefte (aantal leerlingen) en functionaliteit. Op basis van deze beoordelingscriteria is een lange termijnplan opgesteld, waarin stapsgewijs in 6 clusters tussen 2025 en 2035, 12 scholen in het primair onderwijs en 1 school in het voortgezet onderwijs worden vervangen. Koppelkansen met ontwikkelingen in de kinderopvang en het dorp worden meegenomen, zodra een cluster aan de beurt is. In de financiële doorrekening is geen rekening gehouden met (financiële) koppelkansen.

Volgens het huisvestingsplan wordt de scholen uit het eerst cluster in 2028 in gebruik genomen. Dat betekent dat we vanaf dat moment te maken krijgen met kapitaallasten van de nieuwbouw en vrijvallende kapitaallasten van de scholen die vervangen zijn.

Voor de exploitatie geldt dat we vanaf 2025 jaarlijks 15% van de investeringskosten in het jaar opnemen voor kosten die niet geactiveerd mogen worden zoals sloopkosten, kosten vervangende huisvesting etc.

Mutatie: € 171.000 incidenteel nadeel in 2025

Mutatie: € 769.500 incidenteel nadeel in 2026

Mutatie: € 875.000 incidenteel nadeel in 2027

Mutatie: € 475.000 incidenteel nadeel in 2028

Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen

Software VTH

Door invoering van de omgevingswet is deze software aangepast / uitgebreid. Tot en met 2024 is een groot deel van de extra kosten vanuit de projectbegroting betaald. Tot en met 2025 bedragen de structurele kosten € 65.000 en per 2026 additioneel € 5.000

Mutatie: 2025 en 2026 € 65.000, vanaf 2027 € 70.000 structureel nadeel

Meerjarenonderhoudsplan gebouwen

Het huidige meerjarenonderhoudsplan (hierna; MJOP) voor het onderhoud van onze gebouwen loopt tot en met het jaar 2024. Op dit moment wordt het MJOP voor de periode 2025 – 2034 opnieuw doorgerekend. Om de gebruikers van ons gemeentelijk vastgoed het afgesproken onderhoudsniveau (3) te kunnen garanderen zullen er extra middelen nodig zijn. Onderhoudsniveau 3 houdt plaatselijk zichtbare veroudering in waarbij de functieervulling niet in gevaar komt (redelijke conditie). Deze structurele uitzetting ontstaat voornamelijk doordat de vastgoed objecten ouder worden en er daardoor meer groot onderhoud uitgevoerd moet worden. Daarnaast worden prijsstijgingen vanuit de markt doorgerekend.

Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het definitief maken van het MJOP. Wanneer deze gereeds is voor besluitvorming zullen wij uw raad ook een besluit vragen inclusief bijbehorende middelen.

Mutatie: PM

Informatiebeveiliging / privacy

Om uitvoering te geven aan het strategisch informatiebeveiligingsbeleid is in januari jl. de roadmap informatiebeveiliging 2024 -2026 vastgesteld door het directieteam. Dit plan zorgt ervoor dat de gehele organisatie toegroeit naar volwassenheidsniveau 3. Dit houdt in dat de beheersmaatregelen vanuit verschillende informatiebeveiligingsnormen zijn gedocumenteerd en op een gestructureerde en geformaliseerde wijze worden uitgevoerd waarvan de uitvoering aantoonbaar is en wordt getoetst. Om de organisatie te ondersteunen en te laten groeien naar niveau 3 is ondersteuning noodzakelijk. Deze ondersteuning is niet binnen de organisatie aanwezig. Voor het laten uitvoeren van deze opdracht door een extern bureau is extra budget nodig.

Mutatie: € 175.000 incidenteel nadeel (2025 en 2026)

Beschikbaarstelling middelen programma Eemhaven+ 2025 en verder.

In december 2023 is door uw raad besloten om de voor dit programma benodigde middelen, € 1,4 miljoen per jaar voor de periode van 2025-2028 beschikbaar te stellen en te dekken middels een onttrekking uit de reserve grote opgaven.

Mutatie: € 1,4 mln. neutraal (dekking door onttrekking uit reserve grote opgaven).

Onderuitputting kapitaallasten

Jaarlijks ramen we in de voorjaarsnota de onderuitputting kapitaallasten. Deze ontstaan doordat niet alle investeringen op 31-12 gerealiseerd zijn, immers investeringsprojecten lopen doorgaans over meerdere boekjaren heen. Omdat we elk jaar onderuitputting kapitaallasten hebben, stellen we voor dit structureel te ramen.

Mutatie: structureel voordelig € 1.500.000

Dorpendeal/Regiodeal

Op 9 februari 2024 heeft de ministerraad in het kader van de Regio Deals de gemeente Het Hogeland op basis van haar propositie € 12,1 miljoen toegezegd. Een Regio Deal is een samenwerking tussen de landelijke overheid en een regio. Doel ervan is om de kracht van de regio te versterken en de brede welvaart een impuls te geven. Over het algemeen zijn Regio Deals intergemeentelijke regionale samenwerkingen. Deze deal vormt hierop een uitzondering; onze Regio Deal gaat over samenwerking met een coalitie van maatschappelijke partners.

Naar verwachting zal medio september het Convenant getekend worden tussen de Gemeente Het Hogeland enerzijds en betrokken Ministeries onder aanvoering van BZK anderzijds. Tegen het einde van dit jaar zullen dan de middelen beschikbaar komen zodat begin 2025 gestart kan worden met de uitvoering. Hierin staan brede welvaartsdoelen centraal en wordt gewerkt volgens drie programmalijnen: “Krachtige Kernen”, “Kansrijke Hogelandsters” en “Op het juiste spoor”.

De coalitie van maatschappelijke partners bestaat uit verschillende partijen, onder andere: Het Ondernemersplatform Het Hogeland, Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta, Gebiedscoöperatie Het Hogeland, Lokaal Educatieve Agenda, Mensenwerk Hogeland, Aletta Jacobs School of Public Health, Groninger Dorpen, Instituut voor Publieke Waarden en Gemeente Het Hogeland. Onderdeel van het uitvoeringsproces van de Regio Deal is ook de ontwikkeling van een “Nieuw Samenspel”. Een lerende aanpak waarin alle partners en andere stakeholders tot een nieuwe manier van samenwerken komen. Samen om efficiënt en krachtig de maatschappelijke uitdagingen van nu en de toekomst aan te gaan.

Wij zijn penvoerder en eindverantwoordelijk in dit proces en leggen naast de bijdrage van het Rijk zelf € 12,5 miljoen aan cofinanciering bij. Dit bedrag bestaat uit middelen die de Raad eerder heeft bestemd voor beleidsdoelen die opgenomen en dus onderdeel zijn van de RD propositie.

Mutatie: PM

Personeel & Organisatie

Naast de personele claims in de Bestuursrapportage, leggen wij u ook een aantal personele voorstellen voor in het kaderstellende deel van deze nota. Deze willen we graag opnemen in de komende begroting 2025. In onderstaand overzicht ziet u een overzicht van deze voorstellen:

Ontwikkeling formatie		Taakmutatie	2024	2025	2026	2027	2028
Bedragen x € 1.000,-							
Versterking Directie							
Vierde directeur	N			130	130	130	130
Extra directieondersteuning (0,5 fte)	N			35	35	35	35
ICT							
Extra investering informatiebeveiliging	N			150	150		
JZ							
Privacy-officer (0,5 fte)	N			45	45	45	
Sociaal Domein							
Vroegsignalering	J			216	216	216	216
Totaal personele claims kaderstelling				576	576	426	381

Versterking Directie

In het kader van een toekomstbestendige organisatie is een belangrijk onderdeel de sturing vanuit de directie. Gezien de veelheid aan (maatschappelijke) opgaven zien we de noodzaak tot adequate sturing vanuit de directie. Om dit te ondervangen hebben we momenteel een hulpstructuur ingericht met tijdelijke aanvulling van de directie door een interim directeur en een teamleider die als ambtelijk opdrachtgever fungeert voor een aantal grote projecten en programma's. Wij denken dat een meer structurele versterking die past in het plaatje van een toekomstbestendige organisatie noodzakelijk is.

Naast bovenstaande voorstellen moet er ook een keuze gemaakt worden hoe wij vanaf 1 januari 2025 omgaan met 'Vroegsignalering' in het kader van het voorkomen van schuldproblematiek bij bijstandsccliënten.

Vroegsignalering

Sinds september 2023 voeren we de wettelijke taak vroegsignalering uit, vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Vanaf september 2023 tot heden is er gewerkt aan het vorm geven van deze wettelijke taak en zijn er kaders opgesteld om dit zo optimaal mogelijk uit te voeren. De uitvoering is vrijwel direct in september 2023 ook gestart. Het doel van vroegsignalering is om problematische schuldsituaties zoveel mogelijk te voorkomen en schuldsituaties in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en de inwoner een hulpaanbod te doen. We sturen hierin zoveel mogelijk op preventie. De uitvoering van deze wettelijke taak is in 2023 en 2024 gedekt met incidentele middelen en met deze middelen is er 3 fte ingezet om dit vorm te geven. Vanaf 2025 is deze uitvoering niet meer financieel gedekt. Maar deze wettelijke taak moet wel structureel uitgevoerd worden. Om de uitvoering van de vroegsignalering uit te kunnen voeren en daarnaast ook blijvend te optimaliseren is er 2,56 fte structureel nodig.

In de meicirculaire zien we een vergoeding in dit kader voor onze gemeente van ca. € 109.000, oplopend naar € 119.000.

Mutatie: structureel nadeel € 216.000 (vanaf 2025)

Bovenstaand samengevat in een overzicht, geeft onderstaande tabel.

Progr.	Lasten/ baten	2024	2025	2026	2027	2028	Omschrijving
Coalitieakkoord; Pijler 1 Verrijken van het dorps leven							
P04	Lasten		41.000	41.000	41.000	41.000	Inhuur 1,5 fte voor sportstimulering (via Huis van de Sport)
P04	Lasten			84.000	84.000	84.000	Inhuur 1,5 fte voor sportstimulering
P04	Lasten		40.000	40.000	40.000	40.000	Harmonisatie sportverenigingen
P04	Lasten		100.000	100.000	100.000	100.000	Harmonisatie subsidie musea
Investering	Lasten		1.250.000				Herinrichting centrum Baflo
Investering	Lasten		5.700.000				Dubbele gymzaal centrumplan Bedum
Coalitieakkoord; Pijler 2 Verbinden in het landelijk gebied							
P03	Lasten		15.000	7.500	15.000	7.500	VJN24 data en monitoring vrijetijdseconomie
Investering	Lasten		250.000	PM	PM		Optimalisatie fietsknooppuntensysteem
Coalitieakkoord; Pijler 3 Duurzaam ondernemerschap							
Coalitieakkoord; Pijler 4 Iedereen doet mee							
P05	Lasten		130.000				Lokale investeringen Beschermd Wonen
P05	Baten		-130.000				Lokale investeringen Beschermd wonen
P05	Lasten		296.905	296.905	296.905	407.000	Tekort MO-VO geactualiseerd
P05	Lasten		100.000	100.000	100.000	100.000	Woon-, Leer- en Werktrajecten
P05	Lasten		115.000	115.000			Ontwikkelbaan
P04	Lasten		171.000	769.500	875.007	475.000	DIHP eenmalige kosten (15% van investering 2025)
Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen							
P06	Lasten		65.000	65.000	70.000	70.000	VTH Software
P07	Lasten		175.000	175.000			Roadmap informatiebeveiliging 2024-2026
P06	Lasten		1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	VJN24 cf raadsvoorstel 2023
P06	Lasten		200.000	200.000	200.000	200.000	VJN24 cf raadsvoorstel 2023
P10	Baten		-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000	VJN24 dekking conform raadsvoorstel 2023
P10	Lasten		3.000.000				Incidentele storting te dekking onttrekking komende jaren
P10	Lasten		-300.000	-500.000	-500.000	-500.000	Jaarlijkse dotatie vervalt door incidentele storting ondernemersfonds
P04	Lasten		15.000	15.000	15.000	15.000	Onderhoud buitenkunst
P07	Lasten		40.000				Afscheid burgemeester
P07	Lasten		40.000				Installatie nieuwe burgemeester
P07	Lasten		30.000				Beoordeling informatiebeveiliging en privacy
P07	Lasten		10.000				Onderzoek beveiliging gem.netwerk
P07	Lasten		10.000	10.000	10.000	10.000	iBurgerzaken
P08	Lasten		PM	PM	PM	PM	Dotatie meerjaren onderhoudsplan onderhoud gebouwen
P08	Lasten		PM	PM	PM	PM	Prijsindexering meerjaren onderhoudsplan onderhoud gebouwen
P08	Lasten		10.000				Ontwikkelbudget functioneel beheer
P08	Lasten		20.000	20.000	20.000	20.000	iCollect
P08	Lasten		15.000	15.000	15.000	15.000	Microsoft 365
P08	Lasten		55.000	55.000	55.000	55.000	Clientvolgsysteem
P09	Lasten		-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000	str ramen onderuitputting KPL
P09	Baten			-125.000	-125.000	-250.000	Str verhoging OZB ivm Eemshaven
P09	Baten			-125.000	-125.000	-250.000	Str verhoging OZB ivm Eemshaven
Personeel en Organisatie							
P08	Lasten		381.000	381.000	381.000	381.000	Personeel (vanuit strategische portfoliotafel)
P08	Lasten		195.000	195.000	45.000		Personeel (vanuit strategische portfoliotafel)
Subtotaal exploitatie		0	3.139.905	234.905	-87.088	-679.500	
Subtotaal investeringen		0	7.200.000	0	0	0	

Stuurgegevens

Vanuit uw raad is aangegeven dat er behoefte bestaat aan het ontwikkelen van een sturingsmechanisme op de diverse beleidsterreinen. Dit is voor de raad en het college van belang om de juiste afwegingen te kunnen maken bij het formuleren van concrete doelen en het verantwoorden met betrekking tot die gestelde doelen. Dit zou uiteindelijk vorm moeten krijgen in onze P&C documenten. Doelen kunnen zo beter worden geformuleerd, er kan beter worden gestuurd en de verantwoording krijgt een bondiger en meer gericht karakter.

Uiteraard kunnen we deze wens niet los zien van de bredere ontwikkeling van de PDCA in onze organisatie. Immers, sturen op meetbare gegevens is niet alleen voor de politieke gremia van belang, maar ook in de bedrijfsvoering van de organisatie. Afhankelijk van het gremium zullen de benodigde gegevens dus variëren. In deze nota gaan we in op een pilot met betrekking tot een aantal mogelijke stuurvariabelen voor uw raad. De stuurgegevens, zoals opgenomen in dit hoofdstuk, willen we verwerken in de begroting 2025, zodat we de begrotingsteksten op deze onderwerpen om de stuurgegevens kunnen vormgeven.

Voor stuurgegevens geldt in zijn algemeenheid dat het gegeven op zichzelf niet veel zegt. Waar het om gaat is het geven van duiding en de analyse van de betreffende stuurvariabele. Hiervoor is het belangrijk om met de juiste betrokkenen periodiek het goede gesprek te voeren. Vanuit die analyse, het gesprek en de duiding van de stuurgegevens kan desgewenst bijgestuurd worden qua gevoerd beleid. Ook in financiële zin zullen we hierdoor beter in staat zijn om tijdig te anticiperen en bij te sturen.

Het is hierbij allereerst goed om een onderscheid te maken tussen verschillende stuurgegevens per domein. We onderscheiden drie domeinen:

- Ruimtelijk
- Sociaal
- Bedrijfsvoering

Voor alle drie domeinen doen we hieronder een aantal suggesties voor mogelijke stuurgegevens in de komende begroting.

Ruimtelijk domein

Binnen het ruimtelijk domein onderscheiden we een aantal relevante variabelen die zowel qua financieel risico als qua politieke gevoeligheid (hoog) scoren. Onderbouwing van de opname van deze onderwerpen volgt hieronder.

- Ontwikkeling aantal kilo's huishoudelijk afval, ook i.r.t. de financiële gevolgen
- Ontwikkeling kavelverkopen c.q. grondexploitaties
- Inkomsten uit leges omgevingswet
- Ontwikkelingen (vrijtijds)economie

Ontwikkeling aantal kilo's huishoudelijk afval, ook i.r.t. de financiële gevolgen

Ten aanzien van de ontwikkelingen van de inzameling van huishoudelijk afval is het doel van de monitoring en sturing tweeledig. Dit is gewenst vanuit zowel de inhoudelijke doelstelling met betrekking tot de reductie van het aantal kilo's in lijn met de VANG doelstelling van 30 kg restafval per persoon, alsmede vanuit de financiële doelstelling ten aanzien een kostendekkende begroting. Door de verdere flexibilisering van het tarief is een afwijking in het aantal ingezamelde kilo's van grote invloed op het daadwerkelijke financiële resultaat op afval. Sturing -ook door uw raad- is daarom cruciaal.

Ontwikkeling kavelverkoop c.q. grondexploitatie

De reden om de ontwikkeling van het aantal kavelverkoop op te nemen in deze set aan stuurgegevens is eveneens tweeledig:

- 1) Doelstelling versnelling woningbouw;
- 2) Financiële risico van de ontwikkeling van grondexploitatie.

Wij zouden willen voorstellen ten aanzien hiervan een drietal stuurvariabelen op te nemen in de P&C documenten. Dit betreft het aantal kavelverkoop, de voorraadontwikkeling van de kavels en tenslotte de financiële effecten van onze grondexploitatie.

Inkomsten uit leges omgevingswet

De inkomsten uit leges zijn vanuit financieel oogpunt sowieso goed om periodiek te monitoren, maar zeker ook in relatie tot de recente ingevoerde omgevingswet. Wat is de invloed hiervan op onze legesinkomsten? We weten dat de omgevingswet een drukkend effect zal hebben op onze legesinkomsten in dit kader. Tegelijkertijd zien we dat we vaak op incidentele basis meer leges ontvangen dan we op structurele basis hebben geraamd. Het is daarom zaak de ontwikkelingen goed te monitoren. Periodiek voeren van het goede gesprek hieromtrent, aan de hand van realisatiecijfers t.o.v. begroot, maakt tijdige bijsturing in voor- of najaarsnota mogelijk.

Ontwikkelingen (vrijtijds)economie

De laatste stuurvariabele die we voorstellen binnen het ruimtelijk domein is de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie. Niet omdat hier een politiek of financieel risico in gelegen is, zoals bij voorgaande stuurvariabelen het geval was, maar omdat de inzet op de vrijetijdseconomie een speerpunt van ons college is. In de begroting is door u geld beschikbaar gesteld om de toeristische sector binnen onze gemeente te helpen groeien. Tevens is het een speerpunt binnen het lokaal programmaplan NPG.

Dit zou voor de vrijetijdseconomie gemeten kunnen worden door:

- Het aantal toeristische overnachtingen
- Economische bijdrage bedrijven in de recreatieve sector (selectie op SBI code bij de KvK)
- Aantal banen vrijetijdssector
- Ontwikkeling aantal bedrijven in de recreatieve sector
- Aantal bezoekers evenementen en dag attracties

Economie in bredere zin

Voor economie in bredere zin zouden we willen kiezen voor een drietal hoofdthema's. Dit zijn:

- Algemene economische gegevens.
- Vestigingen van bedrijven en instellingen;
- Banen en werkgelegenheid;

Algemene economische gegevens:

- Aanbod commercieel vastgoed / winkelleegstand (retail m2, aanbod bedrijfsruimte)
- Bruto regionaal product

Vestigingen van bedrijven & instellingen:

- Aantal actieve bedrijven (per sector)
- Opheffing / vertrek + oprichting / komst
- Aantal verkooppunten detailhandel & horeca incl. vloeroppervlakte (dagelijks, niet dagelijks, horeca)

Banen en werkgelegenheid:

- Ontwikkeling en aantal banen
- Aantal banen per 1.000 personen beroepsbevolking
- Arbeidsparticipatie / werkloosheid
- Aantal vacatures

Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein hebben we een forse hoeveelheid aan data beschikbaar die gebruikt kan worden om op te sturen. In het programma Transformatie Sociaal Domein wordt in het deelprogramma 'Meer innovatie' gewerkt aan een verbeterde informatie voorziening Sociaal Domein. Dit als onderdeel van het Data-Gedreven-Werken wat ook een thema is in dit deelprogramma. In het programma wordt nagedacht over een werkwijze om te komen tot adequate stuurgegevens die gebruikt kunnen worden ten behoeve van de PDCA-cyclus (beleidsvorming, verantwoording en bijsturing). Deze werkwijze/methodiek kan vervolgens ook worden toegepast op andere onderdelen van onze organisatie naast het Sociaal Domein.

In de monitor Sociaal Domein wordt al over veel cijfers verantwoording afgelegd. Dat geeft een goede basis om een aantal daarvan ook te gebruiken in onze P&C documenten voor de pilot die we in dit hoofdstuk voorstellen. Vooralsnog stellen we de volgende stuurgegevens voor:

- Ontwikkeling cliënten/uitgaven WMO (Hulp bij het Huishouden, Begeleiding, Beschermd Wonen, hulpmiddelen en Publiekvervoer)
- Ontwikkeling cliënten/uitgaven Jeugd
- Ontwikkeling cliënten/uitgaven participatie (in samenhang met andere regelingen zoals bijzondere bijstand, minimabeleid)
- Ontwikkeling WSW en vervangende doelgroepen i.r.t. rijksbijdrage en ambtelijke begeleiding
- Aantal uitkeringsgerechtigden

Bedrijfsvoering

Inzake de bedrijfsvoering hebben wij periodiek een HRM rapportage voor de interne sturing. Een aantal elementen hieruit zijn ook zeker voor uw raad interessant en zouden we kunnen gebruiken in de P&C documenten. Wij denken dan aan de onderstaande gegevens:

- Ontwikkeling ziekteverzuim
- Ontwikkeling vaste formatie
- Ontwikkeling flexibele formatie
- Ontwikkeling gemiddelde loonkosten

Daarnaast denken wij dat het toegevoegde waarde kan hebben om het aantal bezwaren en kwijtscheldingen in het kader van de gemeentelijke belastingen in de P&C documenten op te nemen.

Hieronder een korte toelichting op de voorgestelde stuurgegevens met betrekking tot de formatie.

Ontwikkeling ziekteverzuim

De laatste jaren is ons gemeentelijk ziekteverzuim aan de relatief hoge kant geweest. Daarbij heeft u in de diverse bestuursrapportages gezien dat ons budget voor ziektevervanging flink onder druk staat en veelal onvoldoende is. Het is daarom aan te bevelen om zicht te hebben en te houden op de aard van het verzuim en op de ontwikkelingen. Zo ziet u of inspanningen om dit terug te dringen effect sorteren.

Ontwikkeling vaste formatie

In de P&C documenten heeft u de afgelopen jaren een gestage (noodzakelijke) toename in de omvang van onze vaste formatie gezien. Het aandeel van de kosten van onze formatie ten opzichte van de totale begroting is daarbij toegenomen. Daar komt bij dat er veel grote maatschappelijke opgaven zijn, waar

wij de komende jaren onze bijdrage aan moeten leveren. Dat vraagt om een goede sturing op de ontwikkeling van onze formatie. We moeten immers kunnen schakelen als dat nodig is, maar de formatie en de van ons verlangde inzet moeten met elkaar in balans blijven. Inzicht in de ontwikkeling van onze vaste formatie is daarbij van belang.

Ontwikkeling flexibele formatie

De grote maatschappelijke opgaven waar wij onze bijdrage aan moeten leveren worden door het rijk voor een groot deel met incidentele middelen gefinancierd. Het gevolg hiervan is dat wij een goede mix moeten zien te vinden van structurele en incidentele formatie om deze opgaven het hoofd te kunnen bieden. Niet alles kan in vaste formatie worden gegoten, maar alles met inhuur bezetten zal een enorm kosten opdrijvend effect hebben. Hoewel wij nog niet weten wat deze optimale mix zou moeten zijn, weten we wel dat het inzichtelijk hebben van wat wij incidenteel en structureel bezetten van groot belang is.

Ontwikkeling gemiddelde loonkosten

Als laatste stellen we voor om inzicht te geven in de ontwikkeling in de gemiddelde loonkosten. Hiermee maken we onderscheid tussen het prijs en het volume-effect in onze loonkosten. Dus komt de stijging van onze personeelslasten vanwege het toenemende aantal fte's, een veranderende type medewerker of CAO ontwikkelingen.

Bijlagen

Mutaties Bestuursrapportage 2024

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving	
P01	APV/Bijzondere wetten	Lasten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	SL	Aframen budget auto's VTH i.v.m. budgetten dubbel in begroting	
P01	APV/Bijzondere wetten	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Extra Budget veiligheidskleding BOA	
P01	APV/Bijzondere wetten	Lasten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	SL	Aframen budget auto's VTH i.v.m. budgetten dubbel in begroting	
P01	APV/Bijzondere wetten	Lasten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	SL	Aframen budget auto's VTH i.v.m. budgetten dubbel in begroting	
P01	APV/Bijzondere wetten	Lasten	3.160	3.160	3.160	3.160	3.160	SL	Portofoons BOA's	
P01	APV/Bijzondere wetten	Lasten	14.000					IL	Software BOA's	
P01	APV/Bijzondere wetten	Lasten		7.000	7.000	7.000	7.000	SL	Software BOA's	
P01	Openbare orde en veiligheid	Lasten	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	SL	Kosten Wpg audit	
P01	Openbare orde en veiligheid	Lasten	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	SL	Verhoging algemene kosten OOV	
P01	Openbare orde en veiligheid	Lasten	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	SL	Structurele opruimkosten jaarwisseling	
P01	Openbare orde en veiligheid	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Algemene kostenstijging en Meld Misdaad	
P01	Openbare orde en veiligheid	Lasten	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000	SL	Hogere bijdragen subsidies	
P01	Dierenbescherming/-opvang	Lasten	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	SL	Prijsindexering contract dierenbescherming	
		Totaal struct. lasten	81.160	88.160	88.160	88.160	88.160			
		Totaal incid. lasten	14.000	0	0	0	0			
		Totaal struct. baten	0	0	0	0	0			
		Totaal incid. baten	0	0	0	0	0			
P02	Wegen	Lasten	250.000	250.000				IL	Revitaliseringsfonds	
P02	Wegen	Lasten	125.000					IL	Planschade	
P02	Wegen onderdelen	Lasten	15.000					IL	Schadeherstellen vandalisme oud en nieuw 2023/2024	
P02	Wegen onderdelen	Lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	SL	Prijsindexering bermen en sloten onderhoud (6,5%)	
P02	Wegen onderdelen	Lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	SL	Beheer en onderhoud onderdoorgang kortsluiting Winsum	
P02	Wegen onderdelen	Lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	SL	Beheer & onderhoud stationsgebieden	
P02	Gladheidsbestrijding	Lasten	30.000					IL	Opleiding; C1 rijbewijzen behalen ten behoeve van gladheidsbestrijding	
P02	Gladheidsbestrijding	Lasten	25.000					IL	Harmonisatie en optimalisatie van de gladheidbestrijding middels autologic	

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P02	Verkeer en Vervoer	Lasten	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000	SL	Mdw verkeer en vervoer
P02	Verkeer en Vervoer	Lasten	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	SL	Dekking Mdw verkeer en vervoer
P02	Civiele Constructies	Lasten	38.000	38.000	38.000	38.000	38.000	SL	Inhuur brugwachters
P02	Parkeren WEC	Lasten	-42.000					IL	Parkeren WEC
P02	Parkeren WEC	Lasten	-26.000					IL	Parkeren WEC
P02	Parkeren WEC	Lasten	-10.000					IL	Parkeren WEC
P02	Parkeren WEC	Baten	188.065					IB	Parkeren WEC
	Totaal struct. lasten		78.000	78.000	78.000	78.000	78.000		
	Totaal incid. lasten		367.000	250.000	0	0	0		
	Totaal struct. baten		0	0	0	0	0		
	Totaal incid. baten		188.065	0	0	0	0		
P03	Kantoorgebouw Bedum De Vlijt	Baten	44.034	44.034	44.034	44.034	44.034	SB	Actualisatie verhuur begroting
P03	Overige gronden en terreinen	Lasten	65.000					IL	VJN24 Kosten afvoeren grond
P03	Markten	Lasten	18.000					IL	Groot onderhoud en vervanging electriciteitskasten op markten
P03	Markten	Lasten		2.000	2.000	2.000	2.000	SL	Keuring electriciteitskasten
P03	Co financiering EZ	Lasten	200.000					IL	VJN24 Cofinanciering cult. landschap Waddengebied
	Totaal struct. lasten		0	2.000	2.000	2.000	2.000		
	Totaal incid. lasten		283.000	0	0	0	0		
	Totaal struct. baten		44.034	44.034	44.034	44.034	44.034		
	Totaal incid. baten		0	0	0	0	0		
P04	De Tirrel Beheer	Lasten	45.000					IL	Openingsfeest de Tirrel inclusief Koninklijk bezoek
P04	De Tirrel Beheer	Lasten	-547.315	-547.315	-547.315	-547.315	-547.315	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	De Tirrel Beheer	Lasten	846.320	846.320	846.320	846.320	846.320	SL	Tirrel; Exploitatiebegroting
P04	De Tirrel Beheer	Lasten	120.280	120.280	120.280	120.280	120.280	SL	Tirrel; Doorbelaste salariskosten
P04	De Tirrel Beheer	Baten	-180.000	-180.000	-180.000	-180.000	-180.000	SB	Tirrel; Commerciële verhuur
P04	De Tirrel Beheer	Baten	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000	SB	Tirrel; MI-vergoeding scholen
P04	Onderwijsachterstandenbeleid	Lasten	209.333					IL	Aanpassing voorlopig budget Onderwijsachterstanden.
P04	Onderwijsachterstandenbeleid	Baten	-209.333					IB	Aanpassing voorlopig budget Onderwijsachterstanden.

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P04	Bijzonder onderwijs	Lasten	16.800					IL	Nabetaling bijdrage eigendomsscholen Bedum 2021 tm 2023
P04	Bijzonder onderwijs	Lasten	5.600	5.600	5.600	5.600	5.600	SL	Bijdrage aan eigendomsscholen Bedum
P04	Bewegingsonderwijs	Lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	SL	Vaststelling voorziening vervoer naar gymnastiekaccommodatie
P04	Peuterspeelzaal Bedum De Paddestoel	Baten	-595	-595	-595	-595	-595	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Burgemeester Geerlingstraat 4 Usquert	Baten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Kindvoorziening Uithuizen Klein Duimpje	Lasten	150	150	150	150	150	SL	Waterschapsomslag Klein Duimpje Uithuizen
P04	Kindvoorziening Uithuizen Klein Duimpje	Baten	451	451	451	451	451	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Opleidingscentrum Het Hogeland	Lasten	100	100	100	100	100	SL	Waterschapsomslag Opleidingscentrum HHL
P04	Opleidingscentrum Het Hogeland	Baten	50.156	50.156	50.156	50.156	50.156	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Kindvoorziening Kleuterkoepel Bedum	Lasten	-150	-150	-150	-150	-150	SL	Waterschapsomslag Kleuterkoepel Bedum
P04	Kindvoorziening Kleuterkoepel Bedum	Baten	-31.000	-31.000	-31.000	-31.000	-31.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Duurzaamheid Educatie	Lasten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	SL	VJN24 aframing (Duurzaamheid Educatie)
P04	Harmonisatie sporthalbeheer	Lasten	30.000					IL	Juridische ondersteuning implementatie harmonisatie sporthalbeheer
P04	Sportvelden Het Hogeland	Lasten	-120.280	-120.280	-120.280	-120.280	-120.280	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportvelden Het Hogeland	Lasten	10.000					IL	Snoeiacherstand sportvelden Zoutkamp
P04	Kunstgrasvelden Het Hogeland	Lasten	42.000	42.000	42.000	42.000	42.000	SL	Structureel onderhoud kunstgrasvelden
P04	Sport Materiaal	Lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	SL	Keuring, onderhoud en vervanging gymmateriaal dorps huis Adorp en Usquert.
P04	Sporthal Bedum De Beemden	Lasten	600	600	600	600	600	SL	Waterschapsomslag Sporthal de Beemden
P04	Sporthal Bedum De Beemden	Lasten	7.150	7.150	7.150	7.150	7.150	SL	Schoonmaak Sporthal de Beemden
P04	Sporthal Bedum De Beemden	Baten	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Sporthal Bedum De Beemden	Baten	63.965	63.965	63.965	63.965	63.965	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Sporthal Leens	Lasten	300	300	300	300	300	SL	Waterschapsomslag Sporthal Leens
P04	Sporthal Leens	Baten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Sporthal Leens	Baten	12.211	12.211	12.211	12.211	12.211	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-800	-800	-800	-800	-800	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-500	-500	-500	-500	-500	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-8.100	-8.100	-8.100	-8.100	-8.100	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-270	-270	-270	-270	-270	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-9.784	-9.784	-9.784	-9.784	-9.784	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-58.000	-58.000	-58.000	-58.000	-58.000	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-26.742	-27.175	-29.738	-27.788	-22.870	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-33.264	-48.967	-58.023	-44.031	-183.243	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-500	-500	-500	-500	-500	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-700	-700	-700	-700	-700	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-700	-700	-700	-700	-700	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten	-450	-450	-450	-450	-450	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Lasten		-980	-980	-980	-980	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Baten	65.217	67.044	68.854	70.575	72.339	SB	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Winsum Ripperdahal	Baten	1.700	1.700	1.700	1.700	1.700	SB	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sporthal Uithuizen De Mencke	Lasten	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	SL	Waterschapsomslag Sporthal de Mencke
P04	Sporthal Uithuizen De Mencke	Lasten	5.200	5.200	5.200	5.200	5.200	SL	Schoonmaak Sporthal de Mencke
P04	Sporthal Zuidwolde Mauritschal	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Schoonmaak Sporthal Mauritschal
P04	Sporthal Zuidwolde Mauritschal	Baten	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Sporthal Uithuizermeeden Scherphorn	Lasten	600	600	600	600	600	SL	Waterschapsomslag Sporthal Scherphorn
P04	Sporthal De Tirrel, Winsum	Baten	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000	SB	Tirrel; Sport verhuur
P04	Zwembad Bedum De Beemden	Lasten	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	SL	Zuiveringsheffing Zwembad de Beemden
P04	Zwembad Bedum De Beemden	Lasten	50.000					IL	Bestemmingswijziging subsidie zwembaden MEOZ
P04	Zwembad Bedum De Beemden	Lasten	-30.000					IL	Bestemmingswijziging subsidie zwembaden MEOZ
P04	Zwembad Bedum De Beemden	Lasten	-65.500	-65.500	-65.500	-65.500	-65.500	SL	Actualisatie verhuur begroting
P04	Zwembad Bedum De Beemden	Baten	65.453	65.453	65.453	65.453	65.453	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Zwembad Leens De Marne eo.	Lasten	200	200	200	200	200	SL	Waterschapsomslag Zwembad Leens
P04	Zwembad Leens De Marne eo.	Baten	-13.500	-13.500	-13.500	-13.500	-13.500	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Zwembad Leens De Marne eo.	Baten	16.406	16.406	16.406	16.406	16.406	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Zwembad Winsum De Hoge Vier	Lasten	-20.000					IL	Bestemmingswijziging subsidie zwembaden MEOZ
P04	Zwembad Winsum De Hoge Vier	Baten	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Zwembad Winsum De Hoge Vier	Baten	14.708	14.708	14.708	14.708	14.708	SB	Actualisatie verhuur begroting

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P04	Zwembad Warffum De Breede	Lasten	200	200	200	200	200	SL	Waterschapsomslag Zwembad de Breede
P04	Zwembad Warffum De Breede	Baten	-19.700	-19.700	-19.700	-19.700	-19.700	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Zwembad Warffum De Breede	Baten	20.621	20.621	20.621	20.621	20.621	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Zwembad Uithuizen De Dinge	Lasten	400	400	400	400	400	SL	Waterschapsomslag Zwembad de Dinge
P04	Stichting zwembaden Eemsmond	Baten	-28.300	-28.300	-28.300	-28.300	-28.300	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Stichting zwembaden Eemsmond	Baten	29.625	29.625	29.625	29.625	29.625	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Sportgebouw gym Ulrum	Lasten	150	150	150	150	150	SL	Waterschapsomslag Gymzaal Ulrum
P04	Sportgebouw gym Bedum Schoolstraat	Baten	502	502	502	502	502	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Sportgebouw gym Zoutkamp	Lasten	830	830	830	830	830	SL	Rioolheffing Gymzaal Zoutkamp
P04	Sportgebouw gym Sauwerd	Lasten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	SL	Waterschapsomslag Gymzaal Sauwerd
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-300	-300	-300	-300	-300	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-270	-270	-270	-270	-270	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-760	-760	-760	-760	-760	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-600	-600	-600	-600	-600	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-28.800	-28.800	-28.800	-28.800	-28.800	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-100	-100	-100	-100	-100	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-800	-800	-800	-800	-800	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Lasten	-350	-350	-350	-350	-350	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Winsum	Baten	15.567	16.003	16.435	16.846	17.267	SB	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P04	Sportgebouw gym Zandeweer	Lasten	150	150	150	150	150	SL	Waterschapsomslag Gymzaal Zandeweer
P04	Sporthal Warffum	Lasten	500	500	500	500	500	SL	Waterschapsomslag Sporthal Warffum
P04	Sporthal Warffum	Lasten	8.050	8.050	8.050	8.050	8.050	SL	Schoonmaak Sporthal Warffum
P04	Sportgebouw gym Roodeschool	Lasten	250	250	250	250	250	SL	Waterschapsomslag Gymzaal Roodeschool
P04	Sportgebouw gym Roodeschool	Lasten	6.050	6.050	6.050	6.050	6.050	SL	Schoonmaak Gymzaal Roodeschool
P04	Sportgebouw voetbal Zoutkamp VV Zeester	Lasten	100	100	100	100	100	SL	Waterschapsomslag VV Zeester
P04	Sportgebouw voetbal Leens FC Leo	Lasten	-400	-400	-400	-400	-400	SL	Waterschapsomslag FC Leo
P04	Sportgebouw voetbal Kloosterburen	Lasten	-100	-100	-100	-100	-100	SL	Waterschapsomslag VV Kloosterburen

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P04	Sportgebouw voetbal VV Winsum	Lasten	200	200	200	200	200	SL	Waterschapsomslag VV Winsum
P04	Dorpshuis Kantens 't Schienvat	Lasten	200	200	200	200	200	SL	Waterschapsomslag Dorpshuis 't Schienvat
P04	Dorpshuis Kantens 't Schienvat	Baten	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Scouting Uithuizen	Baten	108	108	108	108	108	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Kleedgebouw SBAU Uithuizen	Lasten	350	350	350	350	350	SL	Waterschapsomslag Kleedgebouw SBAU
P04	Kleedgebouw SBAU Uithuizen	Lasten	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	SL	OZB Kleedgebouw SBAU
P04	Tennisbanen Het Hogeland	Lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	SL	Onderhoud tennisbanen
P04	Tennisbanen Het Hogeland	Lasten	35.000					IL	Funderingslaag en drainaige tennisbaan Zuidwolde vervangen
P04	Kunst en cultuur	Lasten	50.000					IL	Onderhoud buitenkunst (achterstallig onderhoud)
P04	Kunst en cultuur	Lasten	70.000					IL	Samenwerkingstraject Waddense musea
P04	Kunst en cultuur	Lasten	20.000					IL	Inventarisatie kunstcollectie
P04	Kunst en cultuur	Lasten	20.000	20.000				IL	Voortzetten Kulturhoes
P04	Kunst en cultuur	Lasten	5.000	5.000	5.000			IL	Steunen MDT initiatieven Stichting Kunstkerk
P04	Kunstcentrum De Ploeg	Lasten	152.250					IL	Indexatie NPG Kunstencentrum De Ploeg
P04	Kunstcentrum De Ploeg	Baten	-152.250					IB	Indexatie NPG Kunstencentrum De Ploeg
P04	Bibliotheekwerk	Lasten	20.000					IL	Tegemoetkoming huisvestingskosten bibliotheek Leens/Bedum
P04	Bibliotheek Winsum	Baten	-1.398	-1.398	-1.398	-1.398	-1.398	SB	Actualisatie verhuur begroting
P04	Lokale pers/omroep	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Aanvulling ivm gewijzigd bedrag per inwoner
P04	Openbaar groen	Lasten	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	SL	Bijstellen raming waterschapsomslag
P04	Openbaar groen	Lasten	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	SL	Prijsindexering onderhoud openbaar groen (10%)
P04	Openbaar groen	Lasten	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000	SL	Beheer en onderhoud Munster fase 1
P04	Infra Groenbeleid	Lasten	1.740.000					IL	Groenbeleidsplan
P04	Infra Groenbeleid	Lasten	851.550	851.550	851.550	851.550	851.550	SL	Onderhoud Groenbeleid
P04	Infra Groenbeleid	Lasten	42.700					IL	Pilot Streekbeheer Het Hogeland
P04	Infra Groenbeleid	Baten	42.700					IB	Subsidie Provincie Groningen Pilot Streekbeheer Het Hogeland
P04	Speeltuinen	Lasten	300.000					IL	Onderhoud speeltoestellen
P04	Trekkershutten Noordpolderzijl	Baten	1.288	1.288	1.288	1.288	1.288	SB	Actualisatie verhuur begroting
	Totaal struct. lasten		1.108.946	1.091.829	1.080.211	1.096.153	961.859		
	Totaal incid. lasten		2.766.083	25.000	5.000	0	0		
	Totaal struct. baten		-190.514	-188.252	-186.009	-183.877	-181.692		
	Totaal incid. baten		-318.883	0	0	0	0		

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P05	Opvang vluchtelingen Oekraïne	Lasten	2.000.000					IL	Uitgaven leefgeld, huisvesting Oekrainers
P05	Opvang vluchtelingen Oekraïne	Baten	-3.500.000					IB	Rijksvergoeding opvang Oekrainers
P05	Ontmoetingscentrum Bedum De Meenschaar	Lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	SL	Schoonmaak de Meenschaar
P05	Ontmoetingscentrum Bedum De Meenschaar	Baten	-50.634	-50.634	-50.634	-50.634	-50.634	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Ondersteuning vrijwilligers	Lasten	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	SL	Vrijwilligerswaardering
P05	Ondersteuning vrijwilligers	Lasten	26.500					IL	Vrijwilligerswaardering 2023 (uitbetaald in 2024)
P05	Ondersteuning vrijwilligers	Lasten	46.812	46.812	46.812	46.812	46.812	SL	Verhoging subsidie voor vrijwilligers
P05	Sociaal & Gezondheid	Lasten	-68.761	-68.761	-68.761	-68.761	-68.761	SL	Correctie doorbelasting loonkosten naar gaswinning
P05	Sociaal & Gezondheid	Lasten	18.439					IL	Actualisatie begroting Sociaal en Gezond
P05	Sociaal & Gezondheid	Lasten	20.000	20.000	20.000	20.000		IL	Kosten ondersteuning tafel Sociaal & Gezond
P05	Sociaal & Gezondheid	Baten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000		IB	Bijdrage provincie onderst. tafel S&G
P05	Sociaal & Gezondheid	Baten	-18.439					IB	Actualisatie begroting Sociaal en gezond
P05	Jeugdsozen	Lasten	100.000					IL	Besteding saldo opheffing Jongerencentrum Uithuizen
P05	Jeugdsozen	Baten	-100.000					IB	Saldo opheffing Jongerencentrum Uithuizen
P05	Jeugdsoos ZoutkampThe Shrimp	Baten	61	61	61	61	61	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Jeugdsoos Leens Black Arrow	Baten	-230	-230	-230	-230	-230	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Jeugdsoos Ulrum De Dump	Lasten	100	100	100	100	100	SL	Waterschapsomslag Jeugdsoos de Dump
P05	Jeugdsoos Ulrum De Dump	Baten	859	859	859	859	859	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Jeugdsoos Eenrum Mainstreet 21	Lasten	100	100	100	100	100	SL	Waterschapsomslag Jeugdsoos Mainstreet 21
P05	Jeugdsoos Eenrum Mainstreet 21	Baten	2.287	2.287	2.287	2.287	2.287	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Jeugdsoos Warffum Sjelter	Baten	-1.931	-1.931	-1.931	-1.931	-1.931	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Jongerencentrum Uithuizen Express	Baten	5.746	5.746	5.746	5.746	5.746	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Buurt- en clubhuizen	Lasten	600	600	600	600	600	SL	Waterschapsomslag Buurt- en clubhuizen
P05	Buurt- en clubhuizen	Baten	5.258	5.258	5.258	5.258	5.258	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Zalencentrum De Hoogte Winsum	Baten	-1.994	-1.994	-1.994	-1.994	-1.994	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	Dorpshuizen	Lasten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	SL	Verhoging budget dorpshuizen
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	-550	-550	-550	-550	-550	SL	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	-270	-270	-270	-270	-270	SL	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	-100	-100	-100	-100	-100	SL	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	SL	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	-2.200	-1.347	-1.592	-2.856	-1.356	SL	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	-1.652	-2.571	-545	-6.849	-545	SL	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	-300	-300	-300	-300	-300	SL	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl
P05	Verk. Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl	Lasten	97.000					IL	Boekwaarde dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl i.v.m. verkoop
P05	Dorpshuis Uithuizermeeden Bommelhoes	Lasten	250	250	250	250	250	SL	Waterschapsomslag Dorpshuis Bommelhoes
P05	Dorpshuis Uithuizermeeden Bommelhoes	Baten	395	395	395	395	395	SB	Actualisatie verhuur begroting
P05	De Tirrel, maatschappelijke ruimte	Baten	212.796	221.383	229.894	237.989	340.152	SB	Administratieve wijzigingen de Tirrel
P05	Wet Inburgering	Lasten	708.314	708.314	708.314	708.314	708.314	SL	Beschikking Wet Inburgering 2024
P05	Wet Inburgering	Lasten	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	SL	Budget colorful anders inzetten voor inburgering
P05	Wet Inburgering	Lasten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	SL	Budget Colorful anders inzetten voor inburgering
P05	Wet Inburgering	Baten	-708.314	-708.314	-708.314	-708.314	-708.314	SB	Beschikking Wet Inburgering 2024
P05	OHBA-gelden	Lasten	75.000					IL	Nieuwkomers onderwijs
P05	OHBA-gelden	Lasten	45.000					IL	Nieuwkomers onderwijs
P05	OHBA-gelden	Baten	-75.000					IB	Nieuwkomers onderwijs
P05	OHBA-gelden	Baten	-45.000					IB	Nieuwkomers onderwijs
P05	Transformatie in de wmo	Lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	SL	Sociale kaart
P05	Progr Transformatie SD&S	Lasten	-111.429					IL	Correctie doorbelasting van team D
P05	Minimabeleid	Lasten	41.000	41.000	41.000	41.000	41.000	SL	Prijsindexatie meedoenpas, dekking stelpostprijscompensatie
P05	Uitvoeringskosten P-wet	Lasten	250	250	250	250	250	SL	Bijramen kosten Suwinet
P05	Arbo doelgroepen	Lasten	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	SL	Hogere kosten arbodienstverlening, vitaliteit en inzetbaarheid
P05	Arbeidsparticipatie	Lasten	11.000	11.000	11.000	11.000	11.000	SL	Werkmatch licentiekosten
P05	Werk in Zicht	Lasten	5.400	32.100				IL	Projectleider Startfest WIZ
P05	Werk in Zicht	Lasten	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	SL	Bijdrage WIZ (aanpassing)
P05	Werk in Zicht	Baten	41.500	41.500	41.500	41.500	41.500	SB	Correctie 50% detachering inzet eigen uren
P05	Ontwikkelplein Het Hogeland	Lasten	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	SL	Structurele mutaties OHH (budgetneutrale verschuiving salarislasteren naar inhuur)
P05	Ontwikkelplein Het Hogeland	Lasten	-46.722					IL	Dekking PMO ondersteuner
P05	Schuldhelpverlening	Lasten	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	SL	Aanpassing bijdrage VKB
P05	Schuldhelpverlening	Lasten	93.100					IL	Bijdrage exploitatietekort VKB
P05	Schuldhelpverlening	Lasten		46.600	46.600	46.600	46.600	SL	Bijdrage exploitatietekort VKB

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P05	Jeugd ZIN - begeleiding 18-	Lasten	800.000	800.000	800.000	800.000	800.000	SL	Voordeel jeugd '23 in mindering op taakstelling
P05	Centrum Jeugd en Gezin	Lasten	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	SL	Budget voor gezinsverzorgenden kan vervallen. Was incidenteel gemuteerd ipv structureel.
P05	Diverse jeugdzorgbudgetten	Lasten	-800.000	-800.000	-800.000	-800.000	-800.000	SL	Voordeel jeugd '23 in mindering op budgetten
	Totaal struct. lasten		967.994	1.014.527	1.016.308	1.008.741	1.016.544		
	Totaal incid. lasten		2.322.288	52.100	20.000	20.000	0		
	Totaal struct. baten		-494.199	-485.612	-477.101	-469.007	-366.843		
	Totaal incid. baten		-3.758.439	-20.000	-20.000	-20.000	0		
P06	Riolering, mutatie voorziening	Baten	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	SB	Lagere dotatie voorziening
P06	Duurzaamheid lidmaatschappen	Lasten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	SL	VJN24 aframing (Duurzaamheid lidmaatschappen)
P06	SPUK Klimaatbeleid CDOKE	Lasten	-86.900	-86.900	-86.900			IL	Dekking Stelpost Overhead programma's
P06	Begraafplaatsen	Lasten	25.000					IL	Ruimingsplan begraafplaatsen
P06	Begraafplaatsen	Lasten	12.000					IL	Plaatsen informatiekasten begraafplaatsen
P06	Begraafplaatsen	Lasten	5.000					IL	Aanschaf "verzoek tot contact" bordjes begraafplaatsen
P06	Planontwikkeling Bedum	Lasten	30.000					IL	VJN24 Openb ruimte zeehelden bedum
P06	Integrale gebiedsvisie centrum Uithuizen	Lasten	210.000					IL	VJN24 Regiodeal Masterplan Regiocentra
P06	Integrale gebiedsvisie centrum Uithuizen	Baten	-140.000					IB	VJN24 subsidie provincie
P06	Integrale gebiedsvisie centrum Uithuizen	lasten	2.000.000					IL	Cofinanciering Masterplan
P06	Integrale gebiedsvisie centrum Bedum	Lasten	210.000					IL	VJN24 Regiodeal Masterplan Regiocentra
P06	Integrale gebiedsvisie centrum Bedum	Baten	-140.000					IB	VJN24 subsidie provincie
P06	Integrale gebiedsvisie centrum Bedum	lasten	2.000.000					IL	Cofinanciering Masterplan
P06	Onderzoek en advies VTH	Lasten	25.000					IL	Digitaliseren Milieudossiers
P06	Onderzoek en advies VTH	Lasten		25.000				IL	Digitaliseren Milieudossiers
P06	Onderzoek en advies VTH	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Bodeminformatiesysteem
P06	Onderzoek en advies VTH	Lasten	35.000	70.000	70.000	70.000	70.000	SL	Geluidverdeelplannen Eemshaven
P06	SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI)	Lasten	1.712.732					IL	VJN24 ambtshalve aanvulling (SPUK LAI)
P06	SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI)	Baten	-1.712.732					IB	VJN24 ambtshalve aanvulling (SPUK LAI)
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	28.622	32.711	32.711	4.089		IL	Jr beleidsadviseur
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	68.761	68.761	68.761	68.761	68.761	SL	Correctie doorbelasting loonkosten
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000	SL	Detacheringskosten tlv gaswinning

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	214.602					IL	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	-1.930.000					IL	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	1.802.967					IL	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	-48.628	-48.628	-48.628	-48.628	-48.628	SL	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten		267.371	323.079	381.968	333.340	SL	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Lasten	-28.622	-32.711	-32.711	-4.089		IL	Doorbelasting jr beleidsadviseur
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Baten	1.930.000					IB	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Baten	-1.802.967					IB	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Baten	-2.049.443	-2.049.443	-2.049.443	-2.049.443	-2.049.443	SB	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Gaswinning/Aardbevingsproblematiek	Baten	1.890.567	1.890.567	1.890.567	1.890.567	1.890.567	SB	Actualisatie begroting gaswinning
P06	Team NPG	Lasten	-104.054	-104.054	-104.054	-104.054	-104.054	SL	Correctie doorbelasting loonkosten naar S&S
P06	Team NPG	Lasten	-5.471					IL	Actualisatie begroting NPG
P06	Team NPG	Lasten	-630.876					IL	Actualisatie begroting NPG
P06	Team NPG	Baten	216.198					IB	Actualisatie begroting NPG
P06	Subsidieregeling centrumplan Uithuizen	Lasten	500.000					IL	VJN24 aanvullende middelen Centrumplan
P06	Subsidieregeling centrumplan Bedum	Lasten	500.000					IL	VJN24 aanvullende middelen Centrumplan
	Totaal struct. lasten		41.079	343.450	399.158	458.047	409.419		
	Totaal incid. lasten		6.594.054	-61.900	-86.900	0	0		
	Totaal struct. baten		341.124	341.124	341.124	341.124	341.124		
	Totaal incid. baten		-1.649.501	0	0	0	0		
P07	Gemeenteraad	Lasten	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	SL	Kosten webcasting
P07	Gemeenteraad	Lasten	40.000					IL	Benoemingsprocedure nieuwe burgemeester
P07	Griffie	Lasten	46.000	183.200	183.200	183.200	183.200	SL	Uitbreiding griffie
P07	Rekenkamer	Lasten	25.000					IL	Middelen tbv onderzoek rekenkamer
P07	Rekenkamer	Lasten	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200	SL	Verhoging vergoeding leden rekenkamer cf nieuwe verordening
P07	College burgemeester en wethouders	Lasten	30.000					IL	Extra kosten ivm Koninklijk bezoek
P07	College burgemeester en wethouders	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Meerkosten APPA ivm oud-ASR deelnemers
P07	College burgemeester en wethouders	Lasten	29.000					IL	Kosten ivm overgang naar Proambt
P07	College burgemeester en wethouders	Lasten	30.000					IL	Extra advieskosten nieuwe governance GSP

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P07	Rijdocumenten	Lasten	-5.000	-3.500	-6.000	-6.000	-6.000	SL	Lagere afdracht rijksleges RDW
P07	Rijdocumenten	Baten	68.500	80.000	104.000	115.000	84.500	SB	Lagere opbrengst leges
	Totaal struct. lasten		56.700	195.400	192.900	192.900	192.900		
	Totaal incid. lasten		154.000	0	0	0	0		
	Totaal struct. baten		68.500	80.000	104.000	115.000	84.500		
	Totaal incid. baten		0	0	0	0	0		
P08	Vastgoed Algemeen	Lasten	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	SL	Bijstellen raming waterschapsomslag
P08	Vastgoed Algemeen	Lasten	50.000					IL	PVA huisvesting buitendienstlocaties
P08	Vastgoed Algemeen	Baten	29.352	29.352	29.352	29.352	29.352	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Stationsgebouw Baflo	Baten	-213	-213	-213	-213	-213	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Stationsgebouw Leens	Baten	907	907	907	907	907	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Sarrieshut Uithuizen	Baten	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Ontmoetingscentrum Uithuizen De Rank	Baten	4.248	4.248	4.248	4.248	4.248	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Hoavenhoes NPZ	Baten	-76	-76	-76	-76	-76	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	t Zielhoes Noordpolderzijl	Baten	-372	-372	-372	-372	-372	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Kantoor Bedum Schoolstraat 10	Baten	-2.389	-2.389	-2.389	-2.389	-2.389	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Leegstaande Gebouwen	Lasten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	SL	Waterschapsomslag leegstaande gebouwen
P08	Leegstaande Gebouwen	Lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	SL	OZB leegstaande gebouwen
P08	Leegstaande Gebouwen	Lasten	70.000					IL	Sloopkosten voormalig KWA school Uithuizen
P08	Leegstaande Gebouwen	Lasten	30.000					IL	Sloopkosten gymzaal Uithuizen
P08	Leegstaande Gebouwen	Lasten	10.000					IL	Herstelkosten terrein voormalig Brunwerd Uithuizen
P08	Leegstaande Gebouwen	Lasten	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000	SL	Calamiteitenbudget leegstaande gebouwen
P08	Leegstaande Gebouwen	Lasten	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	SL	Jaarlijkse controle brandveiligheid leegstaande gebouwen
P08	Leegstaande Gebouwen	Baten	-41.000	-41.000	-41.000	-41.000	-41.000	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Kantoorgebouw Uithuizen vml RIR	Lasten	1.330	1.330	1.330	1.330	1.330	SL	Rioolheffing Voormalig RIR
P08	Huur opgezegd Notariskantoor UH	Lasten	-900	-900	-900	-900	-900	SL	Huur Notariskantoor Uithuizen opgezegd
P08	Huur opgezegd Notariskantoor UH	Lasten	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	SL	Huur Notariskantoor Uithuizen opgezegd
P08	Huur opgezegd Notariskantoor UH	Baten	73.814	73.814	73.814	73.814	73.814	SB	Huur Notariskantoor Uithuizen opgezegd

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P08	Personeel algemeen	Lasten	2.150.000	2.150.000	2.150.000	2.150.000	2.150.000	SL	CAO ontwikkeling ambtelijk personeel
P08	Personeel algemeen	Lasten	38.000	38.000	38.000	38.000	38.000	SL	Onderhoudsronde HR21
P08	Personeel algemeen	Lasten	-44.611	-44.611	-44.611	-44.611	-44.611	SL	Dekking trainee P&C uit stelpost
P08	Personeel algemeen	Lasten	260.000	493.000	493.000	493.000	449.000	SL	Netto effect formatie, personeel
P08	Personeel algemeen	Lasten	834.000	1.242.000	1.157.000	497.000		IL	Netto effect formatie, personeel
P08	Personeel algemeen	Lasten		-375.000	-375.000	-375.000	-375.000	SL	Vervallen boventalligheid (dekking formatie)
P08	Staf	Lasten	119.736	119.736	119.736	119.736	119.736	SL	Deelprogrammamanager Eemshaven+
P08	Team RO-beleid	Lasten	-95.000	-95.000	-95.000	-95.000	-95.000	SL	Detacheringskosten tlv gaswinning
P08	Team Vastgoed	Lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	SL	Aanschaf systeem voor zaalverhuur (Aqgo)
P08	Team Duurzaamheid	Lasten	64.781	12.956				IL	Vervanging mdw duurzaamheid (dekking detachvergoeding)
P08	Team Duurzaamheid	Lasten	28.622	32.711	32.711	4.089		IL	Jr beleidsadviseur
P08	Team Duurzaamheid	Lasten	-28.622	-32.711	-32.711	-4.089		IL	Doorbelasting jr beleidsadviseur
P08	Team Duurzaamheid	Baten	-64.781	-12.956				IB	Detacheringsvergoeding mdw duurzaamheid
P08	Team Infra	Lasten	59.514	59.514	59.514	59.514		IL	Beleidsmdw Verkeer
P08	Team Infra	Lasten					59.514	SL	Beleidsmdw Verkeer
P08	Team VTH	Lasten	27.002	19.287				IL	VTH mdw gegevens
P08	Team VTH	Lasten	15.000					IL	Investering meetstation
P08	Team VTH	Lasten	-13.000	-13.000				IL	Dekking VTH mdw gegevens
P08	Team VTH	Lasten		1.500	1.500	1.500	1.500	SL	Onderhoud / kalibratie meetstation
P08	Team VTH	Lasten	5.000					IL	Wet dwangsom vergunningen over proceduretermijn
P08	Team IBOR Bedrijfsbureau	Lasten	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000	SL	Prijsindexering flexibele schil IBOR Bedrijfsbureau
P08	Team IBOR Bedrijfsbureau	Lasten	20.000					IL	Plan van Aanpak wijkbeheer groenonderhoud
P08	Team IBOR Bedrijfsbureau	Baten	-36.500	-36.500	-36.500	-36.500	-36.500	SB	Nedvang inkomsten
P08	Team IBOR Bedrijfsbureau	Baten	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	SB	Prijsindexering Nedvang inkomsten
P08	Team KCC	Lasten	75.036					IL	Projectleider dienstverlening
P08	Teams Samenleving en Sociaal C	Lasten	104.054	104.054	104.054	104.054	104.054	SL	Correctie doorbelasting loonkosten
P08	Team Financien P&C	Lasten	44.611	44.611	44.611	44.611	44.611	SL	Trainee P&C
P08	Team Informatiebeheer	Lasten	54.450	54.450	54.450	54.450		IL	Functioneel beheer MS365
P08	Team Informatiebeheer	Lasten					54.450	SL	Functioneel beheer MS365

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P08	Team Assistentenpool	Lasten	38.933					IL	Uitzetting PMO ondersteuner (dekking BR opgaven)
P08	Team Assistentenpool	Lasten	46.722					IL	Uitzetting PMO ondersteuner (dekking ontwikkelplein)
P08	Team Assistentenpool	Lasten	-66.844	-66.844	-66.844			IL	Doorbelaasting naar TSD
P08	Team Werkplein Ability	Lasten	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000	SL	Structurele mutaties OHH (budgetneutrale verschuiving salarislasteren naar inhuur)
P08	Team leer/werkspoor Werkplein Ability	Baten	55.000					IB	Correctie personele doorbelaasting. Geen detachering meer.
P08	Directie team	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Externe vergaderkosten directie
P08	OGW Professionaliseren programma's	Lasten	60.000					IL	Inhuur externe expertise OpgaveGericht Werken
P08	OGW Portfolio & Sturing	Lasten	30.000					IL	Inhuur externe expertise OpgaveGericht Werken
P08	OGW Houding & Gedrag	Lasten	10.000					IL	Extra inspanningen programma OpgaveGericht Werken
P08	Recruitment	Lasten	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000	SL	Kosten wervingskanalen (vast en variabel)
P08	Arbo	Lasten	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	SL	Hogere kosten arbodienstverlening, vitaliteit en inzetbaarheid
P08	Informatiemanagement	Lasten	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	SL	iBeheer
P08	Informatiemanagement	Lasten	5.000	15.000	15.000	15.000	15.000	SL	Open formulieren
P08	Informatiemanagement	Lasten		55.000	55.000	55.000	55.000	SL	Clientvolgsysteem
P08	Website	Lasten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	SL	Bijramen kosten DigiD audit
P08	Tractie vervoersmiddelen Het Hogeland	Lasten	45.000					IL	Aanschaf nieuw tanksysteem ritregistratie
P08	Tractie vervoersmiddelen Het Hogeland	Lasten	8.400					IL	Upgrade naar 4G voor de blackbox van de ritregistraties
P08	Tractie vervoersmiddelen VTH	Lasten	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	SL	Motorrijtuigenbelasting uitbreiding 2 auto's BOA
P08	Tractie vervoersmiddelen VTH	Lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	SL	Brandstof uitbreiding 2 auto's BOA
P08	Tractie vervoersmiddelen VTH	Lasten	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	SL	Onderhoud uitbreiding 2 auto's BOA
P08	Gereedschappen	Lasten	15.000					IL	Onderzoek onderhoud en keuringen materieel
P08	Gemeentehuis Winsum	Lasten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	SL	Waterschapsomslag Gemeentehuis Winsum
P08	Gemeentehuis Winsum	Lasten	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	SL	OZB Gemeentehuis Winsum
P08	Gemeentehuis Winsum	Lasten	20.000					IL	Nabetaling OZB 2023 Gemeentehuis Winsum
P08	Gemeentehuis Winsum	Lasten	270	270	270	270	270	SL	Rioolheffing Gemeentehuis Winsum
P08	Gemeentehuis Winsum	Lasten	600.000					IL	Noodzakelijke aanpassingen gemeentehuizen
P08	Gemeentehuis Winsum	Baten	-928	-928	-928	-928	-928	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Gemeentehuis Leens	Lasten	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	SL	Waterschapsomslag Gemeentehuis Leens
P08	Gemeentehuis Leens	Baten	-113	-113	-113	-113	-113	SB	Actualisatie verhuur begroting

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P08	Gemeentehuis Uithuizen	Lasten	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	SL	Waterschapsomslag Gemeentehuis Uithuizen
P08	Gemeentehuis Uithuizen vm Rabo	Lasten	50	50	50	50	50	SL	Waterschapsomslag Gemeentehuis Uithuizen
P08	Gemeentehuis Uithuizen vm Rabo	Baten	-365	-365	-365	-365	-365	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Gemeentehuis Bedum	Lasten	25.000					IL	Extra verkoopkosten gemeentehuis Bedum
P08	Gemeentewerken Winsum	Lasten	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	SL	OZB Gemeentewerken Winsum
P08	Gemeentewerken Winsum	Lasten	3.500					IL	Nabetaling OZB 2023 Gemeentewerken Winsum
P08	Gemeentewerken Leens	Lasten	150	150	150	150	150	SL	Waterschapsomslag Gemeentewerken Leens
P08	Gemeentewerken Bedum	Baten	-3.222	-3.222	-3.222	-3.222	-3.222	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	WPA Wehe Den Hoorn	Lasten	500	500	500	500	500	SL	Waterschapsomslag Ontwikkelplein locatie Wehe den Hoorn
P08	WPA Uithuizen	Lasten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	SL	Waterschapsomslag Ontwikkeplein locatie Uithuizen
P08	WPA Uithuizen	Lasten	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	SL	OZB Ontwikkelplein locatie Uithuizen
P08	WPA Uithuizen	Baten	5.114	5.114	5.114	5.114	5.114	SB	Actualisatie verhuur begroting
P08	Energiebeheer gemeentelijke organisatie	Lasten	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	SL	VJN24 aframing (Energiebeheer gemeentelijke organisatie)
P08	Inclusiebeleid	Lasten	30.000					IL	Werkbudget Inclusie
	Totaal struct. lasten		2.710.690	2.635.190	2.635.190	2.635.190	2.705.154		
	Totaal incid. lasten		2.167.492	1.308.363	1.204.120	610.964	0		
	Totaal struct. baten		15.757	15.757	15.757	15.757	15.757		
	Totaal incid. baten		-9.781	-12.956	0	0	0		
P09	Rente, dividend en winstaandelen	Baten	230.000					IB	Lagere dividendopbrengsten
P09	Geldleningen/treasury	Lasten	-803.000	-803.000	-803.000	-803.000	-803.000	SL	Rente vast lening te hoog
P09	Geldleningen/treasury	Baten	-1.400.000					IB	Meeropbrengst ontvangen rente
P09	Kosten wet WOZ niet-woningen	Lasten	40.000					IL	Inmeten woningen bij agrarische objecten
P09	Invordering belastingen	Lasten	20.000					IL	Verhoging incassokosten
P09	Invordering belastingen	Baten	-50.000					IB	Meeropbrengst invorderingskosten
P09	Algemene uitkering	Baten	-2.864.977	-383.294	-1.199.597	-838.007	-4.085.435	SB	Effect Meicirculaire
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten	691.868	1.791.710	197.582	206.008	213.756	SL	Taakmutaties MC 2024
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten					2.700.000	SL	Verhoging stelpost loon/prijs obv MC
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten	-2.411.949	-2.458.549	-2.458.549	-2.458.549	-2.458.549	SL	Dekking loon/prijsstijgingen
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten	-2.000.000					IL	Onderuitputting kapitaallasten

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	Lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten		269.585	591.368	591.368	1.094.564	SL	Kapitaallast investeringslijst
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Baten	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000	SB	Vervallen slp schommeling LH
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten	843.500	556.400	556.400	210.000	210.000	IL	Stelpost Overhead programma's
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten	-150.000	-100.000	-100.000			IL	Dekking formatie
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten					-119.736	SL	Taakstelling deelprogrammamanager Eemshaven+
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten					-59.514	SL	Taakstelling beheerder MS365
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten					-54.450	SL	Taakstelling bel.mdw wegen en vervoer
P09	Alg. Uitg. en ink. Stelposten	Lasten	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	SL	Correctie taakstelling personeel
	Totaal struct. lasten		-2.593.081	-1.270.254	-2.542.599	-2.534.173	443.071		
	Totaal incid. lasten		-1.246.500	456.400	456.400	210.000	210.000		
	Totaal struct. baten		-3.114.977	-633.294	-1.449.597	-1.088.007	-4.335.435		
	Totaal incid. baten		-1.220.000	0	0	0	0		
P10	Reservemutaties programma 3	Lasten	450.000					IL	Vorming BR Visserij ontw.plan (VOP)
P10	Reservemutaties programma 4	Lasten	850.000					IL	Vorming BR Doorontwikkeling erfgoed
P10	Reservemutaties programma 5	Baten	-349.500	-259.500	-259.500			IB	Dekking Stelpost Overhead programma's
P10	Reservemutaties programma 5	Baten	-80.000	-160.000	-160.000	-160.000		IB	Dekking formatie
P10	Reservemutaties programma 5	Lasten	1.500.000					IL	Storting verwacht saldo opvang Oekrainers
P10	Reservemutaties programma 5	Baten	-6.000					IB	Dekking Stelpost Overhead programma's
P10	Reservemutaties programma 8	Lasten	-36.000	-36.000	-36.000	-36.000	-36.000	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel; Sluiten Ripperdahal gemiddelde onderhoud
P10	Reservemutaties programma 8	Lasten	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	SL	Administratieve wijzigingen de Tirrel; Sluiten gymzaal Winsum Klachtenonderhoud
P10	Reservemutaties programma 8	Baten	26.742	27.175	29.738	27.788	183.243	SB	Administratieve wijzigingen de Tirrel; Sluiten Ripperdahal Klachtenonderhoud
P10	Reservemutaties programma 8	Baten	33.261	48.967	58.023	44.031	22.870	SB	Administratieve wijzigingen de Tirrel; Sluiten Ripperdahal Uitbesteed onderhoud
P10	Reservemutaties programma 8	Baten	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	SB	Administratieve wijzigingen de Tirrel; Sluiten gymzaal Winsum Klachtenonderhoud
P10	Reservemutaties programma 8	Baten	3.851	3.918	2.137	9.704	7.803	SB	Verkoop Dorpshuis Lutje Brussel Oldenzijl
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-59.514	-59.514	-59.514	-59.514		IB	Dekking beleidsmdw verkeer en vervoer
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-54.450	-54.450	-54.450	-54.450		IB	Dekking Functioneel beheerder MS365
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-304.000	-432.000	-347.000	-337.000		IB	Dekking formatie
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-70.000					IB	VJN24 Integrale gebiedsvisie Bedum en subsidie provincie
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-70.000					IB	VJN24 Integrale gebiedsvisie Uhz en subsidie provincie

Prog.	Kostenplaatsen Omschrijving	lasten/baten	2024	2025	2026	2027	2028	Inc	Omschrijving
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-1.000.000					IB	VJN24 Aanvulling subsidie CP Uhz en CP Bedum
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-1.740.000					IB	Dekking Groenbeleidsplan
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-450.000					IB	Dekking Visserij ontw.plan (VOP)
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-850.000					IB	Dekking Doorontwikkeling erfgoedvisie
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-4.000.000					IB	Dekking Cofinanciering Masterplan Bedum en Uhz
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-1.500.000					IB	Dekking vorming BR aankoop gronden
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-347.356					IB	Dekking voorber. Eemhaven+ BOH23
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-150.000					IB	Dekking uitvoeringskosten MS365 BOH23
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-150.000					IB	Dekking versnelling woningbouw BOH23
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-38.933					IB	Dekking PMO ondersteuner
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-300.000	-550.000	-550.000			IB	Dekking formatie
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-119.736	-119.736	-119.736	-119.736		SB	Dekking deelprogrammamanager Eemshaven+
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-75.036					IB	Dekking projectleider dienstverlening
P10	Reservemutaties programma 9	Baten	-401.100	-210.000	-210.000	-210.000	-210.000	IB	Dekking Stelpost Overhead programma's
P10	Reservemutaties programma 9	Lasten	1.500.000					IL	Vorming BR aankoop gronden
Totaal struct. lasten			-53.000	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000		
Totaal incid. lasten			4.300.000	0	0	0	0		
Totaal struct. baten			-38.881	-22.675	-12.838	-21.213	230.917		
Totaal incid. baten			-11.995.888	-1.725.464	-1.640.464	-820.964	-210.000		

Voorstellen Kaderstelling 2024

Progr.	Lasten/ baten	2024	2025	2026	2027	2028	Omschrijving
Coalitieakkoord; Pijler 1 Verrijken van het dorps leven							
P04	Lasten		41.000	41.000	41.000	41.000	Inhuur 1,5 fte voor sportstimulering (via Huis van de Sport)
P04	Lasten			84.000	84.000	84.000	Inhuur 1,5 fte voor sportstimulering
P04	Lasten		40.000	40.000	40.000	40.000	Harmonisatie sportverenigingen
P04	Lasten		100.000	100.000	100.000	100.000	Harmonisatie subsidie musea
Investering	Lasten		1.250.000				Herinrichting centrum Baflo
Investering	Lasten		5.700.000				Dubbele gymzaal centrumplan Bedum
Coalitieakkoord; Pijler 2 Verbinden in het landelijk gebied							
P03	Lasten		15.000	7.500	15.000	7.500	VJN24 data en monitoring vrijetijdseconomie
Investering	Lasten		250.000	PM	PM		Optimalisatie fietsknooppuntensysteem
Coalitieakkoord; Pijler 3 Duurzaam ondernemerschap							
Coalitieakkoord; Pijler 4 Iedereen doet mee							
P05	Lasten		130.000				Lokale investeringen Beschermd Wonen
P05	Baten		-130.000				Lokale investeringen Beschermd wonen
P05	Lasten		296.905	296.905	296.905	407.000	Tekort MO-VO geactualiseerd
P05	Lasten		100.000	100.000	100.000	100.000	Woon-, Leer- en Werktrajecten
P05	Lasten		115.000	115.000			Ontwikkelbaan
P04	Lasten		171.000	769.500	875.007	475.000	DIHP eenmalige kosten (15% van investering 2025)
Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen							
P06	Lasten		65.000	65.000	70.000	70.000	VTH Software
P07	Lasten		175.000	175.000			Roadmap informatiebeveiliging 2024-2026
P06	Lasten		1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	VJN24 cf raadsvoorstel 2023
P06	Lasten		200.000	200.000	200.000	200.000	VJN24 cf raadsvoorstel 2023
P10	Baten		-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000	VJN24 dekking conform raadsvoorstel 2023
P04	Lasten		15.000	15.000	15.000	15.000	Onderhoud buitenkunst
P07	Lasten		40.000				Afscheid burgemeester
P07	Lasten		40.000				Installatie nieuwe burgemeester
P07	Lasten		30.000				Beoordeling informatiebeveiliging en privacy
P07	Lasten		10.000				Onderzoek beveiliging gem.netwerk
P07	Lasten		10.000	10.000	10.000	10.000	iBurgerzaken
P08	Lasten		PM	PM	PM	PM	Dotatie meerjaren onderhoudsplan onderhoud gebouwen
P08	Lasten		PM	PM	PM	PM	Prijsindexering meerjaren onderhoudsplan onderhoud gebouwen
P08	Lasten		10.000				Ontwikkelbudget functioneel beheer
P08	Lasten		20.000	20.000	20.000	20.000	iCollect
P08	Lasten		15.000	15.000	15.000	15.000	Microsoft 365
P08	Lasten		55.000	55.000	55.000	55.000	Clientvolgsysteem
P09	Lasten		-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000	str ramen onderuitputting KPL
Personeel en Organisatie							
P08	Lasten		381.000	381.000	381.000	381.000	Personeel (vanuit strategische portfoliotafel)
P08	Lasten		195.000	195.000	45.000		Personeel (vanuit strategische portfoliotafel)
Subtotaal exploitatie		0	439.905	984.905	662.912	320.500	
Subtotaal investeringen		0	7.200.000	0	0	0	

Mutaties investeringslijst 2024-2028

Mutaties investeringslijst 2024 - 2028															
Progr. Onderwerp			Ter- mijn	2024		2025		2026		2027		2025	2026	2027	2028
				Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst				
		Mutaties VJN													
	1	Aanschaf twee dienstauto's BOA's	7	70.000								11.050			
	2	Verkeer en parkeren Lauwersoog	40	50.000								2.000			
	2	Molenweg Bedum*	40	1.400.000								56.000			
	2	Boterdiep Wz	40	650.000								26.000			
	2	Herinrichting De Snik Uithuizen	40	360.000								14.400			
	2	Duurzame verkeersoplossing Onderdendam	40	1.000.000								40.000			
	2	Kortsluiting Ranum	40	-1.000.000								-40.000			
	2	Tweede ontsluitingsweg Lauwersoog	40	140.000								5.600			
	2	Fietspad Waldadriët	40	160.000								6.400			
	3	Voorbereidingskrediet grex io bedrijventerrein Bedum	-	200.000											
	3	Toeristische overstap punten (TOP's)	15			250.000							20.417		
	3	Optimalisatie fietsknooppuntensysteem	15			250.000		PM		PM			20.417		
	4	ISDE subsidie bij HHC Uithuizen	25	38.250	38.250										
	4	Renovatie sportvelden*	30	780.000		780.000						37.700	37.700		
	4	Onderwijs huisvesting	40	-90.000								-3.600			
	4	Aanvullend krediet de Tirrel	50	1.965.306								68.786			
	4	Klimaat en energie de Tirrel	20	125.000								8.125			
	4	Beheer en Exploitatie de Tirrel - Inrichting gebouw	10	42.600								4.899			
	4	Beheer en Exploitatie de Tirrel - Bouwkundige aanpassingen	50	57.400								2.009			
	4	Investerings DIHP (Duurzaam integraal huisvestingplan)	50	1.254.000		5.643.000		6.416.718		3.481.731					503.196
	5	SV Bedum	25	118.000	-118.000							-			
	6	Aanvulling voorbereidingskrediet grex io Zoutkamp	-	110.000											
	6	CP Bedum; aanpassing subsidie ontvangst cf beschikking	40		14.000							-350			
	6	Nieuwbouw gymzalen Bedum	50			5.700.000							199.500		
	6	CP Leens: aanpassen breekweg - subsidie	-	-											
	6	CP Leens: gemeentelijke middelen bij De Marren/breekweg													
	6	CP Bedum: prijscompensatie 2022 en 2023	20	443.325								28.816			
	6	Investeringskrediet herinrichting centrum Baflo	50	50.000		1.250.000						1.750	43.750		
	6	Knelpunten versterking (F203)	-	2.880.000	2.880.000										
		Totaal		10.803.881	2.814.250	13.873.000	-	6.416.718	-	3.481.731	-	269.585	321.783	-	503.196
		* deze investeringen zullen middels een afzonderlijk voorstel nog worden voorgelegd aan de raad.									Excl. riolering	269.585	321.783	-	503.196
											Cumulatief	269.585	591.368	591.368	1.094.564
											Cumulatief riolering				
		Rente	1,50%								Cumulatief excl. riolering	269.585	591.368	591.368	1.094.564

Instellingscriteria nieuwe bestemmingsreserves

In deze voorjaarsnota wordt het voorstel gedaan om een drietal nieuwe bestemmingsreserves te vormen. Conform de vastgestelde nota Reserves en Voorzieningen horen daar een aantal criteria bij aangegeven te worden. Deze treft u onderstaand per bestemmingsreserve aan.

Naam	Visserij ontwikkelplan (VOP)
Doel	In de voorjaarsnota hebben we voorgesteld een reserve te vormen, om plannen uit te kunnen dekken die bijdragen aan de toekomst van de visserij.
Voeding	In de voorjaarsnota 2024 is voorgesteld eenmalig € 450.000 in deze reserve te storten. Dit kan gedekt worden uit het positieve rekeningresultaat van 2023. Eventuele aanvullende stortingen zullen aan uw raad worden voorgelegd.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden uitsluitend plaats op basis van raadsbesluiten.
Noodzakelijke/gewenste omvang	N.v.t.
Bijzonderheden	Geen
Stand per	Betreft nieuwe reserve

Naam	Doorontwikkeling erfgoed
Doel	In de voorjaarsnota hebben we voorgesteld een reserve te vormen, om plannen die voortvloeien uit de Erfgoedvisie te kunnen dekken.
Voeding	In de voorjaarsnota 2024 is voorgesteld eenmalig € 850.000 in deze reserve te storten. Dit kan gedekt worden uit het positieve rekeningresultaat van 2023. Eventuele aanvullende stortingen zullen aan uw raad worden voorgelegd.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden uitsluitend plaats op basis van raadsbesluiten.
Noodzakelijke/gewenste omvang	N.v.t.
Bijzonderheden	Geen
Stand per	Betreft nieuwe reserve

Naam	Aankoop gronden
Doel	In de voorjaarsnota hebben we voorgesteld een reserve te vormen, om aankoop van strategische gronden te kunnen bekostigen.
Voeding	In de voorjaarsnota 2024 is voorgesteld eenmalig € 1.500.000 in deze reserve te storten. Dit kan gedekt worden uit het positieve rekeningresultaat van 2023. Eventuele aanvullende stortingen zullen aan uw raad worden voorgelegd.
Onttrekking	Bij aankoop van (strategische) gronden is vaak snelheid geboden. Daarom stellen wij voor dat het college over deze bestemmingsreserve kan besluiten.
Noodzakelijke/gewenste omvang	N.v.t.
Bijzonderheden	Geen
Stand per	Betreft nieuwe reserve

